

E. R. O.

Curso completo de

**IDIOMA
INTERNACIONAL**
(ESPERANTO)

En 26 lecciones

Gramatical
y
Práctico

Con un Extenso
Vocabulario
y Refranero

CURSO COMPLETO DE ESPERANTO

"Un Idioma Internacional sólo desea dar a los hombres de pueblos diferentes, quienes se encuentran uno frente al otro como mudos, la posibilidad de comprenderse; pero de ningún modo intenta entrometerse en la vida interna de los pueblos.

"El Idioma Internacional de las generaciones venideras será sólo e indefectiblemente un idioma creado a tal efecto.

"El asunto Esperanto no depende de ninguna persona ni sociedad, y ningún hombre a causa de sus pasos en falso puede tener influencia alguna sobre su suerte; hasta el mismo autor del Esperanto es ahora para el Esperanto absolutamente ininfluyente, porque el Esperanto hace ya tiempo que es cosa públicamente PÚBLICA".

L. L. Zamenhof
(1859-1917)

La UNESCO ha reconocido al Idioma Esperanto como importante factor de cultura y en concordancia con los fines de dicha institución, y lo emplea en su campaña mundial de difusión cultural.

Asimismo el citado organismo, en su oportunidad, recomendó a los Estados Miembros de la UN rendir honores en memoria del creador del Idioma Esperanto en el centenario de su nacimiento, considerándolo como una de las grandes personalidades de la humanidad.

8/10/81

Al atestimarla y no
omaje al lia hapabla kaj respektingda
dedicimo al la disvastigo de la Internacia
Lingvo.
Kun granda aprezero
B. Ajres Marto 1981

**CURSO COMPLETO
DE
IDIOMA INTERNACIONAL
-Esperanto-**

Con un extenso Vocabulario y Refranero

por

E. RODRIGUEZ ONTORIA
Profesor de Idiomas

Antiguo miembro de "UNIVERSALA ESPERANTO-ASOCIO"

EDICION DEL AUTOR (Sin fines comerciales)

BUENOS AIRES - 1972

Esta modesta obrita va dedicada a todas las personas amantes de Paz, Concordia y Progreso, y respetuosas de la persona humana y de sus libertades y legítimos derechos.

EL AUTOR

EN LA MONDON VENIS NOVA SENTO!
Recordación en homenaje al Dr. Zamenhof

*Enseñar, aprender o difundir
el Idioma Internacional no está
reñido, en manera alguna, con un sano
y bien entendido patriotismo.*

E.R.O.

El presente Curso originalmente fue confeccionado para ser enseñado por correspondencia. Al editarlo en forma de libro, hemos creído preferible no alterar su disposición. En consecuencia, pásese por alto aquello que no hace al caso; aunque sí recomendamos efectuar los ejercicios pedidos, lo cual resultará beneficioso.

Impreso en la Argentina
Todos los derechos reservados. Hecho el depósito que ordena la Ley 11.723.
Copyright by E. Rodríguez Ontoria

ÍNDICE

	página
Lección 1ª: Alfabeto. Pronunciación	1
„ 2ª: El artículo	5
„ 3ª: Elementos del Idioma Esperanto; declinación	9
„ 4ª: Adjetivo	13
„ 5ª: Adjetivos numerales	17
„ 6ª: Repaso	21
„ 7ª: Pronombre	25
„ 8ª: Pronombre, sigue	29
„ 9ª: Pronombres y Adjetivos pasivos	33
„ 10ª: Cuadro de Voces Correlativas	37
„ 11ª: Pronombres y Adjetivos demostrativos	41
„ 12ª: Pronombres Relativos e Indefinidos	45
„ 13ª: Del Verbo	49
„ 14ª: Participio	53
„ 15ª: De los Verbos	57
„ 16ª: Uso del Acusativo	61
„ 17ª: Oraciones Elípticas	65
„ 18ª: Adverbio	69
„ 19ª: Adverbio, sigue	73
„ 20ª: De la Preposición	77
„ 21ª: De la Preposición, sigue	81
„ 22ª: Afijos	85
„ 23ª: Conjunción	89
„ 24ª: De las Palabras	93
„ 25ª: Plena Gramatiko de Esperanto	97
„ 26ª: Deveno de la Nomo Esperanto	101

APÉNDICE

	página
Afijos no oficializados	105
Vocabulario Técnico-Científico	107
Vocabulario ref. al Hogar	113
Verbos de uso corriente	116
Vocabulario General	126
Términos Gramaticales	151
Refranes	153
Comienzos y finales de cartas	158
Frases para la redacción de cartas	159
Abreviaturas	160
Direcciones de Entidades Internacionales	162

INDICE DE LOS AFIJOS

Prefijos:

“bo”	Lección	6ta
“dis”	”	12da
“ek”	”	7ma
“eks”	”	22ra
“fi”	”	23ra
“ge”	”	8va
“mal”	”	4ta
“mis”	”	17ma
“pra”	”	6ta
“re”	”	17ma
“retro”	Apéndice	

Sufijos:

“aê”	Lección	22nda
“ad”	”	15ta
“aj”	”	17ma
“an”	”	8va
“ar”	”	7ma
“êj”	”	22nda
“ebl”	”	12da
“ec”	”	17ma
“eg”	”	4ta
“ej”	”	21ra
“em”	”	22da
“end”	”	23ra
“er”	”	7ma
“esk”	Apéndice	
“estr”	Lección	11ra
“et”	”	4ta
“id”	”	6ta
“ig”	Lección	15ta

"ig"	"	15ta
"il"	"	8va
"in"	"	3ra
"ism"	"	21ra
"ist"	"	21ra
"ind"	"	22da
"ing"	"	22da
"iv"	Apéndice	
"iz"	"	
"nj"	Lección	22da
"obl"	"	5ta
"on"	"	5ta
"op"	"	5ta
"oz"	Apéndice	
"uj"	Lección	22da
"ul"	"	9na
"um"	"	22da

"La implantación del Idioma Esperanto en las relaciones internacionales tendría consecuencias de enorme importancia desde el punto de vista del progreso de las ciencias y de otras aplicaciones. La enseñanza de este idioma, OBRA MAESTRA DE LÓGICA Y SENCILLEZ, debería ser establecida, al menos, con carácter facultativo en los programas oficiales de las clases de ciencias de todos los establecimientos de enseñanza".

Declaración oficial de la ACADEMIA FRANCESA DE CIENCIAS. París (1924) y que ya está siendo una realidad.

UNAS PALABRAS AL MARGEN

En alguna otra oportunidad hemos dicho que el hombre que creó el Idioma Internacional Esperanto fue un hombre verdaderamente providencial. Hijo de un profesor de idiomas, nació justo en el lugar y circunstancias precisas como para llevar a cabo la trascendental misión que estaba llamado a cumplir. Dedicó toda su vida, con un indeclinable ahínco, a la creación y, después, a la difusión de su preciado ideal, que fue el de dar a la humanidad un instrumento de intercomprensión y de acercamiento entre todos los pueblos del mundo.

Habiendo experimentado, ya desde niño, en su ciudad natal —Bialistok, Polonia— las miserias, incomprendiones y conflictos derivados del hecho de que en dicha ciudad convivieran —o mejor dicho, malconvivieran— cuatro diferentes grupos étnicos, cada uno con su idioma, religión y costumbres diferentes, surgió en él, ya desde su niñez, como decíamos, un irrefrenable anhelo de dar a la humanidad ese preciado elemento de comunicación interpopular, que ya muchos hombres y mujeres, a lo largo de la historia, intentaron crear, pero sin el acierto ni la obstinada determinación y perseverancia de que hizo gala este hombre genial, y que, podemos decir, han sido factores gravitantes y decisivos en la aceptación y la gran difusión que ya ha alcanzado el Idioma Esperanto, en los cinco Continentes.

Hombre sencillo, conmovedoramente sensible, irrefutablemente persuasivo, después de largos años de lucha y trabajo infatigable y de experimentar toda clase de dificultades, paralelamente con sus estudios universitarios y el ejercicio de su profesión de oftalmólogo, pudo, por fin en el año 1887, publicar su primer librito conteniendo la gramática y un vocabulario del nuevo idioma.

No es nuestro propósito en este momento ofrecer una biografía de este hombre ejemplar, sino sólo destacar su amor a la humanidad y su abnegado desinterés, pues nunca quiso aceptar ningún beneficio ni prebenda ni distinción como consecuencia de la autoría de su admirable obra —exceptuando algunos honores oficiales que le fueron conferidos, como por ejemplo, la Orden de Isabel la Católica, por el gobierno de España, y la Cruz de la Legión de Honor, por el de Francia— sino que ofreció desinteresadamente su creación a toda la humanidad. En el primer librito mencionado, se leía la siguiente declaración: "La Lengua Internacional, como toda lengua nacional, es propiedad común, y el autor renuncia para siempre a cualquier derecho personal sobre ella".

Así pues, amigo estudioso —o estudiosa— y esto es también lo que deseabamos decirte, —el Idioma Internacional Esperanto te pertenece a ti como puede pertenecer al más veterano de los veteranos “esperantistas”—.

Muchos fueron los hombres igualmente altruistas y abnegados que colaboraron desde el principio con el Maestro y que debieron afrontar con él, y resolver, problemas y dificultades de todo orden. Muchos son también los hombres que han continuado y continúan la obra de difusión de esta moderna cruzada de humanismo. Por millares podrían contarse los hombres que, en todas las latitudes, al igual que el iniciador del Idioma, dedicaron altruistamente su vida, o gran parte de ella, a tan encomiable tarea. Y, ya que hemos tocado este punto, no podemos dejar de mencionar el nombre del Doctor Ivo Lapenna, abogado de proyección internacional, quien, en su larga militancia, primero como Secretario General y en estos últimos diez años como Presidente de la “UNIVERSALA ESPERANTO ASOCIO”, ha realizado una titánica labor en pro de la difusión y consolidación del Idioma Internacional, labor que demandaría todo un volumen para ser referida en todos sus detalles. Sus discursos, en ocasión de los Congresos de Esperanto, que se realizan todos los años, así como en otras oportunidades, son verdaderas joyas, tanto desde el punto de vista idiomático como del contenido intelectual y humanista. Mencionaremos también al Vicepresidente y Director de Relaciones Comerciales e Industriales de dicha institución, señor E. L. M. Wensing, hombre que desempeña un alto cargo en una importante empresa de proyección internacional, y quien viene realizando importantes gestiones, entre otras, las tendientes a generalizar e incrementar el uso del Idioma en el comercio y la industria en el orden internacional; habiendo fundado a tal propósito el “Instituto por Esperanto en Komerco kaj Industrio”.

Como decíamos más arriba, grandes son los méritos de todos estos hombres y grande es la gratitud a ellos debida por sus trabajos y dedicación en la organización y conducción de centenares de Asociaciones diseminadas por todo el mundo; pero todo esto muy seria y respetuosamente reconocido como imprescindible y decisivo en el principio, y aún hoy indispensable, creemos también, con toda honestidad, que ha llegado ya la hora en que el Idioma Internacional sea tratado, en el orden mundial, lo mismo que cualquier otro idioma en el orden nacional, y sea ya empleado en mayor escala en asuntos realistas y prácticos, cumpliendo de esta manera con los elevados fines para los cuales fuera creado.

Ponemos, pues, en manos del gran público estudioso esta obra —reflejo de más de cuarenta años de práctica del Idioma por parte de su autor— que le hará posible a cualquiera, sin otras

complicaciones ni compromisos, llegar a dominar, en un tiempo relativamente corto, un Idioma que sin ningún lugar a dudas, puede ser fuente de grandes satisfacciones.

Así pues que sugerimos formar grupos de estudio en el orden familiar, de amigos, de compañeros de estudio o de labor, con el fin de tener oportunidad de hacer práctica, y donde todos pueden aprender y todos pueden enseñar, de acuerdo con la capacidad y los conocimientos de cada uno. El Idioma Esperanto no presenta ninguna gran dificultad, ni de pronunciación ni de ningún otro orden que haga imprescindible la presencia del maestro. Fue declarado por la Sorbona de París como “Una obra maestra de lógica y sencillez”, y eso es, en verdad, sino entramos en exageradas e innecesarias sutilezas gramaticales, que, por otro lado, eso es una cuestión común a todos los idiomas.

Quede bien entendido que no estamos aconsejando a nadie no afiliarse a, y colaborar con todas las Asociaciones que desee cada cual, y bien harán los que así estén dispuestos, especialmente si se trata de la Asociación Madre, la “Universala Esperanto-Asocio” (U.E.A.). Al final del libro daremos algunas direcciones para cuando el estudiante de este Curso se encuentre en condiciones de mantener correspondencia, pueda, si lo desea, entrar en contacto con el gran mundo del Idioma de la Paz Universal.

E. R. O.

INTRODUCCIÓN

Hablar hoy de la importancia que reviste, y de la necesidad que el mundo tiene de un Idioma Auxiliar Internacional para ser utilizado en las múltiples relaciones de carácter internacional, ya sean oficiales o privadas, es absolutamente innecesario, pues que ya toda persona medianamente culta lo da por bien sabido. Asimismo, hablar de los progresos y de la amplísima difusión que ya ha alcanzado el Idioma Auxiliar Internacional ESPERANTO, difusión que va constantemente en un crescendo ininterrumpido, es también ocioso, ya que el hecho es —aunque no en toda su magnitud— suficientemente conocido, como para que nos ahorremos el espacio que nos demandaría abundar en tal sentido.

El Idioma ESPERANTO fue creado por el Doctor Lázaro Ludovico Zamenhof, médico oculista y filólogo eminente, nacido en la ciudad de Bialistok, Polonia, en el año 1859, fallecido en 1917.

El Dr. Zamenhof dio a luz su extraordinaria obra en el año 1887, después de largos años de ensayo, pruebas y perfeccionamiento, con el laudable propósito de que él sirva de medio de intercomprensión para todos los pueblos de la tierra en sus múltiples actividades de relación internacional, propósito que ya en grado superlativo está siendo una realidad.

El idioma Esperanto ha sido reconocido por la Unesco como elemento de cultura, y afín con los propósitos que persigue dicha entidad de las Naciones Unidas; y la Asociación Universal de Esperanto ha sido declarada entidad consultiva por la referida Institución.

Debido al felicísimo acierto que tuvo su autor, de tomar para la construcción del idioma los elementos ya existentes en las lenguas clásicas y las modernas derivadas de aquéllas, el Esperanto es de fácil aprendizaje, pues gran parte de sus palabras son ya conocidas por todo hombre civilizado sea cual fuera la Nación o habla a la que pertenezca. Su pronunciación es clara y definida, su escritura fácil. Cada letra tiene un solo sonido; cada sonido, una sola letra. Por todo lo cual no presenta, al contrario que cualquier otro idioma, ninguna dificultad para ser aprendido sin necesidad de maestro, o por correspondencia.

ALGO REFERENTE A NUESTRO MÉTODO

En la enseñanza de idiomas está ya reconocido y aceptado que el mejor método es el método directo que fuera ideado, según parece, por el famoso Profesor Berlitz.

Siendo el lenguaje un elemento en el que la práctica juega un papel preponderante, es indudable que, tratándose de adquirir un idioma, el mejor método sea el directo y práctico; no obstante, no podremos prescindir de estudiar también su parte teórico-gramatical.

Ahora bien, refiriéndonos expresamente al idioma que nos proponemos enseñar mediante el presente método, siendo él un idioma creado racionalmente, sin excepciones, dificultades de pronunciación ni todas las cosas raras que encontramos en los idiomas nacionales, y siendo este idioma, como ya alguien muy acertadamente dijo, "la Gramática en acción", es conveniente que el estudiante del mismo adquiera, sino la posee, una noción aunque no sea más que elemental de la referida materia.

Hemos construido, pues, nuestro método en base al estudio sistemático de las diez partes de la oración, las que vamos analizando progresivamente en cada lección, agregando a continuación ejercicios prácticos y directos con palabras y frases en las que tiene aplicación la parte gramatical estudiada, y van acrecentando al mismo tiempo el léxico del estudiante.

Hacer un estudio profundo de la Gramática con todas sus atingencias es una cosa harto difícil, y no son muchos los que lo consiguen; pero adquirir un conocimiento básico, por elemental que sea, es una cosa relativamente fácil y grandemente compensadora en proporción al pequeño esfuerzo de atención requerido. Si realizamos ese pequeño esfuerzo, no tendremos ninguna dificultad en hablar y escribir el Idioma Auxiliar Internacional con toda corrección. No olvidemos, sin embargo, que solamente teoría y gramática no bastan para hablar con soltura y fluidez un idioma. Así pues, que: MUCHA LECTURA, REPETICIÓN, PRÁCTICA. Evítese la traducción, tratando de entender y de construir las frases en forma directa sin pasarlas por el tamiz de la traducción que todo lo complica, lo deforma y lo desnaturaliza. Es este uno de los principales factores de éxito en la adquisición de idiomas.

(Véase también lo que decimos a este respecto en la lección 10ª).

En consecuencia con lo dicho con respecto a la Gramática,

para aquellos que lo tienen un poco olvidado, presentamos a continuación en una forma brevísima y básica —suficiente para nuestro objeto— una exposición de las Diez Partes de la Oración que, como sabemos, son:

- 1 **ARTICULO:** Palabra que se antepone al nombre (Sustantivo) de acuerdo con su género y número:
Definidos: el, la, lo, los, las;
Indefinidos: un, una, unos, unas.
- 2 **SUSTANTIVO:** El nombre de las cosas concretas o de las ideas y sentimientos abstractos:
Concretos: mesa, casa, libro, etc.
Abstractos: risa, llanto, emoción.
- 3 **ADJETIVO (Calificativo):** Califica al sustantivo:
mesa **grande**; casa **pequeña**, etc.
risa **franca**; llanto **plañidero**.
- 4 **PRONOMBRE:** Representa o reemplaza al Sustantivo:
Personales: Yo, tú, él, etc.
Demostrativos: éste, ése, aquél, etc.
Poseivos: El mío, el tuyo, etc.
Relativos: Qué, cuál, quién, cuyo.
Indeterminados: Alguno-a, Alguien, nadie.
- 5 **VERBO:** Indica las acciones que realiza el Sujeto (agente), lo que éste es, o lo que siente. Es la parte esencial e indispensable en la Oración Gramatical (Proposición), que es la enunciación de un pensamiento completo, y que consta de **SUJETO, VERBO Y COMPLEMENTO**.
Además de otras clasificaciones de los Verbos, los hay que son **TRANSITIVOS**, es decir, que su acción pasa directamente (sin preposición) a una persona u objeto que se llama **COMPLEMENTO DIRECTO**, (Caso **ACUSATIVO**):
"Yo como pan": "Tú pintas un cuadro": "El escribe una carta"; y los hay que son **INTRANSITIVOS**, o Neutros, y necesitan de una preposición para que su acción pase a un Complemento, que se llama Complemento Circunstancial porque aclara alguna circunstancia respecto al significado del Verbo: "José pasea **con** su novia"; "Ellos entran **en** casa"; Juan va **por** la calle"; "El lápiz yace **sobre** la mesa".
- 6 **ADVERBIO:** Modifica o aclara la significación del verbo, la de un adjetivo o la de otro adverbio:
Comer **despacio**. Andar **pausadamente**.
Cantar **maravillosamente bien**.

- 7 **PARTICIPIO:** Participa de la naturaleza del Verbo y de la del Adjetivo: es un adjetivo verbal:
Amar - **amado**; Pintar - **pintado**.
Los hay irregulares como de romper, roto, etc.
- 8 **PREPOSICIÓN:** Expresa la relación que existe entre dos palabras: **con, de, en, por**, etc., etc.
Él va **con** su padre; ella viene **de** la calle.
- 9 **CONJUNCIÓN:** Une dos oraciones:
La mesa es fuerte y la casa es grande.
Te lo digo **porque** lo sé.
- 10 **INTERJECCIÓN:** Exclamación que expresa un determinado estado de ánimo: ¡Oh!, ¡Ay!, etc.

LECCIÓN 1ª

ALFABETO

El Alfabeto del Idioma Esperanto consta de 28 letras, cuya representación gráfica es la siguiente:

Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff, Gg, Ĝĝ,
Hh, Ĥĥ, Ii, Jj, Ĵĵ, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo,
Pp, Rr, Ss, Ŝŝ, Tt, Uu, Ŭŭ, Vv, Zz.

PRONUNCIACIÓN

Las letras tienen el mismo sonido que en Castellano, con excepción de las siguientes:

- C — Se pronuncia, con todas las vocales, como si fuera “ts”. Ejemplo: **Cent** (cien), se pronuncia, tsent; **Boneco** (Bondad), se pronuncia, bo-né-tso; **Paco** (paz) se pronuncia, pá-tso.
- Ĉ — Tiene el mismo sonido que la “ch” castellana: **Ĉevalo** (caballo) pronúnciase, chevalo.
- G — Se pronuncia siempre suave, como en ga, gue, gui, go, gu: **Gitaro** (guitarra) pr. gitaro; **Generalo** (General, Milit.) pron. gueneralo.
- Ĝ — Se pronuncia como “dj” en la palabra francesa “adjutant”, o como “dg” en la palabra inglesa “Cambridge”. Es el sonido que resulta de pronunciar juntamente una “d” y una “ch”, ésta muy suavemente: **Ĝirafa** (jirafa) pr. dechirafa, pronunciando la “ch” muy suavemente; **Kuraĝa** (valiente) pron. curadcha (la ch, suave).
- H — Es ligeramente aspirada, como la “h” inglesa en la palabra “Harrods”, o sea como una “j” castellana poco perceptible; **Homo** (hombre) pron. jomo, la j, aspirada; **Hirundo** (golondrina) pr. jirundo. Debe pronunciarse siempre.

- Ĥ — Igual que la “j” castellana: **Monarĥo** (monarca) pr. monarĥo. Su uso es muy poco frecuente.
- J — Tiene exactamente el mismo sonido que la “y” en buen Castellano: **Jaro** (año) pronúnciese, yaro (iaro); **Juristoj** (juristas) pron. yurístoy.
- Ĵ — Se pronuncia como la “j” francesa en “je”, “jour”; **Jŭrnalo** (diario, periódico) pr. ĵurnalo. Es un sonido muy semejante a como se pronuncia en Buenos Aires la “ll” en calle, llave, etc.
- Ŝ — Suena como la “sh” inglesa en “she”, “ship”, etc., o como la “ch” francesa en Marechal, o una “ch” castellana muy suave: **Vaporŝipo** (buque) pr. vaporŝipo.
- Ŭ — U breve, como en la palabra Europa. Nunĉa se encuentra sola, y forma diptongo con la vocal que la precede. No es considerada vocal: **Apenaŭ** (apenas) pr. a-pé-naŭ; **Adiaŭ** (adiós) pr. a-di-au; **Hieraŭ** (ayer) pr. ĵi-é-raŭ; **Ankoraŭ** (aún) pr. an-kó-raŭ.
- V — Debe diferenciarse de la “b”, haciéndola labiodental. DEBE pronunciarse como en francés e inglés, y como debiera pronunciarse en Castellano: **Vino** (vino) pr. vino (la “b” es labial; la “v”, es labiodental).
- Z — Se pronuncia como en francés en medio de palabra, y como en italiano. Como una “s” muy suave y un poco zumbada: **Deziro** (deseo); **Rozo** (rosa).

Las vocales se nombran igual que en castellano. El nombre de las consonantes se obtiene agregando una “o” al sonido que les es propio: bo, co, ĉo, etc.

ACENTO TÓNICO

Las palabras se componen de sílabas. Sílabas es una letra, o conjunto de letras, que se pronuncian de una sola emisión de voz: la palabra Cabeza

tiene tres sílabas: ca-be-za. Dos vocales enunciadas en una sola emisión de voz, forman un diptongo. Ejemplo: en la palabra “baile”, “ai” es un diptongo.

En Esperanto dos vocales **nunca** forman diptongo, sino que se pronuncian separadamente. De lo que se sigue, que una palabra tiene tantas sílabas como vocales tiene: **Ĉielo** (cielo) pron. ĉi-é-lo; **Tiu** (ese) pron. tí-u; **Historio** (historia) pr. ĵis-to-rí-o. **Nacio** (nación), pr. na-tsí-o; **Internacia** (internacional) pr. in-ter-na-tsí-a.

La letra “j” forma diptongo con la vocal que la precede: **Patroj** (padres) pr. pá-troy; **Belaj** (bellas) pr. bé-lay; **Hajlo** (granizo) pr. ĵay-lo; **Hejmo** (hogar) pr. ĵey-mo.

ACENTO TÓNICO es la mayor fuerza con que se pronuncia una sílaba de una palabra dada con respecto a las demás sílabas: en la palabra castellana “lámpara”, el acento tónico recae en la sílaba “lamp”.

En castellano tenemos palabras esdrújulas, graves y agudas, según recaiga el acento tónico en la antepenúltima sílaba, en la penúltima, o en la última, respectivamente, como en **lámpara**, **florero**, **pantalón**.

En Esperanto **todas** las palabras, sin excepción, son graves, es decir, que el acento tónico recae **siempre** sobre la penúltima sílaba: **Persono** (persona) pron. per-só-no; **Ĉiam** (siempre) pr. ĉí-am; **Kiel** (cómo) pr. kí-el; **Leciono** (lección) pr. le-tsi-ó-no.

Apréndase bien todo lo que antecede, hasta dominarlo perfectamente, y ejercítese después, en alta voz preferiblemente, en los siguientes Ejercicios de Pronunciación.

Estudie con la mayor atención posible. Tenga bien presente que todas las palabras se acentúan en la penúltima sílaba. El principal objeto de esta lección es asegurar una correcta pronunciación. Las letras cuya pronunciación difiere de la del castellano, van en distinto tipo (solamente en este primer ejercicio) para llamar la atención del estudiante.

EJERCICIO DE PRONUNCIACIÓN I

PER-SO-NO (persona)	PA-CI-EN-CO (paciencia)	NA-CI-O (nación)	FE-LI-ĈA (feliz)	GE-NI-O (genio)
OB-JEK-TO (objeto)	A-MI-KOJ (amigos)	ĈE-MI-ZO (camisa)	AN-KAŬ (también)	SIN-JO-ROJ (señores)
KU-RA-ĜAJ (valientes)	HUN-DO (perro)	MO-NAR-ĤO (monarca)	ĴAŬ-DO (jueves)	ŜI-PO ŜU-O (buque) (zapato)

EJERCICIO II

KION VI DEZIRAS, SINJORO? MI DEZIRAS NEĤION, DANKON.
 Qué desea Ud., señor? No deseo nada, gracias.

LA LINGVO ESPERANTO ESTAS TRE FACILAĴ KAJ UTILA, ĜI.
 La lengua Esperanto es muy fácil y útil, ella.

ESTAS SIMPLA, FLEKSEBLA, VERE BELSONA KAJ
 es simple, flexible, verdaderamente armoniosa y

INTERNACIA EN SIAJ ELEMENTOJ, PREZENTANTE AL LA
 internacional en sus elementos presentando al

MONDO CIVILIZITA LA SOLAN VERAN SOLVON DE LINGVO
 mundo civilizado la sola verdadera solución de lengua

INTERNACIA.
 internacional.

PRONŬNCIESE: Kí-on vi dezíras, sinyóro? Mi dezíras ne-ní-on, dánkon.
 La língvo Esperanto éstas tre fa-tsi-la kay útila, dchi éstas simpla, flekse-
 bla, vere belsóna kaj in-ter-na-tsi-a en síay eleméntoy, prezentánte al la
 mondo tsi-vi-li-zí-ta la sólan véran sólvon de língvo in-ter-na-tsiá.

Antes de pasar a la segunda lección, asegúrese una buena pronuncia-
 ción desde el comienzo.

LECCIÓN 2ª

El Artículo

Artículo es la parte de la oración que se antepone al sustantivo.

En castellano existe el artículo determinado el, la, lo, las, los; y el indeterminado: uno, una, unos, unas.

En Esperanto el artículo determinado es "la", que es invariable para todos los géneros, números y casos: es igual que el "the" inglés:

La Patro (el padre); La Patrino (la madre)

La Patroj (los padres); La Patrinoj (las madres)

El artículo indeterminado no existe en Esperanto. En los casos en que en castellano se usaría el artículo indeterminado, en Esperanto simplemente se suprime el artículo:

Infano ne estas matura homo

Un niño no es un hombre maduro

Se emplea, pues, el artículo determinado cuando se habla de una cosa ya determinada. Compárense las frases siguientes:

Patro kaj filo (un padre y un hijo). **Leono estas besto** (un león es un animal). **Rozo estas floro kaj kolombo estas birdo** (una rosa es una flor y una paloma es un ave). **La blanka rozo apartenas al Teodoro** (la rosa blanca pertenece a Teodoro). **La suno brilas** (el Sol brilla). **La libro estas sur la tablo kaj la kraĵono kuŝas sur la fenestro** (el libro está sobre la mesa y el lápiz yace sobre la ventana). **Sur la fenestro kuŝas kraĵono kaj plumo** (sobre la ventana yace un lápiz y una pluma).

Se puede usar el artículo con apóstrofo, "l'" cuando sigue a una preposición que termina en vocal, o cuando la palabra que le sigue empieza con una vocal:

De l' mondo (del mundo). **Tra l' vento** (a través del viento). **L' animo de l' patro** (el alma del padre).

El empleo del apóstrofo no es obligatorio, y, en realidad, en la conversación corriente, su uso no es muy frecuente.

"Ĉu" - Partícula interrogativa. En Esperanto cuando una frase interrogativa no empieza con una palabra que de por sí denote interrogación, como p.e.: **Kio estas tio?**, ¿Qué es eso?; **Kiu estas tiu sinjoro?**, ¿Quién es ese señor?; etc., etc. (Más adelante estudiaremos cuáles son estas palabras), empieza entonces dicha frase interrogativa con la partícula "Ĉu", que denota interrogación:

Ĉu vi fartas bone?   ¿Está Ud. bien?)

Ĉu la suno brilas?   ¿Brilla el Sol?

Ĉu vi venos?   ¿Vendrá Ud.?

Examine el Ejercicio que sigue hasta entenderlo bien; para ello consulte las palabras desconocidas en el Vocabulario del dorso.

Una vez que ya lo entienda, léalo muchas veces **directamente**, es decir, sin traducir, como si estuviera leyendo en su propio idioma.

Esto es muy importante; la mayoría de las personas que no tienen éxito en el aprendizaje de idiomas es debido a que no pueden perder el hábito de la traducción y adquirir el de la comprensión directa.

Téngase esto presente para todos los ejercicios de nuestro curso.

Asegúrese que la pronunciación es correcta.

EJERCICIO DE LECTURA Y PRÁCTICA ORAL

Mia patro estas filo de mia avo. La frato de mia patro estas mia onklo, kaj la filo de mia onklo estas mia kuzo. La infano estas filo de la tajloro. Ĉu vi estas tajloro? Ne, sinjoro, mi ne estas tajloro. La patro estas bona. Mi kaj mia familio loĝas en granda domo. Kio estas tio? Ĝi estas plumo. La plumo estas en la skatolo kaj la kraĵono kuŝas sur la tablo. Ĉu tio estas kraĵono? Ne, sinjoro, ĝi estas plumo. Ĉu la kraĵono kuŝas sur la planko? Ne, la kraĵono kuŝas sur la tablo. Rozo estas floro. Leono estas besto. Kolombo estas birdo. Ĉu leono estas birdo? Ne, ĝi estas besto. Ĉu kolombo estas birdo? Jes, sinjoro, kolombo estas birdo. Ĉu ĉevalo estas birdo? Ne, sinjoro, ĉevalo ne estas birdo, ĝi estas besto. Kio estas tio? Tio estas floro. Ĉu ĝi estas rozo, aŭ jazmeno? Ĝi estas rozo. Ĉu tio estas libro? Ne, ĝi estas rozo. Ĉu tio estas kraĵono? Ne, ĝi estas libro. La papero estas blanka. Ĉu la papero estas ruĝa? Ne, la papero estas blanka. La ruĝa plumo kuŝas sur la tablo, kaj la blanka papero kuŝas sur la seĝo. En la skatolo estas alumetoj. La alumetoj estas en la skatolo. La sinjoro sidas sur la seĝo, kaj la infano staras sur la planko. La kanto de la birdoj estas agrable. Ĉu la kanto de la birdoj estas agrable? Jes, la kanto de la birdoj estas agrable. Ĉu la kanto de via najbarino estas agrable? Ne, ŝi kantas tre malbone; sed ŝi estas tre simpatia persono.

Con los elementos que conoce forme frases semejantes a las que anteceden.

VOCABULARIO

Mia	Mi	Sed	Pero
Estas	Es, Está	Planko	Piso
Kaj	Y	Tablo	Mesa
Tajloro	Sastre	Besto	Animal
Vi	Ud.	Kolombo	Paloma
Mi	Yo	Birdo	Ave, pájaro
Ne	No	Jasmeno	Jazmín
Bona	Bueno/a	Papero	Papel
Loĝas	Vive, mora	Ruĝa	Rojo/a
Domo	Casa	Seĝo	Silla
Plumo	Pluma	Alumeto	Fósforo
Kio?	¿Qué?	Sidas	Está sentado
Tio	Eso	Staras	Está de pie
Ĝi	Ello, el (cosa)	Ŝi	Ella
Skatolo	Caja	Tre	Muy
Krajono	Lápiz	Via najbarino	Su vecina
Kuŝas	Está, yace	Malbone	Mal
Sur	Sobre	Simpatia	Simpática

PARIENTES (Parencoj)

Abuelo	Avo	Tío	Onklo
Abuela	Avino	Tía	Onklino
Padre	Patro	Primo	Kuzo
Madre	Patrino	Prima	Kuzino
Hijo	Filo	Sobrino	Nevo
Hija	Filino	Sobrino	Nevino
Nieto	Nepo	Padres	Gepatroj
Nieta	Nepino	Marido	Edzo
Hermano	Frato	Esposa	Edzino
Hermana	Fratino	Novio	Fianĉo
Suegro	Bopatro	Novia	Fianĉino
Yerno	Bofilo	Madrina	Baptopatrino
Nuera	Bofilino	Padrino	Baptopatro
Cuñado	Bofrato	Ahijado	Baptofilo
Consuegro	Kunbopatro	Ahijada	Baptofilino

LECCIÓN 3ª

Elementos del Idioma Esperanto

El Esperanto es el tipo perfecto de idioma aglutinante. Sus palabras —en su mayor parte de origen greco-latino, y por consiguiente ya conocidas por todo hombre de cierta cultura— tienen una parte fija, o “radical” que contiene sustancialmente la significación; y otra parte variable formada por los accidentes gramaticales, Prefijos y Sufijos, éstos con su significación propia e independiente, los cuales, variando el significado de la radical, hacen posible la obtención de una extraordinaria riqueza de medios de expresión mediante las innumerables nuevas voces que se pueden obtener por medio de los elementos citados.

Existen alrededor de cuarenta entre Prefijos y Sufijos los que iremos estudiando gradualmente a lo largo de nuestro curso. Asimismo, el Esperanto ofrece una extraordinaria facilidad para la formación de palabras compuestas de dos o más raíces, de lo que trataremos en otro lugar.

SUSTANTIVO

Nombre sustantivo es aquella palabra con que designamos una persona o cosa, ya sea material como, “mesa”, “libro”, o abstracta como “belleza”, “talento”, “risa”.

En Esperanto todos los sustantivos terminan con la letra “o”, la cual se agrega a la radical: “arb’o” (árbol), “labor’o” (trabajo).

Se forma el plural de los sustantivos agregando a la “o” final la letra “j”, que como ya dijimos, se pronuncia como una “y” en buen castellano:

La libro	El libro	La libroj	Los libros
La tablo	La mesa	La tabloj	Las mesas
La domo	La casa	La domoj	Las casas

El femenino se forma agregando a la radical el sufijo “in”:

Patro	Padre	Patrino	Madre
Frato	Hermano	Fratino	Hermana
Bovo	Buey	Bovino	Vaca
Ĉevalo	Caballo	Ĉevalino	Yegua

Los nombres de las cosas son de género neutro.

En poesía, a fin de dar mayor facilidad para la rima, el sustantivo puede perder la "o" final, la que se sustituye por un apóstrofo:

"Vivu la Reĝ', gardu lin Di' ". En lugar de:

"Vivu la Reĝo, gardu lin Dio. (Viva el Rey, Dios le guarde).

DECLINACIÓN

Los casos en que se puede encontrar el sustantivo o palabra que lo represente (pronombre), de acuerdo a la denominación clásica —tratándose de los idiomas derivados del latín, entre los cuales, a este efecto, podemos muy bien incluir el Esperanto— son seis: Nominativo, Acusativo, Genitivo, Dativo, Ablativo y Vocativo.

El Dr. Zamenhof en la "Plena Gramatiko de Esperanto" —parte del Fundamento del Idioma— menciona los Casos Nominativo y Acusativo, y a continuación aclara que los demás casos se expresan por medio de preposiciones: el Genitivo por medio de la preposición "de", el Dativo, por "al", y el Ablativo por "per" u otra preposición, según el sentido.

El Dativo en Esperanto incluye también los sustantivos regidos por la preposición "por" (castellano "para") y así figura en el "Plena Ilustrita Vortaro de Esperanto", de reciente aparición (1970), y algunos autores incluyen también como de Dativo algunas otras preposiciones.

Los eminentes gramáticos y esperantólogos, Dr. K. Kalocsay y Prof. G. Waringhien en su importante y difundida obra "Plena Gramatiko de Esperanto", reducen la designación de los casos a sólo tres: Nominativo, Acusativo y Prepositivo, incluyendo en esta última denominación los demás casos que se declinan por medio de preposiciones.

Ahora bien, como afortunadamente, para los propósitos de nuestro estudio, ni el idioma que estamos estudiando, ni el nuestro, presentan las frondosas y complicadas declinaciones que presentan muchos otros idiomas, y, fundamentalmente, en ambos la declinación es muy semejante, sólo nos será necesario poner un poco de atención para saber distinguir el Caso Acusativo, que es el único que cambia de forma en Esperanto tomando una "n" que se agrega al Nominativo:

NOMINATIVO:	Libro	ACUSATIVO:	Libron
	Libroj		Librojn

Se encuentra en Caso Nominativo, el Sujeto o Agente que es quien realiza o experimenta lo que expresa el Verbo; y está en Acusativo, el Ob-

jeto o Complemento Directo sobre el cual recae la acción que expresa el Verbo, o sea, la acción que realiza el Sujeto:

NOMINATIVO		ACUSATIVO
Sujeto	Verbo	Objeto (Complemento directo)
Yo	leo	un libro
Él	escribe	una carta
Ellos	ven	árboles
MI	LEGAS	LIBRON
LI	SKRIBAS	LETERON
ILI	VIDAS	ARBOJN

Para reconocer el Acusativo, nos haremos la pregunta: ¿Qué es lo que se . . . ? ¿Qué es lo que se lee? Un libro. Libro está en Acusativo. ¿Qué es lo que se escribe . . . ?

Podemos también confirmar si un sustantivo se encuentra en Acusativo, convirtiendo la oración a la Voz Pasiva: "Un libro es leído por mí", "Una carta es escrita por él", pues únicamente las oraciones regidas por un Verbo Transitivo —que son los que admiten complemento directo— pueden tomar la Voz Pasiva. Veremos, p. ej., que la oración "yo salgo de mi casa" no se puede poner en Pasiva, porque el Verbo salir es un verbo intransitivo y necesita de preposición para completar su significado mediante un Complemento Circunstancial: "Yo salgo de mi casa". "Yo salgo con mi novia". "Yo salgo por la puerta".

Existen otros pocos casos en que se emplea el Acusativo en lugar del Nominativo, de los cuales nos ocuparemos más adelante.

N. B. Con el fin de obviar confusiones, bueno será tener presente que en castellano tenemos Acusativo de Cosa y Acusativo de Persona. Este último va precedido de la preposición "a" o "al" (contracción de "a el").

Ella toca el piano - Piano, Acusativo de Cosa

Él saluda a su profesor	}	Profesor, Acusativo de Persona
Él saluda al profesor		

En Esperanto diremos: **Ŝi ludas la pianon - Li salutas sian profesoron - Li salutas la profesoron.**

EJERCICIO DE LECTURA Y CONVERSACIÓN

Téngase cuidado en la pronunciación. Recuértese que todas las palabras son graves. Pronúnciese: Pá-non; lí-bron; ár-boyn. Háganse oír bien claro todas las letras.

La infano estas la filo de tiu sinjoro kaj la infanino estas la filino de la sinjorino. Mi havas du librojn. Ĉu vi havas libron? Jes, sinjoro, mi havas libron. Mi donas tri pomojn al mia onklino. Mia frato kaj mia fratino donas al mi konsilojn. Ĉu via kuzino ludas la pianon? Jes, sinjoro, ŝi ludas ĝin. Ĉu vi legas la ĵurnalon? Jes, mi legas la ĵurnalon (mi legas ĝin). Mia patro havas du fratojn kaj unu fratino. Ĉu vi havas alumeton? Jes, mi havas du. La infano mangâs panon kaj buteron. La knabo batas la infanon.

Conteste estas preguntas, en alta voz.

Ĉu la infano estas la filo de la sinjorino?

Ĉu vi havas filon?

Ĉu la infanino estas la filino de la sinjorino?

Mi havas libron. Kio estas tio? Tio estas libro.

Kion mi havas?

Kion mi donas al mia onklino?

Kion donas al mi mia frato kaj mia fratino?

Ejercicios para remitir por correo una vez bien estudiada esta lección: Descomponga en sílabas las siguientes palabras, y marque la sílaba donde recae el acento tónico.

KONSILOJN - ANKORAŬ - FRATOJN - ADIAŬ - HEJMO

Construya dos frases empleando el artículo determinado y dos frases sin artículo (equivalente al artículo indeterminado castellano).

Cinco frases empleando el Acusativo en singular y en plural, masculino y femenino: ej. Mi havas unu fraton kaj unu fratino. Mi vidas du infanojn.

V O C A B U L A R I O

Tiu	Ese-a	Vidas	Pres. de Ver
Havas	Pres. de Tener	Butero	Manteca
Du	Dos	Ĵurnalo	Diario, Periód.
Donas	Pres. de Dar	Alumeto	Fósforo
Tri	Tres	Knabo	Muchacho
Pomoj	Manzanas	Batas	Pega, golpea
Konsiloj	Consejos	Hejmo	Hogar
Ludas	Pres. de Tocar (mús.)	Adiaŭ	Adiós

LECCIÓN 4ª

A d j e t i v o

Adjetivo es la palabra que expresa una cualidad, propiedad o estado del sustantivo. Ej.: "Casa Grande", "Mujer Bella". Grande y Bella son adjetivos.

El adjetivo en Esperanto concuerda con el sustantivo en número y caso, es decir, que toma la "j" del plural y la "n" del Acusativo. Es invariable para el masculino y femenino.

Puede preceder o seguir al sustantivo, según se desee.

El adjetivo termina siempre en "a".

Granda domo. Grandaj domoj. Mi vidas la grandajn domojn. Mi vidas la grandan domon. Mia fratino aĉetis (compró) du ĉapelojn novajn (sombreros nuevos). Mi aĉetis bluan kravaton, o kravaton bluan (corbata azul).

Los grados de comparación del adjetivo son tres: de igualdad, de superioridad y de inferioridad.

En la frase "El lápiz es tan largo como la pluma" hay una comparación de igualdad. Esta comparación se expresa en Esperanto por medio de las palabras "TIEL, KIEL". Ejemplo:

El lápiz es tan largo como la pluma.

LA KRAJONO ESTAS TIEL LONGA KIEL LA PLUMO.

La ventana es tan ancha como la puerta.

LA FENESTRO ESTAS TIEL LARĜA KIEL LA PORDO.

El padre es tan bueno como el hijo.

LA PATRO ESTAS TIEL BONA KIEL LA FILO.

Grado de superioridad: Más - que. PLI - OL.

Londres es más grande que París.

LONDONO ESTAS PLI GRANDA OL PARIZO.

La mesa es más alta que la silla.

LA TABLO ESTAS PLI ALTA OL LA SEĜO.

Grado de inferioridad: Menos - que. MALPLI - OL.

Un fósforo es **menos** grueso **que** un cigarrillo.
ALUMETO ESTAS MALPLI DIKA OL CIGAREDO.
Un cigarrillo es **menos** largo **que** un cigarro.
CIGAREDO ESTAS MALPLI LONGA OL CIGARO.

Grado superlativo: Muy. TRE.

La torre es **muy** alta.
LA TURO ESTAS TRE ALTA.
La Argentina es un país **muy** vasto.
ARGENTINO ESTAS TRE VASTA LANDO.

EL SUPERLATIVO RELATIVO DE SUPERIORIDAD se expresa por medio de las palabras "LA PLEJ EL".

El lápiz colorado es **el más** largo de todos.
LA RUĜA KRAJONO ESTAS LA PLEJ LONGA EL ĈIUJ.

Buenos Aires es **la** ciudad **más** grande de Sud América.
BUENOS AJRES ESTAS LA PLEJ GRANDA URBO EL SUDAME-RIKO.

EL SUPERLATIVO RELATIVO DE INFERIORIDAD se expresa por medio de las palabras, "LA MALPLEJ EL".

Mi hermano Carlos es **el menos** grueso de (todos) mis hermanos.
MIA FRATO KARLO ESTAS LA MALPLEJ DIKA EL MIAJ FRATOJ.

La conjunción "ol" se emplea únicamente en el sentido de comparación, como en los ejemplos citados. No debemos asociarla con el "que" castellano el cual tiene otras varias acepciones.

La preposición "el" significa: "de", "de entre"; indica salida o extracción o material de que está hecha una cosa: Tiu tablo estas farita el ligno. (Esa mesa está hecha de madera). La pano estas farita el faruno (El pan está hecho de harina). El miaj fratoj, Karlo estas la malplej dika. (De mis hermanos, Carlos es el menos grueso).

A F I J O S

Afijo es un grupo de letras que forma generalmente una sílaba y que se agrega a la palabra "raíz", ya sea delante (prefijo), o ya detrás (sufijo), modificando su significado. Constituye una maravillosa fuente de riqueza de medios de expresión, pues con un número relativamente pequeño de raíces, podemos obtener un considerable número de voces.

EL PREFIJO "mal" da a la palabra a la cual se antepone, significación exactamente contraria a la idea que expresa la raíz:

Dika	Grueso	Maldika	Delgado
Mola	Blando	Malmola	Duro
Varma	Caliente	Malvarma	Frío

EL SUFIJO "eg", denota el aumentativo:

Dika	Grueso	Dikega	Gruesísimo
Varma	Caliente	Varmega	Calentísimo
Bona	Bueno	Bonega	Buenísimo

EL SUFIJO "et", denota el diminutivo:

Fenestro	Ventana	Fenestreto	Ventaniĉa
Tablo	Mesa	Tableto	Mesita
Ridi	Reír	Rideti	Sonreír

LOS AFIJOS TIENEN POR SÍ MISMOS SIGNIFICADO PROPIO y pueden emplearse independientemente agregándoles la terminación gramatical que les corresponda, u otro afijo:

La malo	—	Lo contrario
Male	—	Contrariamente
Ege	—	Grandemente
Eta	—	Pequeño-a
Etulo	—	Persona pequeña, niño

EJERCICIO DE LECTURA Y CONVERSACIÓN

Tiu ĉi Kravato estas verda, blua kaj ruĝa. Ĉu vi vidas tiujn du fraŭlinojn? Unu estas blonda kaj la alia estas bruna. Tiu ĉi pomo ne estas dolĉa, ĝi estas maldolĉa. La patro donas al la filo dolĉan pomon. Mi donas al mia avino du dolĉajn pomojn. La tablo estas pli alta ol la seĝo. La flava krajono estas pli maldika ol la ruĝa plumo. La seĝo estas malpli alta ol la tablo. La haroj de mia avino estas grizaj. La seĝo estas apud la lito. La nigra krajono estas pli longa ol la flava krajono. La Argentina flago estas blua kaj blanka. La fenestro estas tiel larĝa kiel la pordo. Mi estas tiel dika kiel vi, sed via fratinetto estas multe pli maldika ol ni. Londono estas pli granda ol Parizo, sed Parizo estas pli granda ol Madrido. Rosario estas malpli granda ol Buenos Ajres. Avenuo estas pli larĝa ol strato. Strato estas pli mallarĝa ol avenuo. Mia kuzino Margareto ne estas tiel dika

kiel ŝia frato Karlo. Londono estas la plej granda urbo en la mondo. Rivadavia Strato en Buenos Ajres estas tre longa, ĝi estas la plej longa strato el la stratoj de la urbo. Oro estas la plej bela metalo. La ĝardenoj de Palermo en Buenos Ajres, dum printempo, estas belegaj. En la ĉielo estas multegaj steloj. Tiu ĉi pano estas tre malmola, ĝi estas malfreŝa. Ĉu vi volas pecon de tiu ĉi pano? Jes, donu al mi peceton. Peceto estas malgranda peco. La lumo de la suno estas pli forta ol tiu de la luno. Fero estas pli mola ol ŝtalo.

Conteste estas preguntas, con la frase completa. Primero de viva voz, y después por escrito:

- Ĉu la tablo estas pli alta ol la seĝo?
 Ĉu la seĝo estas tiel alta kiel la tablo?
 Ĉu vi estas tiel dika kiel via patro?
 Kiu estas la plej longa strato en Buenos Ajres?
 Kiu estas la plej fama filmaktorino?
 Kiu estas la plej fama aŭtoro en hia lando?
 Ĉu via frato estas tiel maljuna kiel via patro?
 Kiu estas pli juna, vi aŭ via patrino?

Construya frases empleando los grados de comparación del adjetivo.

V O C A B U L A R I O

Tiu ĉi	Este-a	Sia	Su
Blua	Azul	Dum	Durante
Ruĝa	Rojo-a	Printempo	Primavera
Fraŭlino	Señorita	Multegaj	Muchísimas
Blonda	Rubia	Volas	Pres. de querer
Alia	Otro-a	Donu	Imper. de dar
Bruna	Moreno-a	Lumo	Luz
Lito	Cama	Suno	Sol
Flava	Amarillo-a	Fero	Hierro
Haroj	Cabellos	Juna	Joven
Apud	Al lado de	Ŝtalo	Acero
Flago	Bandera	Via	Su, de Ud.
Sed	Pero	Nia	Nuestro-a
Ni	Nosotros-as	Lando	País
Strato	Calle	Fama	Famoso-a

LECCIÓN 5ª

Adjetivos Numerales

Son Adjetivos Numerales CARDINALES, las palabras que indican número. Los numerales Cardinales en Esperanto son invariables, es decir, no toman la "j" del plural ni la "n" del Acusativo.

Numerales Cardinales

1 — Unu	6 — Ses
2 — Du	7 — Sep
3 — Tri	8 — Ok
4 — Kvar	9 — Naŭ
5 — Kvin	10 — Dek

Para formar la siguiente decena, simplemente se agrega a la palabra "Dek" (10), las unidades que corresponden:

11 — Dekunu	16 — Dekses
12 — Dekdu	17 — Deksep
13 — Dektri	18 — Dekok
14 — Dekkvar	19 — Deknaŭ
15 — Dekkvin	20 — Dekdek

Se forman las siguientes decenas, de la siguiente manera:

30 — Tridek	73 — Sepdek tri
40 — Kvardek	84 — Okdek kvar
50 — Kvindek	90 — Naŭdek
51 — Kvindek unu	99 — Naŭdek naŭ
62 — Sesdek du	100 — Cent

200 - Ducent; 300 - Tricent; 400 - Kvarcent; 500 - Kvincent; 600, Sescent; 700 - Sepcent; 800 - Okcent; 900 - Naŭcent; 1.000 - Mil; 1.000.000 Miliono.

Así, pues, las siguientes cantidades se leen de la siguiente manera:

- 346, Tricent kvardek ses.
 1.458, Mil kvarcent kvindek ok.
 5.432, Kvin mil, kvarcent tridek du.

20.201, Dudek mil, ducent unu.

118.234, Cent dekok mil, ducent tridek kvar.

1.234.567, Unu miliono, ducent tridek kvar mil, kvincent sesdek sep.

Numerales ORDINALES son los que indican una idea de orden o sucesión: primero, segundo, etc.

En Esperanto basta agregar una "a" a los numerales CARDINALES para obtener los ORDINALES:

La unua	El primero-a
La dua	El segundo-a
La tria	El tercero-a
La dekdua	El duodécimo-a
La dudeka	El vigésimo-a
k.t.p.	etc.

Los meses, días, horas y cualquiera otra numeración que indique un orden, se expresan en Esperanto mediante el Ordinal: **Hodiaŭ estas la tria de julio.** (Hoy es el tres de julio). **Je la sepa horo, mi devas foriri.** (A las siete, me tengo que ir).

Los numerales MULTIPLICATIVOS se forman por medio del sufijo, "obl".

La duoblo	El doble
La trioblo	El triple
La kvaroblo	El cuádruple
k.t.p.	etc.

Los numerales FRACCIONARIOS se forman con el sufijo "on".

La duono	La mitad
La triono	La tercera parte
La kvarono	La cuarta parte
La dekono	La décima parte
k.t.p.	etc.

Los numerales COLECTIVOS se forman con el sufijo "op".

Duopo	Colección de dos cosas
Triopo	Colección de tres cosas
Kvaropo	Colección de cuatro cosas
k.t.p.	etc.

En Esperanto, todas las "radicales" son susceptibles de tomar, siempre que el significado lo admita, la terminación gramatical sustantiva "o", la adjetiva "a", la adverbial "e", la verbal "i", o cualquier prefijo o

sufijo. Por consiguiente, con los adjetivos numerales que acabamos de estudiar, se puede también formar una variedad de voces, de las que daremos un ejemplo:

SUSTANTIVO	ADJETIVO	ADVERBIO
1 — Unuo Unidad	Unua Primero-a	Unue Primeramente
2 — Duo par	Dua Segundo-a	Due En segundo lugar
3 — Trioblo Triple k.t.p., k.t.p., k.t.p.	Triona Ref. a la 3ª parte	Triope De a tres

LOS MESES DEL AÑO

LOS DÍAS DE
LA SEMANA

LAS ESTACIONES

Januaro	Julio	Lundo	Printempo	— Primavera
Februaro	Aŭgusto	Mardo		
Marto	Septembro	Merkredo	Somero	— Verano
Aprilo	Oktobero	Ĵaŭdo		
Majo	Novembro	Vendredo	Aŭtuno	— Otoño
Junio	Decembro	Sabato		
		Dimanĉo	Vintro	— Invierno

EJERCICIO DE LECTURA Y PRÁCTICA ORAL

Trate de leer comprendiendo directamente lo que lee. Pronuncie en alta voz. Asegúrese que la pronunciación es correcta. Consulte de nuevo la 1ª lección si no estuviera bien seguro.

Mi havas cent pomojn. Mi havas centon da pomoj. (Ver nota al final). Mia fratino havas ses ĉapelojn novajn. A - estas la unua litero de la Alfabeto; B - estas la dua; C - estas la tria kaj Z, estas la lasta. Januaro estas la unua monato de la jaro kaj Aprilo estas la kvara. Merkredo estas la tria tago de la semajno. Buenos Ajres havas pli ol tri milionojn da loĝantoj. La jaro konsistas el tricent sesdek kvin tagoj. Ni estas en la jaro mil naŭcent sepdekdua. Hodiaŭ estas la dudeka de Majo. Hodiaŭ mi faris duoblan laboron. La triono de ses estas du, kaj la trioblo de du estas ses. Unu horo konsistas el sesdek minutoj, kaj unu minuto havas sesdek sekundojn. Kvar horkvaronoj faras unu horon, kaj ses horkvaronoj estas unu horo kaj duono.

Mi aĉetis unu dekduon kaj duonon da ovoĵ. Kioma horo estas? Estas la sesa horo; la sepa kaj duono; la oka kaj kvarono; la unua kaj dudek minutoj; la kvina kaj tri kvaronoj; la kvara kaj kvindek minutoj. Tiuj ĉi du amikoj promenas ĉiam duope. La soldatoj marŝis kvarope. La triona parto de dekdu estas kvar.

Conteste las siguientes preguntas en alta voz y por escrito. Reténgalas, no las envíe.

- Kiom da pomoj mi havas?
- Kiom da ĉapeloj havas mia fratino?
- Ĉu la litero Z estas la unua de la alfabeto?
- Kiom da loĝantoj havas Buenos Ajres?

Lea y escriba estas cantidades: 34, 65, 186, 689.

Lea y escriba estas horas: la 1 1/4, 6 3/4, 8 1/2.

NOTA: Generalmente una preposición rige un complemento indirecto, o circunstancial; por consiguiente, después de preposición no va el Acusativo; a menos que la palabra que rige esa preposición sea término de un movimiento o sentido de dirección. Más adelante estudiaremos esos casos.

Después de una palabra que indica cantidad, peso, medida, etc., se emplea la preposición "da" y no "de": **Buenos Ajres havas pli ol tri milionojn da loĝantoj.** Empleamos la prep. "da", porque "milionoj" nos da la idea de cantidad; ponemos "loĝantoj" en nominativo porque va después de preposición.

V O C A B U L A R I O

Loĝanto	Habitante	Faris	Pas. de Hacer
Jaro	Año	Laboro	Trabajo, labor
Monato	Mes	Ovoj	Huevos
Semajno	Semana	Promenas	Pres. de Pasear
Tago	Día	Ĉiam	Siempre
Ni	Nosotros	Kiom da	¿Cuánto de?
Hodiaŭ	Hoy	Kioma horo estas?	¿Qué hora es?
Horo	Hora	Marŝis	Marchar, pasado
Horkvarono	1/4 de hora		

K.t.p.: Kaj tiel plu: Y así sucesivamente, etcétera.

LECCIÓN 6ª

Repaso y ampliación de lo estudiado hasta aquí

Pronuncie bien claro todas las sílabas. No haga diptongo de dos vocales que vayan juntas en una palabra. La "ŭ" no se considera vocal y forma diptongo con la vocal que la precede. **Tiel. Kiel. Hierau.** **Sinjoroj. Anko-raŭ. Pomojn. Tiuj altaj kaj belaj domoj.** Pronúnciese: Tí-el. Kí-el. HÍ-é-raŭ. Sinyóroy. An-kó-raŭ. Pómoyn. Tí-uy ál-tay kay bé-lay dó-moy.

Las frases interrogativas empiezan con la partícula interrogativa "ĉu", cuando no empiezan por una palabra que de por sí denote interrogación como, **Kio? Kiu? Kiel? Kie? Kiam?** (¿Qué? ¿Quién? ¿Cómo? ¿Dónde? ¿Cuándo?)

No se olvide de usar el Acusativo cuando corresponde. En la frase **Josefo manĝas panon**, usamos el Acusativo, porque "pano" recibe directamente la acción del verbo transitivo "manĝi". En la pregunta: **Kion vi legas?** Ponemos el "kion" en Acusativo, porque hasta tanto no sepamos qué es lo que se lee, esa palabra, "kion" reemplaza a un sustantivo, es decir, es un pronombre, y ese sustantivo al cual reemplaza está en Acusativo porque recibe directamente la acción del verbo transitivo leer: **KION VI LEGAS? MI LEGAS LIBRON. KION VI DIRIS? MI DIRIS MENION. KIO ESTAS TIO? TIO ESTAS LIBRO.**

Repase lo que se dice en la lección 4ª sobre los grados de comparación del Adjetivo, y practique con frases que Ud. mismo puede componer guiándose por los ejemplos dados.

A una raíz sustantiva se le puede agregar la terminación adjetiva "a", y usarse como adjetivo. Las siguientes frases son correctas de ambas formas:

La lingvo de Zamenhof	—	La Zamenhofa lingvo
La palaco de la reĝo	—	La reĝa palaco
La flago de Argentino	—	La Argentina flago
La tablo el ligno	—	La ligna tablo
La ĉapelo el pajlo	—	La pajla ĉapelo
La plumo el ŝtalo	—	La ŝtala plumo

(El idioma de Zamenhof - El palacio del Rey - La Bandera Argentina - La mesa de madera - El sombrero de paja - La pluma de acero.)

Los distributivos se obtienen anteponiendo a los numerales la partícula “po”, la que tiene un significado aproximado al modismo castellano “a razón de”: **Por miaj kvar infanoj mi aĉetis dekdu pomojn, kaj al ĉiu (cada uno) el la infanoj mi donis po tri pomoj.**

MAS AFLJOS

El prefijo “bo”, indica el parentesco que resulta del matrimonio, o sea lo que en castellano denominamos con el apelativo de “pariente político”.

Patro	Padre	Bopatro	Suegro
Filo	Hijo	Bofilo	Yerno
Filino	Hija	Bofilino	Nuera
Patrino	Madre	Bopatrino	Suegra

El prefijo “pra”, indica una relación con lo que expresa la raíz, pero de un tiempo pasado:

Prapatroj	—	Antepasados
Prahistoriaj tempoj	—	Tiempos prehistóricos
Prahispanoj	—	Los antiguos españoles

El sufijo “id”, indica una descendencia:

Reĝo	Rey	Reĝido	Príncipe
Koko	Gallo	Kokido	Pollo
Bovo	Buey	Bovido	Ternero

EJERCICIO DE LECTURA Y CONVERSACIÓN

La sperto estas la patrino de la scienco. Mi prenas la libron kaj mi legas ĝin. Kion mi legas? Vi legas la libron. Ĉu mi legas la gazeton? Ne,

sinjoro, vi legas la libron. Mi malfermas la libron kaj mi legas. Kion mi faras? Vi malfermas la libron kaj legas ĝin. Mi fermas la libron kaj lasas ĝin sur la tablo. Kion lasas mi sur la tablo? Vi lasas libron. Kie lasas mi la libron? Vi lasas ĝin sur la tablo. Ĉu mi lasas plurajn librojn? Ne, vi lasas nur unu.

Mia avo malfermas la fenestron, kaj mia avino fermas ĝin. Kion faras mia avino? Ĝi fermas la fenestron. Mi havas kvar pirojn kaj vi havas du, mi havas la duoblon pli ol vi. Paŭlo skribas leteron al sia patrino. Kion faras Paŭlo? Li skribas leteron al sia patrino. Mia onkino havas grandan lignan tablon. Margareto aĉetis novan pajlan ĉapelon. Tiu ĉi monero estas arĝenta. Tiu monero (moneda) estas farita el kupro, ĝi estas kupra monero. Ĉu vi havas oran moneron? Ne, sinjoro, mi havas nur nikelan. Kion vi faras nun? Nun mi lernas Esperanton. Kio estas Esperanto? Esperanto estas internacia helpa lingvo jam parolata de kelkaj milionoj da personoj en ĉiuj partoj de la mondo. Kaj, ĉu ĝi estas facila? Ĝi estas facilega, kaj antaŭ ĉio, logika kaj regula, kaj kiel mi studas ĝin per bonega metodo, mi baldaŭ parolos ĝin tute flue kaj korekte.

La patro de mia edzino estas mia bopatro, kaj mia patrino estas la bopatrino de mia edzino. Ĉiuj parencoj de mia edzino estas miaj boparencoj. Mi devas honori niajn prapatrojn. En la prahistoriaj tempoj, la homoj batalis kruele; sed, malfeliĉe, ili ankoraŭ batalas. Reĝido estas filo de reĝo. La kokino zorgas pri siaj kokidoj. En la stalo estas ĉevalo, ĉevalino, ĉevalido kaj ĉevalidino. Tiu fraŭlino estas tre delikata kaj ĉarma.

Trabajo para remitir por correo una vez bien estudiada esta lección:

Muestre la pronunciación de la siguiente frase:

Hieraŭ mi aĉetis tri flavajn kraĵojn.

Construya tres frases interrogativas, con sus respuestas, dos de ellas con la partícula “ĉu”, y una sin ella.

Construya dos o tres frases mostrando los grados de comparación del adjetivo.

Escriba en letras estas cantidades: 3.562, 17.849.

Escriba en letras estas horas: 6 ½, 3 ¾, 8.50.

Traduzca esto al castellano: **La duono de dekdu estas ses, kaj la triono de dudekunu estas sep. La duoblo de du estas kvar.**

Esto al Esperanto: **Mi hermana me da la mitad de las monedas de oro. El doble de seis es doce. (El) miércoles es el tercer día de la semana.**

VOCABULARIO

Las palabras nuevas que por el contexto y/o por su similitud al castellano, no ofrezcan ninguna duda en cuanto a su significado, no las incluiremos en el vocabulario. Asimismo, las palabras derivadas cuyos elementos componentes ya hemos estudiado, no hay tampoco necesidad de incluirlas, p.e. "Ĉevalidino", sabemos que "Ĉevalo" significa Caballo; el sufijo "id" significa descendencia, luego "Ĉevalido" significará, descendiente de caballo, o sea potro. Sabemos que el sufijo "in" nos da el femenino, luego "Ĉevalidino", significará descendiente de caballo, del género femenino esto es, Potranca. Y así con las demás palabras derivadas.

Sperto	Experiencia	Antaŭ ĉio	Ante todo
Lasi	Pres. de Dejar	Kiel	Como
Kie	Donde	Per	Por medio de
Pluraj	Vario-as	Baldaŭ	Pronto
Kupro	Cobre	Tute	Totalmente
Nur	Solamente	Flue	Con fluidez
Nun	Ahora	Prapatroj	Antepasados
Lernas	Pres. de Aprender	Sed	Pero
Helpa	Auxiliar	Ankoraŭ	Aún
Jam	Ya	Zorgas pri	Cuida de
Kelkaj	Algunos-as	Stalo	Establo
Ĉiuj	Todos-as	Ĉarma	Encantadora

COLORES

Amarillo	Flava	Moreno	Bruna
Anaranjado	Oranĝkolora	Negro	Nigra
Azul	Blua	Oscuro	Malhela
Azul celeste	Lazura	Punzó	Punca
Blanco	Blanka	Rojo	Ruĝa
Carmin	Karmino	Rosado	Rozkolora
Claro	Hela	Rubio	Blonda
Escarlata	Skarlata	Verde	Verda
Gris	Griza	Violeta	Violkolora

LECCIÓN 7ª

Pronombre

Pronombre es la palabra que sustituye a un nombre: Carlos y Juana van de paseo; él lleva bastón y ella, no; "él" y "ella" sustituyen a Carlos y a Juana, son, por consiguiente, pronombres.

Los pronombres se dividen en personales, posesivos, demostrativos, relativos e indefinidos.

He aquí los pronombres personales en Esperanto:

	SINGULAR	PLURAL
1ª persona	Mi — yo	Ni — nosotros
2ª „	Ci — tú	Vi — vosotros
3ª „	(Li — él (Ŝi — ella (Ĝi — ello (Oni — se	Ĝi — ellos, ellas

Al igual que en el idioma inglés, en Esperanto el pronombre personal de 2ª persona del singular "Ci", no se usa en la conversación ni escritos corrientes, y se emplea siempre el de segunda persona del plural "Vi", el cual, pues, equivale a Tú, Vd-s. Vosotros-as, lo mismo que el "you" inglés.

El pronombre "Ĝi" se emplea para las cosas, y para los animales, cuando no se quiere o no es necesario hacer una especificación del sexo. Su uso es semejante al de "it" en el idioma inglés.

Todos estos pronombres adquieren la "n" del Acusativo cuando están en ese caso: **Mi malfermas la libron kaj (mi) legas ĝin. La filino estas tiel bona ke la patrino tre amas ŝin. Hieraŭ mi vidis vin.**

CONJUGACIÓN DEL VERBO

Con el fin de que el estudiante no encuentre dificultad en la comprensión de la conjugación de los tiempos simples de los verbos empleados en los ejercicios de las lecciones hasta que llegemos a estudiar el verbo más detalladamente, damos a continuación la conjugación de los tiempos simples, la que, como se verá, es de una maravillosa sencillez.

Todos los verbos en Esperanto son regulares.

EL MODO INFINITIVOtermina en "i" **Ami** — Amar**EL INDICATIVO**Presente termina en "as" **Mi amas** — Yo amoPasado „ „ "is" **Li amis** — Él amóFuturo „ „ "os" **Ŝi amos** — Ella amará**EL CONDICIONAL**termina en "us" **Vi amus** { — Ud. amaría
— Tú amarías
— Vosotros amaríais**EL IMPERATIVO - SUBJUNTIVO**termina en "u" **Amu min** — Ámame

La conjugación es invariable para todas las personas. Por esta razón se debe anteponer siempre al verbo, el sujeto, es decir, el agente que realiza la acción.

En castellano decimos: "Ayer leí un libro", y se entiende que "leí" corresponde a la primera persona del singular, por consiguiente no hay necesidad de decir "yo leí". En Esperanto diremos: **Hieraŭ mi legis libron; Morgaŭ ni iros al la festo.**

Me hablaron - Ili parolis al mi; **Te lo dije** - Mi diris tion al vi; **Nos lo mostraron** - Ili montris ĝin al ni; **¿Quién te lo dio?** - Kiu donis ĝin al vi?; **Nos vieron** - Ili vidis nin; **¿Te saludó?** (ella) - Ĉu ŝi salutis vin?

Por supuesto, que cuando el mismo sujeto es el agente de dos o más acciones consecutivas, y no cabe ninguna duda en cuanto a quién es el sujeto, no hay necesidad de repetirlo: **Frue en la mateno, mi levigas, vestas, lavas kaj razas min, matenmanĝas kaj tuj eliras al mia laboro. Josefo estas tre laborema kaj ankaŭ honesta kaj fidinda. Cezaro diris: "Mi alvenis, vidis kaj venkis."**

A F I J O S

El prefijo "ek" indica acción momentánea que empieza o se inicia.

Plori	Llorar	Ekplori	Echar a llorar
Vidi	Ver	Ekvidi	Apercibir
Paroli	Hablar	Ekparoli	Empezar a hablar
Pluvi	Llover	Ekpluvi	Empezar a llover
Dormi	Dormir	Ekdormi	Quedar dormido
Sidi	Estar sentado	Eksidi	Sentarse
Stari	Estar parado	Ekstari	Pararse

El sufijo "er" expresa parte o elemento de una cosa:

Sablo	Arena	Sablero	Grano de arena
Mono	Dinero	Monero	Moneda (una)
Fajro	Fuego	Fajrero	Chispa
Ĉeno	Cadena	Ĉenero	Eslabón

El sufijo "ar" indica colección o reunión de cosas de la misma especie:

Arbo	Arbol	Arbaro	Arboleda
Vorto	Palabra	Vortaro	Diccionario
Homo	Hombre	Homaro	Humanidad
Haro	Cabello	Hararo	Cabellera

EJERCICIO DE LECTURA Y CONVERSACIÓN

Mi vidis lin, sed li ne vidis min. Mi skribis leteron al mia amiko Johano, sed li ne respondis al mi; mi supozas ke eble li ne ricevis mian leteron; kvankam mi estas tute certa ke mi ĝin sendis. Tiu Sinjoro estas la Sinjoro Prezidanto, ĉu vi lin konas? Kaj la du fraŭlinoj kiuj lin akompanas, unu estas lia filino, kaj la alia estas lia nevino. Ili tri iras ĉiam kune al la matena meso. Nun ili foriris, kaj ni ne plu vidas ilin. Mi havas la plezuron saluti vin. De antaŭ kelkaj tagoj mi ne vidis mian fianĉinon, sed hodiaŭ mi vizitos ŝin (aŭ mi ŝin vizitos). La venontan semajnon mi denove vizitos ŝin. Kiam la infaneto ekvidis sian patrineton, li (aŭ ŝi) ekploris. Kiam mi diris al ili la novaĵon, ili eksaltis pro ĝojo. La akvo jam ekbolis. Ĉu vi povas pruntedoni al mi unu moneron? Arbaro estas aro de arboj kaj fajrero estas ero de fajro. La tuta homaro konsistas el multaj milionoj da homoj. La evangelioj ankaŭ estas tradukitaj en Esperanton. Tiu sinjoro salutis nin. Mi pensas ke ŝi ne vidis nin. Donu al mi cigaredon.

Conteste estas preguntas. Primero en voz alta y después por escrito.

Ĉu mia amiko respondis mian leteron?

Kien iras la S-ro Prezidanto kaj la du fraŭlinoj?

Kiuj estas la du fraŭlinoj kiuj akompanas la S-ron Prezidanton?

Kiu estas la sinjoro kiu akompanas la du fraŭlinojn al la matena meso?

Ĉu vi tre ofte salutas personojn sur la strato?

Ĉu viaj parencoj vizitas vin tre ofte?

Ĉu vi eksaltus pro ĝojo se vi gajnus la ĉefan premion de la loterio?

Kion ili faris kiam mi diris al ili la novaĵon?

El modismo castellano, "Hace un mes...", "Hace dos años...", etc., etc., se expresa en Esperanto por medio de la palabra "Antaŭ": "Antaŭ du tagoj mi vidis lin" (hace dos días, le vi), "Antaŭ du monatoj mi komencis la lernadon de Esperanto", (hace dos meses comencé el aprendizaje de Esperanto). "Antaŭ ne longe", (No hace mucho), "Antaŭ longe", (Hace mucho), "Antaŭ dudek jaroj" (Hace veinte años).

V O C A B U L A R I O

Frue	Temprano	Foriri	Irse
Tuj	En seguida	Plezuro	Placer
Razi	Afeitar	Kelkaj	Algunos/as
Ankaŭ	También	Saluti	Saludar
Fidinda	Digno de fe	Tagoj	Días
Sed	Pero	Fianĉo	Novio
Supozi	Suponer	Kiam	Cuando
Sendi	Enviar	Denove	De nuevo
Kvankam	Aunque	Diri	Decir
Koni	Conocer	Novaĵo	Noticia
Fraŭlino	Señorita	Pro	Por causa de
Lia	Su (de él)	Ĝojo	Regocijo
Nevino	Sobrino	Gajni	Ganar
Alia	Otro-a	Pruntedoni	Dar prestado
Ĉiam	Siempre	Aŭ	o (conjunción)
Kune	Juntos	Ĉefa	Principal
Matena	De la mañana	Kien?	A dónde?
Meso	Misa	Ofte	A menudo
Laborema	Trabajador (adjetivo)		
Eble	Quizás, posiblemente		
Certa	Seguro, cierto		
Ne plu	No más (tiempo o espacio)		
Ne pli ol	No más que		
Venonta	La que viene (futuro-a)		
Ekboli	Empezar a hervir		

LECCIÓN 8ª

Pronombre (sigue)

PRONOMBRE REFLEXIVO es el que empleamos cuando la acción del verbo recae sobre el mismo sujeto que la ejecuta: Yo me lavo; ella se peina.

En Esperanto se emplea para la 1ª y 2ª persona del singular y plural los mismos pronombres personales, agregándoles la "n" del acusativo si el caso lo requiere:

ACUSATIVO	— Mi lavas min	Yo me lavo
	Vi lavas vin	Tú te, o Ud. se lava
	Ni lavas nin	Nosotros nos lavamos
	Vi lavas vin	Vosotros os laváis

DATIVO	— Mi diras al mi	Yo me digo
	Vi diras al vi	Tú te, o Ud. se dice
	Ni diras al ni	Nosotros nos decimos
	Vi diras al vi	Vosotros os decís

El Pronombre Reflexivo de tercera persona, tanto del singular como del plural, es "si" y se refiere al Sujeto que realiza la última acción mencionada que, generalmente, aunque no siempre, es el Sujeto de la oración principal o subordinada en que se emplea el mencionado reflexivo. (Ver la próxima lección).

ACUSATIVO	— Li lavas sin	Él se lava
	Ŝi lavas sin	Ella se lava
	Ili lavas sin	Ellos o ellas se lavan

DATIVO	— Li diras al si	Ellos o ellas se dicen
	Ŝi diras al si	Él se dice
	Ili diras al si	Ella se dice

Ĉiu homo akiras por si. Ŝia propra patrino forpelas sin de si. Mia patrino plendas ke ŝiaj filinoj faras ĉion por si, nenion por ŝi. La patro sendis sian filon aĉeti la ĵurnalon por li (por la patro). La knabo aĉetis revuon por si.

Si queremos dar más fuerza a la frase, agregaremos la palabra “mem”, que es invariable, y equivale a “mismo”:

Mi lavas min mem. Ŝi lavas sin mem. Ni kombas nin mem. Ili parolas al si mem.

El reflexivo “si”, en Acusativo “sin”, puede emplearse como prefijo con el significado de “si mismo”, “propio” (mem) ej. “sindefendo” - defensa propia; “sinregado” - autodominio, dominio de sí mismo; “singarda” - cauto, que se guarda a sí mismo. Puede decirse también “memregado”, “memdefendo”, etc.

En Esperanto existe el pronombre indefinido “Oni”, que es equivalente al pronombre indefinido castellano “se”:

Oni diras ke la prezidanto venos. Se dice que vendrá el presidente.

Oni malpermesas algui afiŝojn. Se prohíbe pegar carteles.

Oni parolas Esperanton. Se habla Esperanto.

A F I J O S

El prefijo “ge” indica reunión de los dos sexos, estén o no unidos por vínculos de parentesco. Como necesariamente se refiere a dos o más personas, la palabra que lo toma se usa siempre en plural:

Gepatroj	Padre-s y Madre-s
Gefiloj	Hijo-s e Hija-s
Gesinjoroj	Señor-es y Señora-s
Geedzroj	Esposa-s y Esposo-s

El sufijo “an” significa miembro, habitante o partidario de una entidad, población o idea:

Kristo	Cristo	Kristano	Cristiano
Urbo	Ciudad	Urbano	Habitante de la ciudad
Klubo	Club	Klubano	Miembro de club

El sufijo “il” expresa el instrumento o utensilio de que nos valemos para hacer lo que expresa la raíz:

Kudri	Coser	Kudrilo	Aguja
Kombi	Peinar	Kombilo	Peine
Fajfi	Silbar	Fajfilo	Silbato
Veturi	Viajar en vehículo	Veturilo	Vehículo
Ŝlosi	Cerrar con llave	Ŝlosilo	Llave
Balai	Barrer	Balailo	Escoba
Flugi	Volar	Flugilo	Ala (de ave)

Labori	Trabajar	Laborilo	Herramienta
Aliĝi	Afiliarse	Aliĝilo	Form. de afiliación
Segi	Aserrar	Segilo	Serrucho
Ilo	Utensilio o herramienta en general		

EJERCICIO DE LECTURA

Sinjoro Petro kaj lia edzino tre amas miajn infanojn; mi ankaŭ tre amas iliajn (infanojn). Mi amas min mem, vi amas vin mem, li amas sin mem kaj ĉiu homo amas sin mem. Mia frato diris al sia fianĉino, ke li amas ŝin pli ol sin mem. Patrino zorgas pri sia fileto tiel, kiel ŝi zorgas pri si mem. Mi kombas min en mia ĉambro, kaj ŝi kombas sin en sia ĉambro. Oni ne forgesas facile sian unuan amon. Oni parolas multe, sed oni agas tre malmute. Agojn oni bezonas, ne vortojn. Miaj gepatroj ankoraŭ vivas. La geavoj kaj iliaj genepoj iris promeni al la parko. Mi havas kvar gefratojn (tri fratoj kaj unu fratino). La gepatroj de mia edzino estas miaj bogepatroj, kaj ŝiaj gefratoj, estas miaj bogefratoj. Ni apartenas al la Kristana religio, sekve, ni estas kristanoj. La Universala Esperanto-Asocio havas kelkajn dekmilojn da anoj. Por kombi sin, oni bezonas kombilon, kaj por sin lavi, oni bezonas akvon kaj sapon. Ĉu vi ne scias tion? Por viŝi sin, oni bezonas viŝilon (aŭ viŝtukon). La servistino prenis la balailon kaj balais la korton. Homoj! Ne estu stultaj! Forĵetu la pafilojn, kaj prenu la kulturilojn. Por tranĉi tiun pomon mi bezonas tranĉilon. Ĉu vi havas tranĉilon? Jes, prenu ĝin. Tiu ĉi tranĉilo tranĉas tre bone, ĉar ĝi estas akra. Per tiu akra tranĉilo mi tre facile tranĉis la pomon, sed se mi ne prenas zorgon, mi ankaŭ povas tranĉi mian fingron. En la Argentina Respubliko oni parolas la hispanan lingvon.

La prefikso “ge” rilatas ne sole al du personoj, sed ĝi povas rilati al multaj personoj; ĝi signifas simple “de ambaŭ seksoj” (Zamenhof).

Tie ĉi oni vendas ĉarpentistajn ilarojn. Skribilaro estas aro de iloj por skribi, kiel plumo, inkujo, papero, sorbpapero k.t.p. Kial vi ne venis viziti min la pasintan sabaton? Mi ne venis vin viziti, ĉar mi estis tre okupita; la venontan ĵaŭdon mi certe venos vin viziti.

Construya frases empleando los afijos estudiados hasta el presente.

Construya frases empleando los pronombres personales en toda sus formas.

Pronombres y Adjetivos Posesivos

Ĉiuj	Todos-as	Scii	Saber
Akiri	Adquirir	Viŝi	Enjugar, limpiar
Forpeli	Echar de sí	Viŝilo	} Toalla
Plendi	Quejarse	Viŝtuko	
Ĉio	Todo	Preni	Tomar
Nenio	Nada	Korto	Patio
Sendi	Enviar	Stulta	Tonto-a
Ankaŭ	También	Forĵeti	Echar, tirar
Tre	Muy	Pafi	Disparar (armas)
Zorgi	Cuidar de	Pafilo	Arma de fuego
Ĉambro	Habitación	Tranĉi	Cortar
Forgesi	Olvidar	Per	Por medio de
Agi	Hacer, obrar	Akra	Afilado, agudo
Bezoni	Necesitar	Fingro	Dedo
Vortoĵ	Palabras	Povi	Poder
Ankoraŭ	Aun	Tie ĉi	Aquí
Promeni	Pasear	Inkujo	Tintero
Sekve	Por consiguiente	Sorbpapero	Papel secante
Apartenas	Pertenece	Kial?	¿Por qué?
Kelkaj	Algunos-as	Ĉar	Porque
Sapo	Jabón	Venonta	Próx., venidero

El Pronombre y Adjetivo Posesivo indica propiedad, posesión o pertenencia. Se forman en Esperanto añadiendo al Pronombre Personal respectivo la característica del Adjetivo, esto es, una "a". Toman la "j" del plural y la "n" del Acusativo cuando el caso lo requiere. Son Adjetivos cuando acompañan a un sustantivo al que determinan: **Mia ĉapelo**; y son pronombres cuando no acompañan a ningún sustantivo, como: **Tiu ĉi estas mia ĉapelo kaj tiu, estas la vía.**

SINGULAR	PLURAL
Mia	Niaj
Via (cia)	Viaj
Lia, Ŝia, Ĝia	Iliaj
Sia — Reflexivo —	Siaj

Mi — Mia kravato	— La mia	— Mi prenis mian kravaton
Vi — Via ĉapelo	— La via	— Vi prenis vian ĉapelon
Li — Lia ŝuo	— La lia	— Li prenis sian ŝuon
Ŝi — Ŝia ganto	— La ŝia	— Ŝi prenis sian ganton
Ĝi — Ĝia lumo	— La ĝia	— Ĝi donas sian lumon
Ni — Nia Dio	— La nia	— Ni amas nian Dion
Vi — Viaj domoj	— La viaj	— Vi aĉetis viajn domojn
Ili — Iliaj gepatroj	— La iliaj	— Ili amas siajn gepatrojn

Como se ve, el pronombre reflexivo de tercera persona "si", que estudiamos en la lección anterior, se convierte en posesivo, como los demás, mediante la adición de la letra "a": "sia", plural "siaj". Se emplea esta forma cuando la cosa poseída pertenece al Sujeto-agente de la oración en que se emplea, o al Sujeto de la última acción mencionada. Si no es así, se empleará "lia", "ŝia", "ĝia" o "ilia".

Karlo promenas kun sia hundo. Carlos pasea con su perro. **Ŝi donis al li sian promeson.** Ella le dio a él su promesa (de ella). **Ŝi donis al li lian bastonon.** Ella le dio a él su bastón (de él).

En la frase **Petro parolas al Heleno kaj al sia fratino**, "sia" se refiere a Petro, que es el sujeto de la oración. Si queremos decir: Pedro habla a Elena y a su hermana (de Elena), diremos: **Petro parolas al Heleno kaj al ŝia fratino.**

Johano promenas kun sia edzino kaj kun siaj amikoj (edzino kaj amikoj de Johano).

El idioma Esperanto es un idioma aglutinante, y goza de una facilidad extraordinaria para formar palabras compuestas y derivadas mediante la simple aglutinación de dos raíces y/o afijos. (Con el fin de no alargar las palabras en forma desmesurada, se aconseja no formar palabras compuestas de más de dos raíces).

Para entender el significado de una palabra compuesta, consideraremos separadamente los elementos que la componen. P.e., la palabra usada en esta lección: "KAMPKULTURILJOJN". "Kamp'o", significa "Campo"; "Kultur'i", significa "Cultivar"; "Il'o", como ya sabemos, significa instrumento o utensilio; la "j", el plural, y la "n" el acusativo. Tendremos, entonces, "Instrumentos para cultivar el campo".

Johano promenas kun sia frato kaj liaj amikoj (amikoj de la frato).
Johano renkontis Karlo'n kaj Felikso'n kun iliaj amikoj (amikoj de K. kaj F.).

Karlo kaj Felikso kun siaj amikoj renkontis Johanon.

Joŝefo kaj lia frato iris viziti siajn parencojn kaj iliajn amikojn (amikoj de la parencoj).

(N. B. Empleamos "lia", porque la conjunción "kaj" introduce una nueva proposición: *Josefo iris kaj lia frato iris*, y además, el posesivo "sia" como se deduce de todo lo expuesto, nunca forma parte del Nominativo; a menos que él mismo sea el Sujeto del cual se dice o aclara algo).

Se emplea, pues, "sia" cuando el poseedor es el Sujeto, o Agente, de la oración en que se emplea —que es el caso más frecuente— o, cuando el poseedor es el sujeto de la última acción mencionada, el cual puede no ser precisamente el mismo Sujeto principal de toda la frase.

Esta última acción puede estar expresada por un Verbo en Infinitivo, por un Participio-Adjetivo, o por un Sustantivo de origen verbal que exprese claramente una acción: (*)

La mastro ordonis al la laboristoj kunporti siajn ilarojn. La mastro ordonis ke la laboristoj kunportu siajn ilarojn (la ilaroj de la laboristoj).

Josefo vidis Petro'n promenantan kun sia edzino. Josefo vidis ke Petro pronemas kun sia edzino (edzino de Petro). La patro konsilis al sia filo la reformadon de sia konduto. La patro konsilis al sia filo ke li reformu sian konduton (la konduto de la filo).

A veces este reflexivo califica a un sustantivo sin ninguna relación a Sujeto alguno: Por ĉiu afero estas sia tempo kaj maniero; metu ĉion sur sian lokon; en ĉiu kranio estas sia opinio. Empleado como *ĉiuj* formamos el adverbio *siatempe* - a su tiempo, en aquel tiempo, entonces.

(*) Lo expuesto se ajusta a una regla establecida recientemente (1971) sobre este tópico por la Academia de Esperanto; dicha regla permite una cierta tolerancia, en algunos casos, si la no conformidad con la misma resulta en una mayor claridad.

Como resumen, agregamos esta nuestra reflexión: cuando se emplea "si" o "sia" no debe haber ninguna duda sobre a quién se refiere; y por simple lógica se ha de referir al Sujeto de la oración en que se emplea, o al Sujeto que realiza la última acción mencionada; aun cuando esa acción puede estar sobreentendida:

La edzino petis sian edzon aĉeti pupeton por ŝia baptofilino kaj (aĉeti) ludilon por sia baptofilo" (la edzo devas aĉeti ludilon por sia propra baptofilo).

Si la última acción mencionada no es realizada por un determinado Sujeto, claramente identificable, el posesivo "sia" se refiere al Sujeto de la oración principal; o al último sujeto especificado.

Ŝi zorge observis la enportadon de siaj kofroj. La edzino sendis voki sian edzon. La reĝo ordonis poluri sian oran kronon.

El Sufijo "ul" indica una persona caracterizada por la cualidad que expresa la raíz: *Homo riĉa*, estas *riĉulo*. *Virino bela*, estas *belulino*. *Stulta homo*, estas *stultulo*. *Granda homo*, estas *grandulo*. *Sankta homo*, estas *sanktulo*. *Homo kiu ne kredas*, estas *nekredulo*. *Tiu, kiu avaras estas avarulo*.

EJERCICIOS DE LECTURA Y CONVERSACIÓN

Haga los ejercicios con preferencia en voz alta. Obsérvese la pronunciación.

Preskaŭ ĉiuj gefiloj amas siajn gepatrojn. Ĉu vi amas la viajn? Jes, certe, mi amas miajn gepatrojn. Miaj gepatroj estas la bogepatroj de mia edzino, kaj ŝiaj gefratoj estas miaj bogefratoj. Mia frato eliris kun siaj amikoj kaj li akompanis ilin ĝis iliaj hejmoj. La patrino diras ke ŝia filino venos kun sia infano. La suno brilas tre forte, ĝia lumo estas potenca. Johano iras al la teatro kun sia fratino, sia fianĉino kaj ŝia patrino. La patrino de Johano ne iras al la teatro, ŝi restas hejme. Ĉu vi ŝatas la teatron? Jes, iomete. Hodiaŭ la parolfilmo kaj la televido forprenis de la teatro multajn el ĝiaj klientoj. Ĉu ne vere? Kiam la teatro finiĝas ĉiuj el la ĉeestantoj ekstaras, kaj ili foriras al siaj hejmoj. Se vi volas eniri teatron, vi devas antaŭe akiri enirbileton. Ĉu vi jam havas viajn biletojn, sinjoroj? Jes, ni havas ilin. Kiom da biletoj vi havas? Ni havas kvar. Kiom mi ŝuldas al vi? Vi ŝuldas al mi kvardek pesojn kaj kvindek centavojn. Maria lavas sin en sia ĉambro. La amikinoj de Maria lavas sin en siaj ĉambroj. La hundo amas sian mastron. La riĉulino donacis cent mil pesojn por aĉeti vestaĵojn por la malriĉuloj. La junuloj de la nuna tempo tro amas la amuzadon kaj ne tiom la studadon. Malsanulo estas homo kiu perdis la sanon, kaj blindulo estas tiu, kiu perdis la vidpovon. Pitagoro estis granda saĝulo. Avarulo kaj porko estas bonaj post la morto. La infano ludas per pilko kun sia fratino. Ludi per sia violono estas lia plej alta plezuro. Ŝi vundis al si la fingrojn. Li vundis sin mem.

Ĉu vi amas viajn gepatrojn?

Kiu iras al la teatro kun Johano kaj lia fratino?

Kun kiu iras al la teatro la fianĉino de Johano?

Kio estas blindulino?

Ĉu la suno lumo estas potenca?

Kio estas saĝulo?

Ĉu vi estas nekredulo?

Ĉu vi ŝatas ludi per pilko?

Ĉu vi donis al via amiko lian ĉapelon?

Ĉu via amiko trovis sian ĉapelon?

SOBRE LA PREPOSICIÓN

En Esperanto cada preposición tiene su significado particular fijo. En los idiomas nacionales las preposiciones a veces se emplean de una manera un tanto arbitraria. Hacemos esta aclaración previa, porque, posiblemente, al alumno le extrañe p. ej., la frase: “**La infano ludas per pilko**”. En castellano diríamos “el niño juega con una pelota”. Pero en Esperanto la preposición “**kun**” tiene el significado fundamental de “acompañamiento”. Si decimos, “**la infano ludas kun pilko**” significa que el niño y la pelota juegan en compañía. Por eso empleamos la preposición “**per**” que significa “por medio de”, es decir, el niño emplea el medio de la pelota para jugar. “**La Instruisto skribas per kreto sur la nigra tabulo**”. (El maestro escribe con tiza sobre el pizarrón). Más adelante estudiaremos el recto empleo de las preposiciones.

Ejercicios para remitir por correo una vez estudiada esta lección:

Conteste las preguntas precedentes.

Construya tres o cuatro frases interrogativas con sus respectivas respuestas, empleando los pronombres personales, reflexivos y posesivos.

Traduzca esta frase: **Juan pasea con su amigo Carlos y su novia (de Carlos).**

Pedro va al teatro con su novia y con su madre (de Pedro).

V O C A B U L A R I O

Mastro	Patrón, dueño	Forpreni	Quitar
Kunporti	Llevar consigo	Kiam	Cuando
Afero	Cosa, asunto	Ĉeestantoj	Concurrentes
Meti	Poner	Foriri	Irse
Loko	Lugar	Devi	Deber, tener que
Pupeto	Muñequita	Ŝuldi	Adeudar
Ludilo	Juguete	Donaci	Donar, regalar
Zorge	Cuidadosamente	Bonvolu	Haga el favor
Kofro	Baúl	Nuna	De ahora
Preskaŭ	Casi	Tro	Demasiado
Eliri	Salir	Amuzado	Diversión
Resti	Quedar	Sano	Salud
Hejmo	Hogar	Tiom	Tanto
Ŝati	Gustar	Ludi	Jugar
Iomete	Un poquito	Violono	Violín
Ĉu ne vere?	¿No es verdad?	Vundi	Herir

LECCIÓN 10ª

Antes de pasar a estudiar los pronombres demostrativos, relativos e indeterminados, hemos creído conveniente insertar en esta lección, el cuadro de “voces simples” o correlativas creado por el autor del Idioma Esperanto, el que, como se verá, nos pone en conocimiento, con un pequeño esfuerzo, de una gran cantidad de voces de uso muy corriente, de las cuales algunas de ellas son ya conocidas por el alumno por haber sido empleadas en las lecciones precedentes.

Se llaman voces simples, porque constan sólo de la radical, o raíz, y tienen significación por sí mismas sin necesidad de terminación gramatical.

Estas voces tienen como letra “eje”, la “i”. Si a ésta le agregamos la “u”, obtenemos un pronombre personal indefinido: “**Iu**”, alguien, alguno; si le agregamos la “o”, obtenemos una voz sustantiva: “**Io**”, algo, alguna cosa; agregándole la “a”, se obtiene un adjetivo: “**Ia**”, de alguna calidad; agregando: “es”, indicamos posesión: “**Ies**”, de alguien; si agregamos “om”, tendremos un adverbio de cantidad: “**Iom**”, algo, alguna cantidad; la “e”, nos dará un adverbio de lugar: “**Ie**”, en alguna parte; agregando “am”, tendremos un adverbio de tiempo: “**Iam**”, alguna vez; la terminación “al”, indica causa: “**Ial**”, por alguna causa; “el” indica manera: “**Iel**”, de alguna manera.

Si a esas nueve voces les antepone una “k”, obtendremos las voces correspondientes con significado interrogativo, relativo o exclamativo: **Kiu?**, ¿quién?; si les antepone la letra “t”, obtendremos demostrativos: **Tiu**, ese; la “ĉ” les da significado colectivo: **Ĉiu**, todos, cada uno, y por fin la partícula “nen” antepuesta, les da significado negativo: **Neniu**, nadie.

Veamos el cuadro completo al dorso.

CUADRO DE VOCES CORRELATIVAS

	INDEFINIDO	INTERROGATIVO RELATIVO EXCLAMATIVO — K —	DEMOSTRATIVO — T —	COLECTIVO — Ç —	NEGATIVO — NEN —
Individuo u objeto	Iu Alguien	Kiu Quién, el qué	Tiu Ése, aquél	Çiu Cada uno, todos	Neniu Nadie, ninguno
Cosa	Io Algo	Kio Qué, lo qué	Tio Eso, aquello	Çio Todo	Nenio Nada
Cualidad	Ia Alguna cualidad	Kia ¿Qué?, ¿cuál? cualidad	Tia Ésa, tal cualidad	Çia Toda, cada cualidad	Nenia Ninguna cualidad
Poseedor	Ies de alguien	Kies de quién	Ties de ese-a-s	Çies de todos/as	Nenies de nadie
Cantidad	Iom Algo (cant.)	Kiom Cuánto	Tiom Tanto	Çiom Todo (cant.)	Neniom Nada (cant.)
Lugar	Ie En alguna parté	Kie Dónde	Tie Allí	Çie En todas partes	Nenie En ninguna parte
Tiempo	Iam Alguna vez	Kiam Cuándo	Tiam Entonces	Çiam Siempre	Neniam Nunca
Causa	Ial Por alguna causa	Kial ¿Por qué?	Tial Por eso	Çial Por todas l/causas	Nenial Por ninguna causa
Manera, Modo	Iel De alguna manera	Kiel Cómo	Tiel Así, tan	Çiel De todos modos	Neniel De ningún modo

El Dr. Zamenhof aconsejó aprenderse muy bien estas palabras.

Las frases que empiezan con una palabra interrogativa, cuya característica es la "K", no toman la partícula "Çu".

"Ajn" - Partícula adverbial con significado de indiferencia, indeterminación:

Iu ajn - cualquiera; Io ajn - cualquier cosa; Ies ajn - de cualquiera; Iom ajn - cualquier cantidad; Ie ajn - en cualquier parte; Iam ajn - en cualquier momento; Ial ajn - por cualquier causa; Iel ajn - de cualquier manera.

O, según el sentido, Kiu ajn, Kio ajn, etc., etc.

La equivalencia castellana que se muestra en el cuadro que antecede, es únicamente a título de guía. La exacta y justa equivalencia de algunas de esas palabras, es un tanto difícil de precisar, por lo menos valiéndonos de sólo una palabra. El alumno inteligente sabrá interpretar su correcto significado, el que salta bien claro y preciso de la disposición del cuadro.

A este respecto diremos dos palabras con referencia a los métodos de enseñanza de idiomas por medio de la traducción. Existen en todos los idiomas una buena cantidad de palabras a las cuales es muy difícil encontrarles significado exacto en otro idioma. Y de esta suerte, el alumno que aprende un idioma por un método de traducción, nunca llega a adueñarse del espíritu e idiosincrasia del idioma que estudia, ni llega a hablarlo con soltura y propiedad, porque le es muy difícil "pensar" directamente en el idioma que aspira a dominar. Es por esta razón que no somos entusiastas de la traducción como medio de adquirir un idioma, y si lo seamos del método directo. El alumno debe aprender a comprender directamente todo lo que se lee y dice en el idioma que estudia prescindiendo absolutamente de su idioma propio. Con el estudio y la lectura poco a poco le va tomando el sentido a esas palabras de significado abstracto que existen en todos los idiomas, hasta que llega el día que él también las emplea con espontaneidad y propiedad. Por otro lado, esto en nada le privará de hacer buenas traducciones cuando le sea necesario hacerlo, y nadie mejor que una persona que haya adquirido un idioma por el método directo, estará capacitada para hacer buenas traducciones, no literales, sino según el sentido. Claro está, que los extremos son viciosos, por eso al confeccionar nuestro método, hemos tratado de complementar y combinar todo lo que nos ha parecido de eficiencia en los diversos métodos que conocemos y por los cuales hemos aprendido y enseñado idiomas.

EJERCICIO DE LECTURA Y CONVERSACIÓN

(Empleando las palabras del cuadro)

Iuj diris ke kiam la Prezidanto alvenis, estis jam neniu en la salono. Kiu vi estas, sinjoro? Mi estas la sekretario de ĉi tiu Asocio. Ĉu vi vidas tiun virinon tie apud la pordo? Jes, mi vidas ŝin, mi supozas ke ŝi atendas iun. Kial vi faris tion? Mi faris ĝin tial, ke mi volis, aŭ mi faris ĝin ĉar mi volis. Kial vi venis? Mi venis ĉar mi havas ion por diri al vi. Infano! Ne foriru, restu ĉi tie. Ĉi tie, en ĉi tiu urbo loĝas multaj fremduloj. Kio estas sur la tablo? Sur la tablo estas nenio. Mi pensis ke estis io. Ĉu vi havas iom da sukero? Ne, mi bedaŭras, mi havas neniom. Kiom da gelernantoj estas en la klasĉambro? Estas dekvin: ok knaboj kaj sep knabinoj. Kiom tio kostas. Ĝi kostas tricent pesojn. ~~Josefo~~ Josefo havas tiom da mono, kiom havas lia fratino; sed la patro havas pli ol tiom, kiom havas ili du kune. Luiza estas tre bela; ŝi estas tiel bela, kiel ŝia kuzino; sed Maria estas ankoraŭ pli bela ol ili ambaŭ. (“ŝia” y no “sia”; porque “kiel” oficia de conjunción que introduce una nueva proposición: “kiel ŝia kuzino estas bela”). Kiam vi foriros? Mi foriros, kiam mi havos ĉion preta. Kies domo estas tiu ĉi? Ĝi estas la domo de sinjoro Bonhomo, ĉu vi konas lin? Jes, mi konas lin. Kiel vi fartas? Tre bone, dankon, kaj vi? Mi fartas tre bone, dankon. Ĉu via familio ankaŭ fartas bone? Jes, tute bone. Kaj la via, kiel ĝi fartas? Bonege, dankon. Mi donos al vi tiom da mono kiom vi necesos. Kia bela tago estis hieraŭ! Nenio estas nova sub la Suno. Esperanto estas ĉies propraĵo. Se vi ne amas min, fraŭlino, neniam plu mi sentos min feliĉa, kaj ĉiam kaj ĉiel mia vivo estos daŭra turmento, diris la malfeliĉa junulo per tremanta voĉo. Subite ŝi aŭdis ies voĉon.

Oni uzas la adverbos de kvanto kiam oni volas esprimi ideon de kvanto: Ĉu vi havas iom da mono? Ne, mi havas neniom. Ĉu estas io sur la tablo? Ne, estas nenio. Ĉu vi diris ion? Ne, mi diris nenion.

Construya frases empleando las palabras del cuadro.

VOCABULARIO

Alveni	Llegar	Resti	Quedar	Mono	Dinero
Jam	Ya	Tremanta	Temblorosa	Foriri	Irse
Apud	Al lado de	Lernanto	Alumno	Fremdulo	Extranjero
Pordo	Puerta	Preta	Listo, pronto	Se	Si
Atendi	Esperar	Neniam plu	Nunca más	Voĉo	Voz
Voli	Querer	Daŭra	Continuado	Klasĉambro	Aula
Bedaŭri	Lamentar	Esprimi	Expresar	Kosti	Costar
Sukero	Azúcar	Kvanto	Cantidad	Preta	Listo

LECCIÓN 11ª

Pronombres y Adjetivos Demostrativos

Son aquellas palabras por medio de las cuales mostramos o indicamos alguna cosa: Éste, ése, aquél.

Son adjetivos si acompañan un sustantivo al que determinan: Ese sombrero. Son pronombres si van solos. ¿Qué sombrero prefieres, éste o aquél?

En Esperanto son:

SINGULAR

Tiu ĉi   Éste-a

Tiu   Ése-a, aquél-a

Tio ĉi   Esto

Tio   Esó, aquello

PLURAL

Tiuj ĉi   Éstos-as

Tiuj   Ésos-as, aquéllos, aquéllas

La partícula “ĉi” que, como se ve, denota proximidad, es invariable y se puede colocar antes o después del Demostrativo: Tiu ĉi o ĉi tiu; tiuj ĉi o ĉi tiuj.

Estos Pronombres y Adjetivos toman, como es natural, la “n” del Acusativo cuando están en ese caso:

Ĉu vi elektis tiun ĉi bastonon, aŭ tiun ombrelon?

Tiuj ĉi infanoj volas tiujn pilkojn. Mi ne aĉetas tion, ĉar tio ĉi estas pli bona.

Obsérvense los siguientes ejemplos:

Ĉu vi vidis tion, kio estas sur la tablo? (Viste lo que hay sobre la mesa?) Ne, mi nur vidis tion, kio estas sur la seĝo. (No, vi solamente lo que hay sobre la silla.

Ĉu vi trinkis la bieron de via amiko? Ne, mi trinkis tiun de mia frato. (Te bebiste la cerveza de tu amigo? No, me bebí la de mi hermano.)

Tre belaj estas la montaroj de tiu lando, sed tiuj de svislando estas ankoraŭ pli belaj. (Muy hermosas son las montañas de ese país, pero las de Suiza son aún más hermosas.)

Tiu kiu parolis pri tio, kion vi diris, estas via frato. (El que habló acerca de lo que tú dijiste, es tu hermano.)

Kies estas tiuj ŝuoj? Ili estas tiuj de la aktorino. (¿De quién son esos zapatos? Son los de la actriz.)

Mi ne povis aŭdi tion, kion vi diris. (No pude oír lo que dijiste.)

Tiu ĉapelo ne estas tiu, kiun vi aĉetis. (Ese sombrero no es el que compraste.)

Plej bone ridas tiu, kiu ridas la lasta (mejor ríe el que ríe último.)

Ĉi tiuj gantoj estas tiuj de mia edzino. (Estos guantes son los de mi esposa.)

En todos estos ejemplos vemos que:

Tio, kio	equivale a	lo que
Tiu, kiu	„ „	el que, la que
Tiuj, kiuj	„ „	los que, las que
Tiuj de	„ „	los de, las de

Y así con otros correlativos, p. ej.:

Ĉiu, kiu	todo el que	Tie, kie	Allí donde
Ĉiuj, kiuj	todos los que	Ĉiam, kiam!	Siempre que
Ĉio, kio	todo lo que	Ĉio, tio	Todo eso
Tiom, kiom	tanto como	Tiel, kiel	Así como

Obsérvese con atención y trátase de encontrar el porqué están en Acusativo los pronombres que están en ese caso. Recuérdese que todo sustantivo que recibe directamente la acción de un verbo transitivo, está en Acusativo, y que todo Pronombre no es más que una palabra que reemplaza a un sustantivo.

Veamos la frase: **Mi ne povis aŭdi tion, kion vi diris.** "Tion" recibe directamente la acción del verbo "aŭdi". ¿Qué es lo que no se pudo oír? Eso, "Tion", luego "tion" está en acusativo y por eso toma la "n". Igualmente "kion", recibe la acción del verbo "diri". "Vi diris ion". "Tion, kion vi diris, mi ne povis aŭdi".

Otro ejemplo: **Mi vidas tion, kio estas sur la kanapo.** El "tion" está en acusativo por las mismas razones que el del ejemplo anterior. "Kio" no recibe la acción de ningún verbo, porque es sujeto de la oración: "**Kio estas sur la kanapo**". Si transformamos la frase de esta manera, lo veremos más claro:

Io estas sur la kanapo, tion mi vidas, aŭ mi vidas tion.

Tio, kion mi donis al vi, estas por via fratino. Tio estas por via fratino, prenu ĝin. Vi prenis ion. Tio, kion vi prenis, estas por via fratino.

Nur tiu ne eraras, kiu neniam ion faras.

Demostrativo "Tia", plural "Tiaj". Como se se ha visto por el cuadro de palabras correlativas dado en la lección anterior, el significado de esta palabra participa, por su terminación en "a", del significado calificativo.

Si decimos: **Ne iru kun tiu homo**, "tiu" indica simplemente demostración, "ese hombre". Pero si decimos: **"Ne iru kun tia homo"**. "Tia" indica ya una cualidad, y es como si dijéramos: No vaya con tal hombre o con semejante hombre.

Ŝi meritas tian filinon. (Ella merece tal hija o semejante hija.)

Tia patro, tia filo. (Tal padre, tal hijo.)

"Jen" - Partícula adverbial demostrativa, cuyo significado es aproximadamente: "He aquí" o "He ahí":

Jen via bastono (He ahí su bastón). **Jen venas la trajno** (He ahí viene el tren). **Jen la kaŭzo** (He ahí la causa.)

Podemos convertirla en adjetivo o en adverbio haciéndola tomar las características correspondientes:

Hodiaŭ mi vizitis la jenajn personojn: S-ro P., Fraŭlino M. k.t.p.

Mi parolis al ŝi jene: . . . . . (Le hablé de esta manera . . . , o como sigue, o he aquí como le hablé. . . .)

SUFIJO "estr". Indica jefe o principal autoridad:

Ciudad	Urbo	Urbestro	Intendente
Buque	Ŝipo	Ŝipestro	Jefe de buque, capitán
Imperio	Imperio	Imperiestro	Emperador

E J E R C I C I O S

Tiu ĉi Biblioteko estas pli bona ol tiu. Tiuj ĉi knaboj estas tiuj, kiuj rompís la kristalon. Tiu sinjorino, kiu donis al mi sian vizitkarton, estas tiu pri kiu mi parolis al vi hieraŭ. Tiu knabino, kiu ni vidis sur la strato, estas konatino de mia malgranda fratino. Tio kion ni devas manĝi estas tio ĉi, ne tio. Montru al ili tiujn cigarojn, kiujn vi aĉetis. Mi ŝatas pli la hejmajn manĝojn ol tiujn de la hoteloj kaj restoracioj. Kie vi aĉetis tiajn malbelajn bildojn? La ceremonion ĉeestis la jenaj personoj: . . . La Policestro prenis tre energian decidon. Tiu sofo estas tre komforta. En ĉiu malbono estas iom da bono. Donu al la lupo iom, li postulos ĉiom. Kun Dio vi iros ĉien, sen Dio nenien. Ŝi meritas ĉian laŭdon. Nenia konstruo povas esti sen bruo.

Kiuj estas la plej belaj virinoj en la mondo, ĉu tiuj el Afriko, tiuj el Ameriko, aŭ tiuj el iu alia mondparto?

Ĉu la konstruaĵoj en Buenos-Ajres estas tiel altaj kiel tiuj en Novjorko?

Ĉu vi bone komprenis ĉion, kion oni diras en ĉi tiu leciono?

Ĉu vi trovas facila la lernadon de Esperanto, aŭ malfacila?

NOMINATIVO

Sujeto Verbo

Mi aĉetis

GENITIVO

Pertenencia

de mia najbaro

ACUSATIVO

Objeto,
Compl. directo

kolieron

DATIVO

Complemento
indirecto

por la hundo

ABLATIVO

Complementos circunstanciales

ĉe butiko, apud la katedralo,
je la tria horo

Kion mi aĉetis? Por kiu estis la koliero? Kies hundo estis ĝi? Kie mi aĉetis la kolieron? Je kioma horo?

Josefo donas la libron de la lernanto al la instruisto, en la ĉambro, post la klaso.

Kion donas Josefo al la instruisto? Kiu donas la libron? Al kiu donas la libron Josefo? Kies libro estas tiu, kiun Josefo donas? Kie donas li la libron al la instruisto? Kiam donas li la libron?

Bonvolu respondi la demandojn.

VOCATIVO: Se encuentra en este caso la persona, o cosa personificada, a la cual nos dirigimos o invocamos, generalmente precedido de una Interjección: ¡Oh, amada mía! Ho! amatino mía!

V O C A B U L A R I O

Elekti	Elegir	Pri	Acerca de
Ĉar	Porque, pues	Konatino	Conocida (Sust.)
Nur	Solamente	Bildoj	Cuadros
Trinki	Beber	Ĉeesti	Estar presente
Biero	Cerveza	Montri	Mostrar
Svislando	Suiza	Ŝati	Gustar, apreciar
Kanapo, sofo	Sofá	Decidis	Decidió
Aŭdi	Oír	Konstruaĵo	Edificio
Vizitkarto	Tarj. visita	Alia	Otro/a
Hundo	Perro	Najbaro	Vecino
Bonvolu	Tenga la bondad	Demando	Pregunta
Lupo	Lobo	Laŭdo	Alabanza, elogio
Postuli	Exigir	Bruo	Ruido

LECCIÓN 12ª

Pronombres Relativos

Son aquellos que hacen referencia o relación a alguna persona o cosa ya nombrada con anterioridad: El hombre **que** habla. La manzana **que** me diste. (La homo **kiu** parolas. La pomo **kiun** vi donis al mi.)

En Esperanto son los siguientes:

SINGULAR	PLURAL	INVARIABLE
Kiu	Kiuj	Kies
Kia	Kiaj	
Kio		

Su significado ya se ha visto en el cuadro de palabras simples dado en la lección 10ª.

Kiu y kia deben concordar en número con el sustantivo al cual se refieren. Toman la "n" del Acusativo cuando se encuentran en ese caso:

Tiu estas la birdo, kiu flugis

Tiuj estas la birdoj, kiuj flugis

Tiu estas la birdo, kiun mi vidis

Tiuj estas la birdoj, kiujn mi vidis

En los dos primeros ejemplos, "Kiu" y "Kiuj" son los sujetos, los agentes que efectúan la acción de volar. En los otros dos ejemplos, "Kiun" y "Kiujn" son el objeto sobre el que recae la acción del verbo ver.

La diferencia de significación entre "Kiu" y "Kia" es exactamente la misma que entre "Tiu" y "Tia" que ya hemos explicado (lecc. 11ª).

"Kio", como su significado lo indica, no toma el plural; pero sí el Acusativo.

"Kies" es invariable.

Todos estos Pronombres son empleados como Pronombres interrogativos, y cuando una frase interrogativa empieza por uno de ellos, no se emplea la partícula "Ĉu", como ya ha quedado dicho.

La homo kiu parolis.

La homo kiun mi salutis.

La infanoj kiuj ploras.

La infanoj kiujn mi amas.
 La fiŝo kiu naĝas.
 La fiŝo kiun mi manĝis.
 La ŝapo kiun mi uzas estas tre kara.
 Kiun ŝapon vi uzas?
 Kiu volas veni kun mi?
 La domo en kiu vi loĝas estas tre bela.
 Kiaj virinoj estas tiaj?
 Kia bela tago estas hodiaŭ!
 Kiajn belegajn florojn vi aĉetis, mia kara!
 Kio estas tio?
 Kion vi diris?
 La aŭtoro kies famo trairas la mondon.
 Kies ĉapelo estas tiu? Ĝi estas tiu de Sro. B.
 Ĉu vi hieraŭ faris tion, kion via patro ordonis al vi? Jes, mi faris tion.

PRONOMBRES INDEFINIDOS

Iu	Neniu	Ĉiu
Ia	Nenia	Ĉia
Io	Nenio	Ĉio

Si hemos comprendido el significado de "kiu", "kia" y "kio", y si consultamos el cuadro de palabras correlativas, no nos quedará ninguna duda en cuanto al significado de estos pronombres indefinidos, que son correlativos de aquéllos.

Iu venas, Rigardu kiu estas. Estas neniu.
 Ĉu vi havas ian bonan ideon? Ne, mi havas nenian.
 Io ekzistas, kion mi ne povas kompreni.
 Ĉu estas io sur la fenestro? Ne, estas nenio.
 Ĉiu el ni havas difinitan laboron.
 Al ĉiu el la infanoj oni donis premion.
 Bonan tagon al ĉiuj!
 Mi donos al vi ĉion, kion mi povos.
 Iuj parolis kaj ĉiuj aŭskultis.
 Ne diru tiajn sensencaĵojn!

En Esperanto cuando en una oración se ha empleado una palabra de significado negativo, no se vuelve a emplear otra negación para el mismo objeto. En castellano decimos: "No hay nadie"; "No tengo nada". En Esperanto, pues, diremos: Estas neniu o Ne estas iu; Mi havas nenion o Mi ne havas ion.

El Prefijo "dis" indica separación, dispersión, desunión:

Iri	Ir	Disiri	Separarse, ir en distintas direcs.
Doni	Dar	Disdoni	Repartir
Sendi	Enviar	Dissendi	Enviar en todas direcciones, difundir (radio, etc.)
Semi	Sembrar	Dissemi	Diseminar, esparcir

El Sufijo "ebl" indica posibilidad, factibilidad:

Rompi	Romper	Rompebla	Rompible
Flekso	Flexión	Fleksebla	Flexible
Kredi	Crear	Kredebla	Creíble
Manĝi	Comer	Manĝebla	Comestible
Eviti	Evitar	Evitebla	Evitable
Travidi	Ver a través	Travidebla	Transparente
Kompreni	Comprender	Komprenebla	Comprensible

Como todos los Afijos del idioma E-o, puede usarse independientemente:

Ebla	Posible
Eble	Posiblemente
Ebli	Ser posible

EJERCICIOS

Kiu frapas la pardonon? Iu frapas la pardonon. Kion vi lernas? Mi lernas tiun ĉi lecionon. Ĉio, kion mi devas lerni estas tre facila. Ĉio, kio estas facila, estas facile lernebla. Ĉu vi ricevis ian rekompencen en la ekzamenoj? Jes mi ricevis belan libron kiel premion. Kian lecionon oni devas lerni hodiaŭ? Ĉu vi scias ion pri la granda progreso kiun la lingvo Esperanto jam faris? Jes, mi scias ion, sed ne multe multon. Ĉu vi iras ĉiutage al la lernejo? Jes, mi iras tien ĉiutage, kaj tri fojojn semajne mi iras al la Universitato. Ĉu vi konas iun tajloron en tiu ĉi kvartalo? Jes, mi konas unu. Ĉu vi havas ian nerompeblan kristalon? Ne, mi havas nenian. Tiu akvo estas malpura, ĝi ne estas trinkebla. Johano diris al mi ke hieraŭ li vidis flugantan bovon. Ĉu vi kredas tion? Certe ne, tio estas tute nekredebla, ĉar ĝi estas tute neebla: ĉu vi iam vidis bovon kun flugiloj? Ŝtalo estas fleksebla, sed fero estas nefleksebla. Vitro estas rompebla kaj travidebla. Ne ĉiu kreskaĵo estas manĝebla. Via parolo estas tute nekomprennebla, kaj viaj leteroj estas ĉiam skribitaj tute nelegeble. Tiu ĉambro estas duoble pli longa ol larĝa. Rakontu al mi vian malfeliĉon, ĉar eble mi povos helpi al vi. Li rakontis al mi historion tute nekredeblan. La disdono de la premio okazis hieraŭ. Kie vi aĉetis tiajn bongustajn pomojn? Mi aĉetis ilin tie. Estas pluraj Radiostacioj tra la mondo, kiuj dissendas programojn pri, kaj en Esperanto.

- Vidu, **Josefo**, kian belan silkan kravaton mi aĉetis.
  - Jes, certe, ĝi estas belega. Ĉu tiu estas la kravato pri kiu vi parolis al mi hieraŭ?
  - Jes, ĝi estas tiu.
  - Ĉu ĝi estas por vi?
  - Ne, mi aĉetis ĝin por mia filo. Kiam li venos, mi donos ĝin al li. Vi jam scias ke hodiaŭ estas lia naskiĝtago. La kravaton mi aĉetis en vendejo, de iu parenco mia, kiu staras fronte al la Banko, apud la lernejo. Mi devis elekti ĝin el inter multaj aliaj kiuj estis en la montrofenestro, kaj kiujn mi pririgardis kun granda atento.
- Observe el Caso Acusativo y los otros casos. Tradúzcalo y... vea.

TRABAJO PARA REMITIR POR CORREO

Conteste las preguntas formuladas al final de los ejercicios de la lección anterior.

Construya cuatro frases empleando algunas palabras del cuadro.

Traduzca esta frase: El hombre que me dio estas manzanas es aquel acerca del que te hablé ayer.

VOCABULARIO

Fiŝo	Pescado	Ĉiutage	Cada día
Naĝi	Nadar	Vitro	Vidrio
Sapo	Jabón	Travidebla	Transparente
Sensencaĵoj	Estupideces	Kreskaĵo	Planta, vegetal
Fojo	Vez	Rakonti	Contar, narrar
Frap	Golpear	Eble	Posiblemente
Lerni	Aprender	Helpi	Ayudar
Scii	Saber	Okazi	Suceder
Lernejo	Escuela	Komprenoble	Claro, naturalmente
Koni	Conocer	Pri	Acerca de
Kvartalo	Barrio	Paroli	Hablar
Fluganta	Que vuela	Tra	A través de
Flugilo	Ala (ave)	Najbaro	Vecino
Kredi	Creer	Fero	Hierro
Tute	Del todo	Silka	De seda
Ŝtalo	Acero	Vendejo	Tienda
Voli	Querer	Pririgardi	Mirar atentamente
Trairi	Ir a través de	Aliaj	Otros-as
Rigardi	Mirar	Naskiĝtago	Cumpleaños

LECCIÓN 13^a

Conjugación del Verbo

Verbo es la parte más importante de la oración en todos los idiomas. Es la palabra que afirma la existencia de una persona o cosa, lo que esa persona o cosa es, lo que hace o lo que siente.

Las acciones expresadas por el verbo se pueden realizar en diferentes épocas: pueden haber sido ya realizadas (tiempo pasado), "yo hablé"; pueden realizarse en el momento en que se habla (tiempo presente) "yo hablo"; o pueden realizarse en un tiempo venidero (tiempo futuro) "yo hablaré". Tenemos, pues, tres tiempos fundamentales: **Pasado**, **Presente** y **Futuro**.

Asimismo, las acciones expresadas por el verbo pueden efectuarse de diferentes modos. En Esperanto tenemos el Modo Indicativo, cuando simplemente se afirma una cosa: "**Mi legas, Vi kantas**"; el Modo Condicional, cuando la acción depende de una condición: "**Mi kantus se mi havus bonan voĉon**" (Cantaría si tuviera buena voz); el Modo Subjuntivo-Imperativo, cuando se ruega, se manda u ordena algo, o se indica de una manera subordinada: "**Estas bone ke vi kantu**" (Es bueno que cantes), "**Donu al mi vian adreson**" (Dame tu dirección); y, por último, el Modo Infinitivo que presenta el Verbo de una manera indeterminada y abstracta sin indicación de número ni persona: "**Kanti**", "**Doni**" (Cantar, Dar).

Según ya hemos dicho en otro lugar, en Esperanto todos los Verbos son regulares. Nos bastará agregar a cualquier raíz, siempre que el significado lo consienta, la terminación gramatical característica del Verbo, que como sabemos es la letra "i", para obtener un verbo en infinitivo: Raíz "**kant**", infinitivo: "**Kanti**"; "**Parol**", Paroli "**Martel**", Marteli. k.t.p.

La conjugación, como ya hemos dicho, es invariable para todas las personas:

Indicativo presente	"as"	Mi kantas	(yo canto)
"	"is"	Li kantis	(él cantó)
"	"os"	Ŝi kantos	(ella cantará)
Condicional	"us"	Vi kantus	(tú cantarías)
Subjuntivo-Imperativo	"u"	Ke vi kantu	(que tú cantes)
		Kantu!	(canta)

FORMACIÓN DE LOS TIEMPOS COMPUESTOS

Los tiempos compuestos se forman en Esperanto con la ayuda del único verbo auxiliar "Esti" —que en este sentido, tiene las acepciones de los verbos castellanos Ser, Estar y Haber—, y el participio del verbo correspondiente.

PARTICIPIO

Participio es la palabra que participa de la índole del verbo y del adjetivo. En Esperanto tenemos participios Activos y Pasivos, de presente, de pasado y de futuro.

Se forman los participios agregando a las raíces del verbo las siguientes sílabas:

ACTIVOS	{	de presente	"Ant"	Amanta	Que ama
		de pasado	"Int"	Aminta	Que amó
		de futuro	"Ont"	Amonta	Que amará
PASIVOS	{	de presente	"At"	Amata	Que es amado-a
		de pasado	"It"	Amita	Que fue amado-a
		de futuro	"Ot"	Amota	Que será amado-a

Oración en Voz Activa es aquella en la cual la acción que realiza el sujeto o agente, es recibida directamente por un objeto o complemento: Yo escribo una carta (**Mi skribas leteron**).

Oración en Voz Pasiva es aquella en la cual el sujeto recibe y soporta la acción del verbo. Se transforma la Voz Activa en Pasiva, tomando el objeto sobre el cual recae la acción del verbo en la Voz Activa, y empleándolo como sujeto en la Voz Pasiva. Ejemplo:

VOZ ACTIVA: Yo escribo una carta.
Mi skribas leteron.

VOZ PASIVA: Una carta es escrita por mí.
Letero estas skribata de mi.

En la conjugación de los tiempos compuestos, emplearemos el verbo "Esti", y el participio del verbo que queramos conjugar, en pasado, presente o futuro, según corresponda:

Supongamos que ayer a las seis de la tarde, yo escribí una carta. Hoy, al referirme a ese hecho, puedo en primer lugar, usar la forma simple, y decir: **Hieraŭ je la sesa horo vespere, mi skribis leteron**. O, puedo decir, empleando la forma compuesta: **Hieraŭ je la sesa horo vespere, mi estis skribanta leteron**.

Hemos empleado el verbo "Esti" en pasado, porque se refiere a ayer, y hemos puesto el participio en presente, porque se refiere al momento en que yo escribía la carta.

Ahora bien, ayer a las siete yo había ya escrito una carta, diré: **Hieraŭ je la sepa horo, mi estis skribinta leteron**. El participio en pasado, porque se refiere a una acción que ya había sido ejecutada en relación al momento al cual nos referimos.

Al referirme a ayer a las cinco cuando aún yo no había escrito la carta, diré: **Hieraŭ je la kvina horo, mi estis skribonta leteron**. Es decir, había de escribir una carta; estaba por escribir una carta.

En todos estos ejemplos, hemos puesto el verbo "Esti" en pasado, porque siempre nos hemos referido a una época pasada. Ayer. Y hemos usado el participio en presente, pasado o futuro, según la acción se realizaba en el momento al que nos referíamos, se había realizado ya, o estaba por realizarse.

Si nos referimos a mañana, usaremos el verbo. "Esti" en futuro, y el participio en la misma forma que en los ejemplos anteriores.

Supongamos que mañana a las seis escribiré una carta. Dire: **Morgaŭ je la sesa horo, mi estos skribanta leteron**. A las cinco de mañana estaré por escribir la carta, diré: **Morgaŭ je la kvina, mi estos skribonta leteron**. A las siete de mañana habré ya escrito la carta, diré: **Morgaŭ je la sepa, mi estos skribinta leteron**.

Si se trata de hoy, diremos: **Mi estas skribonta leteron**. (Cuando son las cinco y la carta está por escribir) **Mi estas skribanta leteron**. (Cuando se está escribiendo la carta, y **Mi estas skribinta leteron** (Cuando ya se ha escrito la carta).

De la misma manera podemos formar tiempos compuestos con el Condicional: **Mi estus skribinta leteron se mi estus havinta tempon**. (Yo habría escrito una carta si hubiera tenido tiempo.) **Mi ne estus farinta la eraron, se li antaŭe estus dirinta al mi la veron**. (Yo no hubiera hecho el error, si él antes me hubiera dicho la verdad.)

Si empleamos la oración en voz pasiva, emplearemos los participios pasivos en la misma forma que hemos explicado para los activos:

Hieraŭ je la kvina horo, letero estis skribota de mi.
 Hieraŭ je la sesa horo, letero estis skribata de mi.
 Hieraŭ je la sepa horo, letero estis skribita de mi.
 Morgaŭ je la kvina horo, letero estos skribota de mi.
 Morgaŭ je la sesa horo, letero estos skribata de mi.
 Morgaŭ je la sepa horo, letero estos skribita de mi.

Quando el sujeto está en plural, el participio toma también el plural:
Hieraŭ kiam vi alvenis, ni jam estis legintaj la novaĵon. (Ayer cuando llegasteis, nosotros ya habíamos leído la noticia). **Ili estas aĉetintaj novan domon.** (Ellos han comprado una casa nueva). **La infanoj estas tre kontentaj ĉar ili estas vizitontaj siajn geavojn.** (Los niños están muy contentos, porque han de visitar a sus abuelos.)

En la próxima lección nos seguiremos ocupando del participio.

EJERCICIOS

Mi jam diris al vi, ke vi ne devas fari tion. Mi ordonas al vi ke vi ne diru tion. Infanoj! Estu bonaj. Kiam via domo estis konstruata, mia domo estis jam konstruita. Se li estus dirinta al mi la veron, mi ne estus farinta tian eraron. Ĉu vi estas leginta la novaĵon? Kia novaĵo? La novaĵo kiu estas legita de ĉiuj. Mi sciigas vin, ke de nun la ŝuldoj de mia filo ne estos pagataj de mi. Estu trankvila, mia tuta ŝuldo estos pagita al vi baldaŭ. Mia ora ringo ne estus nun tiel longe serĉata, se ĝi ne estus tiel lerte kaŝita de vi. La suno ankoraŭ ne estis leviĝinta. Kiam vi alvenis, mi estis jam fininta mian laboron. La venonta gasto estas ankoraŭ sur la vojo. Trafi du celojn per unu ŝtono. Homo pafas, Dio trafas. Trafi la ĝustan respondon.

VOCABULARIO

Sciigi	Hacer saber	Kaŝi	Esconder
Jam	Ya	Marteli	Martillar
De nun	Desde ahora	Suno	Sol
Ŝuldoj	Deudas	Ankoraŭ	Aun
Trankvila	Tranquilo-a	Leviĝi	Elevarse
Baldaŭ	Pronto	Gasto	Huésped
Novaĵo	Noticia	Vojo	Vía, camino
Ringo	Anillo	Trafi	Acertar, dar en
Tiel longe	Tanto tiempo	Celo	Objetivo, blanco
Serĉi	Buscar	Ŝtono	Piedra
Lerte	Hábilmente	Pafi	Disparar (armas)

LECCIÓN 14ª

PARTICIPIO - Conjugación (Sigue)

Como hemos visto, la conjugación de los verbos del idioma E-o es un sistema lógico, congruente, íntegro, y lo mejor que podemos hacer es estudiarlo atentamente para emplearlo de acuerdo con su lógica y precisión sin compararlo con los sistemas de conjugación de ningún otro idioma.

En el Modo Indicativo tenemos los tres tiempos fundamentales: **Pasado, Presente y Futuro**, y tenemos un Pasado, un Presente y un Futuro referidos a cada uno de esos tres Tiempos Fundamentales. Veamos sucintamente.

MODO INDICATIVO

Voz Activa

PASADO (E-o- Preterito)

Singular	Mi, Ci-Vi, Li, Ŝi, Oni	} Mangîs panon
Plural	Ni, Vi, Ili	

Pasado (Perfekta Pret.)	Presente (Imperf. Pret.)	Futuro (Predikta Preter.)
Estis mangînta (Había comido)	Estis mangînta (Estaba comiendo)	Estis mangînta (Estaba por comer)
(El equivalente castellano sólo a título de guía)		

PRESENTE (Prezenco)

Pasado (Perfekta Prez.)	Presente (Imperf. Prezenco)	Futuro (Predikta Prez.)
Estas mangînta (He comido)	Estas mangînta (Estoy comiendo)	Estas mangînta (Estoy por comer)

FUTURO (Futuro)

Pasado (Perfekta Futuro)	Presente (Imp. Futuro)	Futuro (Predikta Futuro)
Estos mangînta (Habré comido)	Estos mangînta (Estaré comiendo)	Estos mangînta (Estaré por comer)

Esti aminta (Haber amado); **Esti amanta** (Ser amante); **Esti amonta** (Haber de amar); **Amante** (Amando); **Aminte** (Habiendo amado); **Amonte** (Habiendo de amar).

Voz Pasiva

(Tiempos, como en la Voz Activa)

Pano **Estis manĝita** — **Estis manĝata** — **Estis manĝota**
Estas manĝita — **Estas manĝata** — **Estas manĝota**
Estos manĝita — **Estos manĝata** — **Estos manĝota**

Ili estis amitaj (Ellos-as habían sido amados); **Ni estos amataj** (Nosotros seremos amados); **Esti amata** (Ser amado); **Esti amita** (Haber sido amado); **Esti amota** (Haber de ser amado); **Amite** (Habiendo sido amado); **Amate** (Siendo amado); **Amote** (Habiendo de ser amado).

En relación con la conjugación de los verbos, ver también los Afijos: “ad” (lecc. 15^a); “ek” (lecc. 17^a); y “re” (lecc. 17^a).

Los participios tanto activos como pasivos, pueden tomar las terminaciones gramaticales características del Sustantivo “o”, y del Adverbio “e”, convirtiéndose entonces en esas partes de la oración, y tomando por consiguiente, las desinencias que les corresponden, según los casos. Igualmente el participio-adjetivo, cuando es empleado como adjetivo, se rige por las mismas reglas que cualquier otro adjetivo.

Amanto	— Persona que ama (Sustantivo masculino)
Esperanto	— Persona que espera, que tiene esperanza (s.m.)
Amato	— Persona que es amada (Sustantivo masculino)
Amatino	— Persona que es amada (Sustantivo femenino)
Amanta patrino	— Madre amante
Amata Patrino	— Madre amada
Amante Dion	— Amando a Dios
Dirante la veron	— Diciendo la verdad

Ĉu vi aŭdis la kantantojn? Ne, sed mi aŭdis la kantantinon. Ĉu vi vizitis vian amatinon? Ne, mi vizitos ŝin morgaŭ. Aĉetanto estas homo kiu aĉetas, kaj aĉetinto tiu, kiu jam aĉetis. Aĉetonto estas tiu, kiu aĉetos. Sur la strato mi preterpasis du plorantajn knabinojn. Lernanto estas tiu, kiu lernas, kaj lerninto estas tiu, kiu jam lernis. Fluanta akvo estas pli pura ol akvo staranta senmove. Promenante sur la strato, mi falis. Li estis alveninta, tute akurate. Vidu, tiu kolombido estas vundita. Tiu ĉi fervojo estas konstruota en la daŭro de du jaroj.

USO DE LOS MODOS Y TIEMPOS

Siendo el Esperanto eminentemente lógico, debemos procurar usar los tiempos con la mayor lógica posible. En castellano no siempre usamos los tiempos con la debida propiedad. A veces decimos, p. e.: Mañana llegó el Presidente. El verbo “llegar” debiera estar en futuro, porque mañana pertenece a un tiempo futuro. Diremos en Esperanto: **Morgaŭ alvenos la Prezidanto**. ¿Cuándo te marchas? En Esperanto diremos: **Kiam vi foriros?**

Cuando en un tiempo pasado nos referimos a una acción presente en aquel momento, emplearemos el tiempo presente. **Tiam la patrino demandis al la infano kial li faras tion**. (Entonces la madre le preguntó al niño por qué hacía (hace) eso. **Li demandis ŝin, kion ŝi faras tute sola**.

Obsérvense estas frases: **Kiam mia patro venos, mi diros ĝin al li**. **Mi tiam pensis ke la letero devas esti en mia pantalona poŝo**. **Se vi venos antaŭ ol mi foriros, vi renkontos min**. **Kiam vi venos, ne forgesu tion**. **Kiam mi foriros, ŝi diros tion al vi**.

En Esperanto siempre se aconseja usar el tiempo simple con preferencia al compuesto, siempre que la claridad y precisión no reclamen el tiempo compuesto:

La malfeliĉa infano rakontis al ŝi naive ĉion kio okazis al ŝi. (Zamenhof) - La infeliz niña le contó ingenuamente todo lo que le había ocurrido.

Vemos que se emplea la forma “okazis” con preferencia a “estis okazinta”. El autor del idioma Esperanto siempre aconsejó ante todo, claridad y sencillez.

No obstante, algunos esperantistas pareciera que hubieran interpretado este consejo —muy explicable en el Dr. Z., buscando siempre la máxima simplificación— como si el emplear los tiempos compuestos fuese “tabú”, o signo de mal estilo. Creemos que el tiempo compuesto en muchos casos es más expresivo y, sobre todo, más preciso y hasta más sonoro y elegante. Úsese, pues, sin ningún reparo el tiempo compuesto, cuando así lo aconseje el buen sentido.

EJERCICIOS

Nun mi legas, vi legas kaj li legas; ni ĉiuj legas. Hodiaŭ estas Sabato, kaj Morgaŭ estos Dimanĉo. Hieraŭ estis Vendredo kaj postmorgaŭ estos Lundo. Antaŭ hieraŭ estis Ĵaŭdo. Antaŭ tri tagoj mi vizitis vian kuzon kaj mia vizito faris al li grandan plezuron. Ĉu vi jam trovis vian horloĝon? Mi ĝin ankoraŭ ne serĉis; kiam mi finos mian laboron, mi serĉos mian horloĝon, sed mi timas ke mi ĝin jam ne trovos. Se li estus sana, li estus feliĉa. Se la lernanto scius bone sian lecionon, la instruanto lin ne punos. Karaj infanoj, estu honestaj. Al homo pekinta senintence, Dio facile pardonas.

La lokomotivo estis elirinta el la stacio je la tria horo. Tie ĉi ekzistas ia kaŝita afero.

Hieraŭ matene tiu domo estis vendota, sed posttagmeze ĝi estis vendata, kaj nun, ĝi estas vendita. Tiu ĉi leciono estas de vi lernota, kiam vi lernas ĝin, ĝi estas de vi lernata, kaj kiam vi jam lernis ĝin, ĝi estas de vi lernita (aŭ lernita de vi). Renkontinte (**habiendo encontrado**) mian amikon, mi akompanis lin al lia hejmo. Se vi estus dirinta la veron, mi vin ne estus puninta. Pasero kaptita estas pli bona ol aglo kaptota. Kiam vi alvenis, mi jam estis dirinta tion al via fratino, sed ŝi ne volis aŭskulti min. Ekzistas tri fundamentaj tempoj: la tempo estanta, la tempo estinta kaj la tempo estonta. Oni ankaŭ povas diri: pasanta, pasinta kaj pasonta. (Gramtike, Prezenco, Preterito kaj Futuro).

Traduzca estas frases: Si hubieras venido, te lo hubiera dicho. Cuando yo llegué tu hermano ya había recibido la carta. La semana que viene, iré a visitar a mis abuelos. (La venontan semajnon).

Al castellano: Se vi estus alveninta pli frue, vi estus aŭdinta la parolantojn. Tuj post kiam mi alvenis, mi iris viziti mian amatinon. La invititoj jam estas alvenintaj. Bonvolu diri al mi je kioma horo vi estos forironta morgaŭ. Lupo dormanta ŝafon ne kaptas. Ĉu vi estas leginta la ĵus aperintan libron? Mi pesis tiun pakaĵon, kaj ĝi pezas dudek kilogramojn.

V O C A B U L A R I O

Fali	Caer	Fervojo	Ferrocarril
Poŝo	Bolsillo	Kapti	Atrapar
Horloĝo	Reloj	Preterpasi	Pasar de largo
Timi	Temer	Preter	Más allá
Puni	Castigar	Vundita	Herido
Pasero	Gorrión	Serĉi	Buscar
Aglo	Aguila	Ricevi	Recibir
Frue	Temprano	Eliri	Salir
Lupo	Lobo	Akurate	Puntualmente
Foriri	Irse	Ĵus	Hace un momento, poco
Renkonti	Encontrarse con alguien		
Trovi	Encontrar (lo que se busca)		
Tuj post kiam	En seguida que...		
Renkontinte	Habiendo encontrado		
Posttagmeze	A la tarde (después de mediodía)		
Bonvolu	Haga el favor		
Kaŝita	Escondido		
Afero	Asunto, cosa		

LECCIÓN 15ª

De los Verbos

Los Verbos según su naturaleza, se dividen en sustantivos y atributivos. Son sustantivos los que expresan existencia o estado, y son atributivos los que expresan acción, función o movimiento.

En Esperanto el único verbo sustantivo es el verbo "Esti", que en este sentido tiene las acepciones de Ser y Estar. Después del verbo sustantivo usaremos, como regla general, el nominativo: **Mi estas bona. Mi estas varma** (Tengo calor). **Li estas kontenta. Jen estas via amiko. Li estus feliĉa se li estus riĉa.** k.t.p.

El verbo, según su significado, puede ser transitivo o intransitivo, reflexivo, recíproco e impersonal.

Como ya hemos dicho en otro lugar, verbo transitivo es aquel cuya acción pasa directamente a una persona o cosa, que llamamos complemento directo, y se encuentra en caso Acusativo. En Esperanto, como ya sabemos, el complemento directo toma una "n". **Ni vizitis la ekspozicion. Ili vokis la kuraciston.**

Los Verbos Transitivos se usan también con frecuencia en forma absoluta, es decir, sin complemento. Yo escribo; Ud. lee - **Mi skribas; Vi legas.**

Verbo intransitivo o neutro es aquel cuya acción no pasa directamente a una persona o cosa, y por lo tanto sólo admite complemento indirecto, o circunstancial que completa la acción del verbo con ayuda de una preposición, "a", "con", "de", "en", etc.: Yo voy a París. Tú entras en la sala. Él sale con su novia.

Verbo reflexivo es aquel cuya acción vuelve a la misma persona que la ejecuta (sujeto): Yo me lavo. Tú te peinas. Ellos se visten. **Mi lavas min. Vi kombas vin. Ili vestas sin.**

Verbo recíproco es el que expresa reciprocidad de acción entre varias personas: José y Pedro se pegan. En Esperanto se conjugan de la misma manera que los reflexivos, agregando el adverbio "reciproke": **Josefo kaj Petro batas sin reciproke. Sofio kaj Paŭlo amas sin reciproke.** Se puede también expresar la reciprocidad por medio de las palabras "unu la alian": **Josefo kaj Petro batas unu la alian. Sofia kaj Paŭlo amas unu la alian.**

El verbo impersonal se emplea, como en castellano, sólo en tercera persona del singular, y sin pronombre:

Fulmas. Tondras. Pluvas. Neĝas. Frostas. Hajlas. (Relampaguea. Trueno. Llueve. Nieva. Hiel. Graniza.)

SUFIJO "ig":

Este sufijo, juntamente con el sufijo "iĝ", que estudiaremos a continuación, son quizás, los dos sufijos más importantes del idioma. por lo que les dedicaremos una especial atención. "Ig", significa "hacer", "volver en", "convertir en". (En E-o faktitiva voĉo). Todos los verbos formados con este sufijo son transitivos y por consiguiente requieren el acusativo:

Sci	Saber	Sciigi	Hacer saber, anunciar.
Kredi	Creer	Kredigi	Hacer creer
Veni	Venir	Venigi	Hacer venir

Por medio de este sufijo podemos formar verbos transitivos de un elemento gramatical cualquiera:

DE UN SUSTANTIVO:

Fianĉo	Novio	Fianĉigi	Hacer novio a alguno
Nulo	Cero	Nuligi	Hacer nulo, anular
Rajto	Derecho	Rajtigi	Dar derecho, autorizar

DE UN ADJETIVO:

Bela	Bello-a	Beligi	Embellecer
Forta	Fuerte	Fortigi	Fortalecer
Bona	Bueno-a	Bonigi	Hacer bueno

DE UNA PREPOSICIÓN:

Sen	Sin	Senigi	Despojar
Pli	Más	Pliigi	Aumentar
For	Fuera	Forigi	Eliminar

DE OTRO VERBO:

Forgesi	Olvidar	Forgesigi	Hacer olvidar
Tremi	Temblar	Tremigi	Hacer temblar
Morti	Morir	Mortigi	Matar

Puede también emplearse independientemente: **Tio igis lin kontenta.** (Eso le contentó, le puso alegre).

De un verbo en "igi", podemos obtener un sustantivo, un adjetivo o un adverbio, mediante las terminaciones correspondientes:

Kuraĝo - Valor. **Kuraĝigi** - Dar valor, animar. **Kuraĝigo** - El acto de dar valor o animar. **Kuraĝiga** - Cualidad de lo que da valor, ánimo. **Kuraĝige** - De una manera que da ánimo. Por medio del prefijo "mal", que ya hemos estudiado, podemos obtener los contrarios: **Malkuraĝiga** - Que desanima o desalienta, etc., etc., etc.

Como ya hemos dicho, estos verbos son siempre transitivos y requieren el acusativo:

Venigu la doktoron. Ŝi beligas sin. La soldato mortigas la malamikon. (El soldado mató al enemigo).

EL SUFIJO "iĝ":

Significa "hacerse", "volverse", "convertirse en". Los verbos obtenidos por medio de este sufijo son intransitivos, y como su significado indica, tienen equivalencia de reflexivos y de la voz pasiva. (En E-o Mediala voĉo):

Fianĉo	Novio	Fianĉiĝi	Hacerse novio
Edzo	Esposo	Edziĝi	Casarse (el novio)
Edzino	Esposa	Edziniĝi	Casarse (la novia)
For	Fuera, lejos	Foriĝi	Retirarse, irse
Bela	Bello-a	Beliĝi	Embellecerse
Fermi	Cerrar	Fermiĝi	Cerrarse

De la misma manera que con el sufijo "ig", podemos obtener sustantivos, etc.:

Ruĝa - Colorado-a, **Ruĝiĝi** - ponerse colorado, volverse colorado, **Ruĝiĝa** - cualidad de lo que hace ponerse colorado, k.t.p., k.t.p.

El Sufijo "ad" indica duración, continuidad:

Kanti	Cantar	Kantadi	Cantar seguido
Labori	Trabajar	Laboradi	Trabajar continuamente
Promeni	Pasear	Promenadi	Pasear de continuo
Viziti	Visitar	Vizitadi	Visitar con frecuencia

Este sufijo forma sustantivos verbales como, de **koni** (conocer), **konado** (conocimiento); **paroli** (hablar), **parolado** (discurso); **legi** (leer), **legado** (lectura); **agi** (obrar, actuar), **agado** (actuación); **interpreti** (interpretar), **interpretado** (interpretación); **purigi** (limpiar), **purigado** (limpieza); **lumigi** (alumbrar), **lumigado** (alumbrado); **eduki** (educar), **edukado** (educación), etc.

Por su significado, este sufijo, en ciertos casos, traduce el Pretérito Imperfecto de los verbos de los idiomas latinos: Yo amaba - **Mi amadis**; Ella cantaba - **Ŝi kantadis**; **Tiutempe mi laboradis en granda industria entrepreno**

EJERCICIOS

Mi kombas min kaj vi kombas vin: ni kombas nin. Maria kombas Margaretan, kaj Margareta kombas Marian: Ili kombas sin reciproke; ili

kombas unu la alian. Ili kombas sin per kombilo. La homoj, malfeliĉe, malamas unu la alian. Ŝajnas ke la ĉielo estas iom nuba; mi timas, ke post ne longe pluvos. La pasintan vintron neĝis sufiĉe forte. Maria, donu al mi tri pecojn da sukero por dolĉigi mian kafon. Ĉu vi estas malvarma? Proksimiĝu al la fajrujo kaj varmiĝu (aŭ varmigu vin). Ĉu vi jam varmiĝis? Jes, dankon. Varmigu la akvon kaj pretigu ĉion por prepari la kafon. La orangĝoj kiujn vi alportis putriĝis. La knabino paliĝis pro timo. La infaneto ruĝiĝis pro honto. Mia kuzo sciigis min pri la malsano de sia patro. La filo konigis sian fianĉinon al siaj gepatroj. La pordo fermiĝis, malfermu ĝin. Ni pasigis la tempon amikece parolante. La rezultato ne estas tre kuraĝiga. Ankaŭ tiun ĉi fojon li diris al mi la veron, li ĉiam diradis al mi la veron. Ĉu vi aŭdis dum la tuta mateno la kantadon de la najbarino? Ŝi ĉiam ŝatas kantadi. Se ni ne prizorgas nian sanon, ni malsaniĝos. La pasintan nokton mi ne povis ekdormi ĝis sufiĉe malfrue. Hieraŭ nokte pluvis kvazaŭ la akvo estus verŝata per siteloj. Kiu bone agas timi ne bezonas. Kiu agas afable vivas agrable. Li havas plenan liberecon de agado. Respondu la jenajn demandojn: Ĉu vi kredas ke baldaŭ pluvos? Ĉu vi jam varmigus la akvon por prepari la kafon? Ĉu vi ruĝiĝas se iu parolas al vi? Ĉu Karlo estas edziĝinta? Ne, li estas fraŭlo.

TRABAJO PARA REMITIR POR CORREO:

Construya cinco frases empleando cinco verbos diferentes.

Construya tres frases empleando los tres sufijos dados en esta lección.

Traduzca estas preguntas y contéstelas: ¿Había Ud. encontrado ya su guante cuando llegó su hermano? ¿Compraría Ud. el palacio si tuviera dinero?

Envíe también las traducciones pedidas en la lección anterior.

V O C A B U L A R I O

Kuracisto	Médico	Pala	Pálido-a
Entrepreno	Empresa	Pro timo	de miedo
Ŝajni	Parecer	Honto	Vergüenza
Nuba	Nublado	Najbaro	Vecino
Fajrujo	Hogar (coc.)	Konigi	Hacer conocer
Preta	Listo, pronto	Vero	Verdad
Prizorgi	Cuidar de	Aŭdi	Oír
Alporti	Traer	Ekdormi	Quedar dormido
Alveni	Llegar	Frue	Temprano
Putriĝi	Podrirse	Fraŭlo	Soltero
Kvazaŭ	Como si	Sitelo	Balde

LECCIÓN 16ª

Uso del Acusativo

Ya conocemos el uso del Acusativo en su principal oficio que es distinguir el complemento directo —u objeto que recibe directamente la acción del verbo—, del agente o sujeto que ejecuta la acción. Gracias al uso del Acusativo en Esperanto no puede haber confusión en cuanto a quién es el que hace la acción y quién el que la recibe, aunque invirtamos la posición de esos dos factores.

La vartistino tenas la infanon

La infanon tenas la vartistino

(La niñera tiene al niño)

La claridad a que contribuye la distinción del Acusativo, hace posible el que en Esperanto no existan reglas rígidas en lo que a la construcción de las frases se refiere, siendo ésta, por lo tanto libre; aunque naturalmente, se procurará en primer lugar, colocar las palabras en el lugar en que mejor y con más claridad desempeñen su oficio y en segundo lugar, ajustarse al espíritu y estilo del idioma que su autor le imprimió y que es seguido por los buenos autores Esperantistas.

Debemos usar el Acusativo no solamente con los tiempos simples y compuestos de los verbos, sino también con el Infinitivo, y el Participio-Adverbio, y aun con cualquiera otra palabra que nos dé una idea de que su acción pasa a otra persona o cosa: **Amante Dion** (Amando a Dios); **Dirante la veron.** (Diciendo la verdad); **Mi informis lin rilate tiun aferon** (Le informé con respecto a ese asunto). **Trinki vinon** (Beber vino).

ACUSATIVO DE DIRECCIÓN

En las frases en las que hay una idea de movimiento, traslación, dirección, etc., ya sea en un sentido material, ya sea moral, pondremos en Acusativo la palabra que reciba el término de esa dirección.

Las preposiciones “ĝis” (hasta) y “al” (a, hacia), ya tienen significado de dirección, y, por lo tanto, cuando empleamos esas dos preposiciones, no emplearemos el Acusativo:

Mi iros kun vi ĝis la placo (Iré contigo hasta la plaza). **Ĝis revido** (Hasta la vista). **Mi iras al la lernejo** (Voy a la escuela). **Ĝis la fundo** (Hasta el fondo). **Mi iras al la teatro** (Voy al teatro.)

Kie vi loĝas?	¿Dónde vive Ud.?
Mi loĝas tie ĉi	Vivo aquí.
Kien vi iras?	¿A dónde va Ud.?
Mi iras tien	Voy allí, hacia allí.

Kie vi estis la pasintan dimanĉon?

Kien vi intencas iri la venontan lundon?

En la mondon venis nova sento. Tiu **verko** estas tradukita en Esperanton, aŭ Esperanten. (Esa obra está traducida al Esperanto).

Supre (Arriba). **Supren** (Hacia arriba). **Ŝupreniri** (Subir). **Malsupreniri** (Bajar). **Multaj birdoj en la aŭtuno flugas en aliajn pli varmajn landojn** (Muchas aves en el otoño vuelan hacia otros países más cálidos). **Ni disiĝis kaj iris en diversajn flankojn: Mi iris dekstren, kaj li iris maldekstren** (Nos separamos y nos fuimos por diferentes lados: yo me fui por la derecha, y él se fue por la izquierda). **La kato kuris sub la tablon** (El gato corrió hacia debajo de la mesa). Si decimos: **La kato kuris sub la tablo**. Significará que el gato estaba debajo de la mesa y allí corría). **Li estis en Brazilo kaj nun li vojaĝas en Argentinon ĉar en Argentino li havas kelkajn negocaferojn por solvi** (Él estaba en el Brasil y ahora él viaja hacia la Argentina; porque en la Argentina tiene algunos asuntos de negocios que resolver). **Tiu okazintaĵo igis en lin malgajan senton** (Aquel acontecimiento infundió en él un sentimiento triste). **Tiu novaĵo falis sur lin kiel bombo** (Aquella noticia cayó sobre él como una bomba).

ACUSATIVO DE AHORRO

En los complementos circunstanciales de tiempo, lugar, modo, etc., y siempre que no sufra la claridad de la frase, podemos suprimir la preposición, poniendo la palabra que esa preposición rige en Acusativo:

Ni parolis dum unu horo - Ni parolis unu horon.

Buenos Ajres en la deko de junio de 1971a. - Buenos Ajres la dekan de junio de 1971a. - Dum la lasta vintro mi vidis lin nur je unu

fojo - La lastan vintron mi vidis lin nur unu fojon. En ĉi tiu semajno - Ĉi tiun semajnon. Je la lasta fojo - La lastan fojon. Ili promenadis la tutan tagon. La proksiman lundon mi vizitos vin. Li vizitas ŝin ĉiun dimanĉon.

Los Complementos que indican medida, tiempo, peso, precio, valor, kosto, etc., toman el Acusativo:

Strato dek metrojn larĝa. Statuo tridek metrojn alta. Folio tri milimetrojn dika. La dekduo da pomoj kostas cent kvindek pesojn. La libro pezas duonon de kilogramo. Tiu papero valoras nenion. Tio ne valoras la penon.

DEL ADJETIVO-ATRIBUTO

Cuando un adjetivo acompaña a un sustantivo al que califica, concuerda con éste en número y caso, como ya dijimos al tratar del adjetivo; pero si el adjetivo es atributivo, es decir que nosotros atribuimos al sustantivo esa cualidad, que puede, o no tener, o que antes no tenía, en ese caso ese atributo lo pondremos en NOMINATIVO:

Mi trovas tiun ĉi oranĝon dolĉa.

Encuentro esta naranja dulce.

Es decir, yo la encuentro dulce; me parece que es dulce; pero puede no serlo.

Mi trovis la oranĝon dolĉan (aŭ dolĉan oranĝon.)

Es decir, encontré la naranja dulce, que todo el mundo sabe que es dulce: la naranja dulce, no la amarga.

Podemos reconocer si un adjetivo es atributo si puede sobreentenderse el verbo Ser delante de tal adjetivo:

Ni vidis la infanojn gajaj (Ni vidis ke la infanoj estis gajaj). **Mi sentas min feliĉa** (Mi sentas ke mi estas feliĉa). **Ŝi montris sin gaja**. (Ŝi montris ke ŝi estas gaja). **Li faris ŝin malfeliĉa** (Li faris ke ŝi estu malfeliĉa). **Mi trovas tiun vinon acida**. (Mi trovas ke tiu vino estas acida).

Después de kiel usaremos el Nominativo o el Acusativo, según corresponda:

Mi amas lin kiel patro (Le amo como un padre, como ama un padre). **Mi amas lin kiel patron** (Le amo como se ama a un padre).

En el primer ejemplo, el Sujeto "mi" es la misma persona que "pa-

tro". En el segundo ejemplo "patro" ya no es el Sujeto, sino el Objeto del verbo subcomprendido "amas". (mi amas lin kiel oni amas patron).

Mi juĝas lin kiel granda homo (Kiel granda homo juĝas).

Mi juĝas lin kiel grandan homon (Kiel oni juĝas grandan homon).

Mi elektis lin kiel prezidanto (Mi estas la prezidanto).

Mi elektis lin kiel prezidanton (Por ke li estu prezidanto).

Ya conocemos todos los casos en que se emplea el Acusativo en lugar del Nominativo. A pesar de lo complicado que pudiera parecer, veremos, sin embargo, que el Acusativo se emplea siempre para indicar el objeto paciente o término de la acción o movimiento del verbo. El mismo sentido de lo que queramos decir, nos indicará en caso de duda, si debemos usar el Acusativo, o el Nominativo. He aquí lo que el Dr. Zamenhof dice a este respecto. Lo transcribimos textualmente, esperando que el alumno, a estas alturas, lo comprenda sin necesidad de traducción:

"La akuzativo estas enkondukita nur el neceso, ĉar sen ĝi la senco ofte estus neklara; sed ĝia uzado en okazo de nebezono, pli multe malbeligas la lingvon ol la neuzado en okazo de bezono. Uzu do ĉiam la akuzativon, kie vi vidas ke ĝi estas efektive necesa; en ĉiuj aliaj okazoj, kie vi ne scias ĉu oni devas uzi la akuzativon aŭ la nominativon, uzu ĉiam la nominativon". (L. Zamenhof).

(Consejo dado, naturalmente, en los comienzos de la difusión del Idioma, y a un principiante; pues cuando se aprende bien el Idioma, son raros los casos en que puede haber duda en cuanto al uso, o no uso del Acusativo.)

V O C A B U L A R I O .

Dum	Durante	Fore	Lejos
Nur	Solamente	Gaja	Alegre
Fojo	Vez	Enkonduki	Implantar
Tago	Día	Senco	Sentido
Folio	Hoja	Ofte	A menudo
Preter	Más allá	Bezoni	Necesitar
Preĝejo	Iglesia	Do	Pues

Ĉu - es también conjunción dubitativa: Mi ne scias ĉu li venis (No sé si él vino).

Ĉu kun li, ĉu sen li, ni komencos (Ya sea con él, o sin él, comenzaremos).

LECCIÓN 17ª

Oraciones Elípticas

Oración gramatical es la enunciación de un juicio con sentido completo. Los elementos de que consta la oración son: Sujeto, Verbo y Complemento.

Para el buen uso del Acusativo en Esperanto, debemos tener en cuenta que a veces enunciarnos oraciones incompletas o elípticas, cuyos elementos que no enunciarnos quedan sobreentendidos. Por ejemplo, decimos: "Buen día", lo cual no significaría nada si no estuviese sobreentendido el sujeto, "yo"; el verbo, "deseo" y el complemento indirecto "a Ud.", y entonces tenemos la oración completa: "Yo deseo a Ud. buen día", que es lo que realmente queremos decir, cuando decimos "Buen día".

En la frase que acabamos de analizar las palabras "buen día" son complemento directo del verbo "desear", es decir que están en acusativo. Así, pues, en Esperanto diremos: "Bonan tagon", que según lo que dejamos dicho, equivale a "Mi deziras al vi bonan tagon". En el mismo caso se encuentra la palabra "Dankon", que equivale a decir: "Mi donas al vi dankon". Bonan ĵojaĝon! Mi deziras ke vi havu bonan ĵojaĝon. k.s. (kaj simile).

Del Participio-Adverbio

Como ya sabemos, el participio cuando toma la terminación adverbial "e", se convierte en Participio-Adverbio, que es equivalente al Gerundio Castellano.

Amante	Amando
Promenante	Paseando
Parolante	Hablando

En Esperanto, la acción o circunstancia que expresa el Participio-Adverbio se refiere siempre al sujeto de la oración, y no al complemento. Si decimos:

Mi vidis lin promenante (Le vi paseando). Significa que le vi mientras "yo" paseaba. Si queremos decir que le vi paseando a él, diremos: Mi vidis lin promenantan.

Skribinte la leteron, mi metis ĝin en la poŝton (Habiendo [yo] escrito la carta, lá eché al correo).

Skribinte la leteron, li metis ĝin en la poŝton (Habiendo [él] escrito la carta, la echó al correo).

Poŝto 'n en Acusativo, porque recibe la dirección del verbo "meti en": Poner en.

A F I J O S

El prefijo "re" indica repetición, o vuelta al lugar o estado anterior.

Veni	Venir	Reveni	Volver
Sendi	Enviar	Resendi	Enviar de vuelta
Doni	Dar	Redoni	Devolver
Returne	De vuelta	Ree	Repetidamente
Legi	Leer	Relegi	Releer

El prefijo "mis" indica cosa o acción errónea, equívoca o mal empleada.

Kompreni	Comprender	Miskompreni	Comprender mal
Uzi	Usar	Misuzi	Usar mal
Kalkuli	Contar, calcular	Miskalkulo	Cálculo erróneo

El sufijo "ec" indica una cualidad abstracta:

Bona	Bueno-a	La boneco	La bondad
Fiera	Orgullosa-a	La fiereco	El orgullo
Riĉa	Rico-a	La riĉeco	La riqueza

El sufijo "aĵ" indica una cualidad concreta; la cosa que posee la cualidad que indica la raíz:

Riĉaĵo	—	Una riqueza (palpable)
Skribaĵo	—	Un escrito
Infanaĵo	—	Una niñada
Azenaĵo	—	Una burrada
Belaĵo	—	Una belleza (concreta)

K.t.p.

Como se ve, "ec" se refiere a la cualidad abstracta, generalizando; mientras que "aĵ" indica lo concreto y particular: La beleco de tiu ĉi bildo estas granda (La belleza de este cuadro es grande). Tiu ĉi bildo estas belaĵo (Este cuadro es una belleza).

La palabra "Moŝto" se emplea en el tratamiento de distinción, como p.e. Majestad, Excelencia, Señoría:

Via Reĝa Moŝto	Vuestra Majestad
Lia Princa Moŝto	Su Alteza el Príncipe

Via Episkopa Moŝto   Vuestra Eminencia
Lia Moŝto la Prezidanto   Su Excelencia el Sr. Presidente

E J E R C I C I O S

Bonan tagon, Sinjoro! Bonan tagon. Kiel vi fartas? Mi fartas tre bone, dankon. Kaj vi? Mi fartas bonege, dankon. Adiaŭ! Ĝis revido! Feliĉan vojaĝon! Bonan Vesperon! Bonan nokton! Fartu bone! Bonfarton! Saluton! Saluton al ĉiu! Ĝenerale, oni diras, "Bonan vesperon!" kiam oni alvenas, kaj "Bonan nokton" kiam oni adiaŭas.

Fermante la pordon, mi vundis la kompatindan katon, ĉar tiumomente ĝi estis trapasanta. Imagante sin en danĝero, li eksaltis. Lerninte la lingvon Esperanto, li povis interkompreniĝi kun multaj frenduloj. Fremdulo estas homo kiu apartenas al fremda lando. Kiel mi ne interesiĝis pri la libro, mi resendis ĝin al la firmo. Neniu ŝatas rekomenci multajn fojojn sian laboron. La junulo redonis al la avarulo la pruntitan monon. La verkisto reskribis tiun poemon multajn fojojn. Metu la libron returne en ĝian lokon. Tiam mi rememoris pri la konsiloj de mia patro. Bonvolu aŭdi min tre atente, ĉar mi ne volas ke vi miskomprenu min (aŭ, mi ne volas esti miskomprenata). La oficisto faris miskalkulon. Monon oni ne devas misuzi, ĉar eble en la estonto oni povas bezoni la misuzitan monon. Multaj el la disputoj inter la homoj estas kaŭzataj de miskomprenoj. La amikeco estas unu el la plej noblaj sentoj. La amiko donis al li fotografiaĵon kiel pruvo de sia amikeco. La afero kiu estas donita kiel pruvo de amikeco, estas amikaĵo. Riĉeco estas la eco de homo kiu havas multajn riĉaĵojn. Jen kelkaj ecoj: La boneco, La saĝeco, La klereco, La gajeco, La avideco, La pureco, La stulteco, La egaleco, La libereco, La fiereco. Ties kontraŭaj ecoj estas: La malboneco, La malsaĝeco, La malklereco, k.t.p., k.t.p.

Homo kiu havas grandajn riĉaĵojn estas riĉulo, milionulo, kaj tiu kiu havas nenion estas malriĉulo. La riĉeco ne ĉiam estas fonto de feliĉeco. La alteco de tiu ĉi monto devas esti almenaŭ kvar mil metroj (t. e., ĝi devas esti almenaŭ kvar mil metrojn alta); sed la Monto Blanka estas iom pli granda altaĵo. Peko kaj eraro estas ecoj de l' homaro. Sur la tablo estas diversaj aĵoj aŭ objektoj. Tiu ĉi letero estas adresita al lia Episkopa Moŝto N. N., kaj tiu ĉi, al lia Grafo Moŝto Sinjoro Z. Liaj Duka kaj Dukina Moŝtoj P. ĉeestis la feston.

Complete las palabras: Tre estim... amik.: kiam vi estos ricev... ti... ĉi leter..., mi jam est... alven... en Barcelonon, ki. mi renkont... mi... am... edzin... kaj... fil... — Salut...!

VOCABULARIO

Farti	Estar bien, o mal de salud
Vojaĝo	Viaje
Vespero	El atardecer - víspera
Nokto	Noche
Bonfarto	Buen estado de salud. (En Acusativo; le deseo a Ud. ....)
Vundi	Herir
Kompatinda	Digno de lástima
Trapasi	Pasar a través de
Imagi	Imaginar
Danĝero	Peligro
Fremda	Extraño, extranjero
Firmo	Casa de comercio
Junulo	Joven
Prunti	Prestar
Rememori	Recordar
Bonvolu	Sírvase, hágame el favor
Oficisto	Oficinista
Eble	Posiblemente, quizás
Bezoni	Necesitar
Inter	Entre
Saĝa	Sabio-a, prudente
Klereco	La instrucción, ilustración
Avideco	Codicia
Fiereco	Orgullo, soberbia
Ĉeesti	Asistir, estar en...
Gaja	Alegre
Libera	Libre
Almenaŭ	Al menos

Grafo	Conde	Episkopo	Obispo
Festo	Fiesta	Adresi	Dirigir (carta)
Alveni	Llegar	Afero	Cosa, asunto

LECCIÓN 18ª

Adverbio

Adverbio es la palabra que califica o modifica la significación del verbo: "Canta bien"; "Anda despacio"; "Habla claramente". Las palabras, "bien", "despacio", "claramente", son adverbios. El adverbio puede también referirse a un adjetivo, o a otro adverbio: "Es muy alegre"; "Canta muy bien". El adverbio "muy", se refiere en la primera frase, al adjetivo "alegre" y en la segunda, al adverbio "bien".

Los adverbios pueden ser, de **Afirmación**, **sí** (jes); de **Negación**, **no** (ne); de **Cantidad**, **algo**, **nada** (iom, neniom); de **Duda**, **quizá** (eble); de **Lugar**, **allí**, **cerca** (tie, proksime); de **Modo**, **bien**, **mal** (bone, malbone); de **Tiempo**, **ayer**, **nunca**, **siempre** (hieraŭ neniam, ĉiam).

Según su forma, en Esperanto los adverbios pueden ser primitivos y derivados.

Son adverbios primitivos aquellos que consisten de una voz simple con significado adverbial propio, como: "**Tre**", "**Tro**", "**Tuj**" (muy, demasiado, en seguida). Y son adverbios derivados, los que se obtienen de cualquier raíz, o palabra compuesta, mediante la terminación gramatical adverbial, que, como sabemos, es la letra "e".

Parole	De palabra, oralmente
Skribe	Por escrito
Malrapide	Despacio
Maŝine	A máquina
Tiamaniere	De esa manera
Denecese	De necesidad
Denaske	De nacimiento

Los grados de comparación del Adverbio son igual que los del Adjetivo:

Ŝi kantas tiel bone kiel li
 Ŝi kantas pli bone ol li
 Ŝi kantas malpli bone ol ŝia fratino
 Ŝi kantas tre bone
 Ŝi kantas plej bone

Repase los grados de comparación del Adjetivo (lecc. 4ª) y construya frases empleando adverbios.

He aquí algunos de los adverbios más corrientes en Esperanto; aparte de los que figuran en el Cuadro de Palabras Correlativas dado en la lección 10ª:

Ajn	Quiera que sea. Indeterminación		
Akurate	Puntualmente		
Alie	De otra manera. De otra suerte.		
Aliflanke	Por otro lado		
Aliloke	En otra parte		
Almenaŭ	Al menos		
Ankaŭ	También		
Ankaŭ ne	Tampoco		
Ankoraŭ	Aún, todavía		
Antaŭ ne longe	No hace mucho (tiempo)		
Aparte	Separadamente, excepcionalmente		
Apenaŭ	Apenas		
Atente	Atentamente		
Baldaŭ	Pronto		
Cetere	Por lo demás		
Dece	Como es debido, decentemente		
Des pli bone	Tanto mejor		
Dume	Entretanto, mientras		
Eĉ	Hasta (ponderación)		
Efektive	Efectivamente		
Ekstere	En el exterior		
Entute	En total		
Eventuale	Eventualmente		
Fine	En fin		
Finfine	Finalmente, por último		
Foje	Una vez	For	Fuera, lejos
Frue	Temprano	Ĝuste	Justamente
Ĝustatempe	A tiempo	Hazarde	Por casualidad, al azar
Hieraŭ	Ayer	Hodiaŭ	Hoy
Intence	Intencionadamente, a propósito		
Interne	En el interior	Ja	En verdad
Jam	Ya	Jes	Sí
Ju pli... des pli...	Cuanto más... más...		
Ju malpli... des malpli...	Cuanto menos... menos...		
Ĵus	Ahora mismo, hace un momento		
Kelke da	Algo de		
Kiel eble plej	En el más alto grado posible		
Kompreneble	Es claro, naturalmente		

EJEMPLOS SOBRE EL USO DE ALGUNOS ADVERBIOS

Ajn - Iu ajn (cualquiera). **Kiun libro vi preferas?** **Donu al mi iun ajn** (dame cualquiera). **Kiam ajn** (cuando quiera que sea). **Kien mi metas ĉi tion?** **Metu ĝin ien ajn** (ponlo en cualquier parte).

Almenaŭ - Donu al mi almenaŭ unu dekduon. Tio kostas almenaŭ tri milionojn.

Ankaŭ - Ankaŭ mi legis la gazeton, ne nur li. Li ne nur legis la gazeton, sed ankaŭ la revuon. Li ne kredas tion, kaj mi ankaŭ ne. Ankaŭ la sinjorino ne diris unu vorton.

Des pli bone - Vi devas dediĉi al la studado de tiuj ĉi lecionoj almenaŭ tri horojn semajne; sed se vi dediĉas pli multe, des pli bone.

Dume - Ni laboradis, dume ili nur babiladis. Dume ili alvenis al la manĝejo.

Eble - Morgaŭ eble venos min viziti mia onklino.

Eĉ - Denota ponderación, extrañeza o exclusión. Eĉ la Prezidanto mem gratulis nin (Hasta el mismo Presidente nos felicitó). **Mi ne dubis pri tio eĉ momenton** (No dudé de eso ni por un momento). No debe confundirse con "ĝis" que indica dirección a un lugar o tiempo: **Ĝis morgaŭ** (Hasta mañana). **Ĝis revido** (Hasta la vista). **Ĝis tiu domo.**

For - Iru for, infano, ne ĝenu min (Fuera de aquí, niño, no me molestes). **Tiutempe mi estis for de mia hejmo** (En aquel tiempo, yo estaba lejos de mi casa, o fuera de mi casa).

Ĝuste - Ĝuste pro tio mi avizas vin (Justamente por eso le aviso).

Ĝustatempe - Vi alvenas ĝustatempe, ni priparolas la aferon (Llegas a tiempo, estamos hablando del asunto)

Hazarde - La knabo vundis sian frateton hazarde (ne intence). Nur hazarde li renkontis sian fraton sur la strato.

Ja - Tio estas ja mirinda (Esto es en verdad maravilloso). **Mi ne povas ja kompreni kion vi diras** (No puedo en verdad comprender lo que dices).

Ju pli... des pli - Ju pli vi studos tiun ĉi lecionon, des pli vi komprenos ĝin (Cuanto más estudie Ud. esta lección, más la comprenderá).

Ju malpli vi studos ĝin, des malpli vi komprenos ĝin.

Ĵus - Traduce el modismo castellano "acabar de": Tiu ĉi libro estas ĵus aperinta (Este libro acaba de aparecer). **Ŝi ĵus alvenis de la frizalono** (Ella acaba de llegar de la peluquería).

Kelke da - Donu al mi kelke da sukero (Dame algo de azúcar). **Ĉu vi volas kelke da tiuj abrikotoj?** (¿Quieres algunos de estos albaricoques? **Aŭ ĉu vi volas kelkajn el tiuj abrikotoj?**

Mi bezonas kelke da mono por fari la vojaĝon (Necesito algún dinero para hacer el viaje).

Kiel eble plej - Bonvolu veni kiel eble plej frue (Haz el favor de venir lo más temprano posible). **Ni devas fari ĉion kiel eble plej bone** (Debemos hacer todo lo mejor posible). **Mi faris ĝin kiel eble plej perfekte** (Lo hice lo más perfectamente posible).

EL ADVERBIO tiene una equivalencia gramatical al Caso Ablativo, que es el caso en el cual por medio de una preposición se aclara alguna circunstancia de tiempo, lugar, causa o modo:

Habló con claridad o habló claramente.
Li parolis kun klareco aŭ li parolis klare.

Obró con libertad u obró libremente.
Li agis kun libereco aŭ li agis libere.

En castellano no siempre podemos obtener el adverbio correspondiente a un caso ablativo; pero en Esperanto, como ya sabemos, podemos adverbializar cualquier raíz o cualquier palabra compuesta, haciéndola terminar en "e".

Mi parolas Esperanton, aŭ Esperante

Mi parolas Hispane

Mi iras per la piedoj aŭ piede

Trans la maro aŭ transmare (Del otro lado del mar)

Hazarde Al azar

Ĉiujare Todos los años

Nuntempe En el tiempo presente

Dimanĉe Dominicalmente

Lunde En el lunes o los lunes

Laŭte (paroli) Hablar en voz alta

K.t.p., k.t.p., k.t.p.

TRABAJO PARA REMITIR POR CORREO:

Construya una frase interrogativa con su respuesta, empleando el Acusativo de dirección. Otra ídem, empleando el Acusativo de ahorro.

Traduzca esta frase: ¡Hasta la vista, amigo, muy feliz viaje! Otra: **Hasta sus enemigos le respetaban** (respektis).

Construya cuatro frases interrogativas con sus respuestas empleando algunos de los adverbios estudiados en esta lección. Envíe también lo indicado al final de la lección anterior.

LECCIÓN 19ª

— Siguen los Adverbios —

Kontraŭe	Contrariamente
Kune	Junto (con)
Kvazaŭ	Como si (fuera)
Laŭte	En voz alta
Lerte	Hábilmente
Longatempе	Por largo tiempo
Mem	Mismo (refirmación individual)
Same	Mismo (mismamente, igualmente)
Meze de	En medio de
Morgaŭ	Mañana
Multe da	Mucho de
Ne	No
Nepre	Indefectiblemente, irremisiblemente
Nome	A saber.
Nun	Ahora
Nur	Solamente, meramente
Ofte	Con frecuencia, a menudo
Okaze	Casualmente
Okaze de	En ocasión de
Parkere	De memoria
Pere de	Por medio de
Piede	A pie
Plej	El más, lo más (superlativo)
Pli	Más
Plu	Más (en el tiempo o en el espacio)
Ne plu	No más (en el tiempo o en el espacio)
Poste	Después
Precipe	Principalmente, sobre todo
Prefere	Preferentemente
Preskaŭ	Casi
Propre	Propiamente
Rapide	Rápidamente
Reciproke	Recíprocamente
Ree, denove	Repetidamente, de nuevo
Resume	En resumen, resumidamente
Sekve	Por lo tanto, por consiguiente
Senpere	Directamente, sin intermediario

Sendube	Sin duda	Ankaŭ	También
Speciale	Especialmente	Ankaŭ ne	Tampoco
Spite	A despecho de	Tre	Muy
Subite	Súbitamente, de repente	Tro	Demasiado
Sufiĉe	Suficientemente, bastante	Tuj	En seguida, inmediatamente
Sume	En suma	Tute	Completamente
Supre	Arriba, en lo alto	Tute ne	De ninguna manera
Sube	Abajo	Vane	En vano
Ŝerce	En broma, en chiste	Vere	Verdaderamente
		Vice	En fila, por turno
		Videble	Evidentemente

Véase también en el cuadro de palabras correlativas en la lección 10ª los siguientes adverbios y sus derivados: de cantidad, **Iom**; de lugar, **Ie**; de tiempo, **Iam**; de modo, **Iel**; de causa, **Ial**.

E J E M P L O S (sigue)

Kvazaŭ - Ŝiaj okuloj kvazaŭ paroladis. La Ŝipo trankvile kvazaŭ fantome glitas sur la ondoj.

Multe da - Ĉu vi havas multe da mono? Ne, mi havas tre malmulte (da ĝi).

En la kunveno estis multe da ĉeestantoj (aŭ multaj ĉeestantoj). (En la reunión había muchos asistentes).

Ne - Negación. **Nea** (Negativo-a). **Nei** (Negar). **Nee** (Negativamente). **Tio estis ne mia kulpo**. Esti aŭ ne esti, jen la demando.

Nur - Mi volas diri al vi nur unu vorton (Deseo decirle a Ud. solamente una palabra). **Nur pri si ŝi prizorgas** (Únicamente de sí misma se ocupa).

Okaze - Se okaze mi rekontus lin, mi parolos al li pri tiu afero (Si por casualidad le encontrase le hablaría de ese asunto).

Okaze de - Okaze de ŝia naskiĝtago, li donacis al ŝi oran ringon (En ocasión de su cumpleaños, él le regaló [a ella] un anillo de oro).

Parkere - Ne estas necese ke vi lernu tion parkere.

Pere de - Interparoli pere de interpretisto. Deĉifri egiptan surskribon pere de greka traduko.

Plej - Vi povus esti la plej feliĉa el ĉiuj. Ŝi estas la plej bela virino el la urbo. En la plej bona okazo. La Plejpotenca. La Ĉiopova (El Todopoderoso).

Pli - Lakto estas pli nutra ol vino. Tiaj personoj ĉiam pretendas esti pli

saĝaj. La fluo fariĝis pli kaj pli forta. Via pano estas malpli freŝa ol mia.

Plu - Ŝi volis diri ion plu, sed ŝi ne povis. Se vi legus plu, vi vidus ke la fino estas pli klara. Plu kaj plu faladis la pluvo. Ne parolu plu!

Supre - Unuj iris supren kaj aliaj malsupren. Supre de la turo staras nigra flago.

Tuj - Faru ĝin tuj. Li tuj faris kion mi ordonis al li. Li foriris tuj post kiam ŝi alvenis. Tuj post tiu domo troviĝas butikoj. La urbo sin trovas tuj sur la bordo de la maro.

Tute - Mi estas tute trankvila. Tute libera kiel birdo aera. Por mi estas tute egale.

Vice - Vice atendi la aŭtobuson. Laŭvice (por turno). Li, siavice, komprenis ke li estis malprava.

E J E R C I C I O S

Atente mi legis vian leteron. Lingvon oni devas lerni unue gramatike kaj poste praktike. Oni devas fari ekzercojn skribe kaj parole, t. e. (tio estas) skribaj ekzercoj kaj parolaj ekzercoj. Apenaŭ li eniris en la ĉambron li petis iun ajn gazeton. Estas bone ke la lernanto legu la ekzercojn almenaŭ dek fojojn (aŭ dekfoje), alie, li ne lernos ilin tute bone. Se vi studas aktive, vi baldaŭ estos la lingvon. Ĉu ankaŭ via frato venos? Mi ne scias, ĉar li ankoraŭ ne diris tion al mi. Ĉu vi memoras ankoraŭ tiujn belajn knabinojn? La infano estis ankoraŭ pli pala, ol hieraŭ. Li diris ankoraŭ kelkajn vortojn. Antaŭ ne longe okazis granda tertremo. Se vi jam faris ĝin, des pli bone, ĉar ju pli frue oni faros ĝin tiom pli bone. Eble venos multaj personoj kaj mi esperas ke eĉ la ministro mem venos. Foje oni diris al mi ke la tero estas kvadrata. Kion vi pensas pri tio? Post multe da diskutado, finfine oni alvenis al konsento. Tiu ĉi mateno mi leviĝis tre frue. En la hispana lingvo estas proverbo kiu diras: "al tiu kiu fruiĝas Dio helpas". Estas multe pli bone alveni ĝustatempe ol tro malfrue. Junuloj! Iru ĉiam antaŭen! Mi dubas ĉu inter ili ekzistas eĉ unu kiu bone scias sian devon. Pri tio mi ne havas eĉ la plej malgrandan dubon. Pli bone ridas tiu kiu ridas la lasta. Kiom da mono vi havas? Mi havas pli-malpli kvin milionojn da pesoj. Pli frue aŭ pli malfrue internacia helpa lingvo estos nepre enkondukita, ĉar ĝi estas nepre bezonata. De nun mi agados malsame ol mi agadis ĝis hodiaŭ. La nunaj ĝeneralaj kondiĉoj de la mondo ne estas tre favoraj. Mi nur volus scii kion ŝi pensas. Antaŭe, li venadis tre ofte, sed nun ni vidas lin nur tre malofte. Aeroplano veturas pli rapide ol vagonaro (aro de vagonoj, trajno). La disvastiĝo de la lingvo Esperanto estas ĉiam pli kaj pli intensa. Post la vespermanĝo ni iris al kinejo, kaj

poste, ni revenis hejmen. Precipe pro tio mi volis paroli al li. Estas pretere ke vi iru por paroli al ŝi. Estas jam preskaŭ la deka horo. Meze de tia bruado oni povis nenion aŭdi. Mi jam klarigis al vi ĉion, sekve, mi havas nenion plu por diri. Subite li interrompis min. Li klarigis al mi tiun aferon, tamen estas io kion mi ne povas kompreni. Kiam mi eksciis la novaĵon, mi tuj prenis la trajnon. Estas tre videble ke la kulpulo ne konfesis ĉion, kion li scias. Ili alvenis tro malfrue. Afable li informis nin pri la okazaĵo. Li konas bone sian metion.

En los casos en que en castellano usamos un adjetivo sin sustantivo que le acompañe, como p. e.: "Sería bueno... Es necesario... Es agradable...". En Esperanto se usa la forma adverbial:

Estas necese ke vi venu (Es necesario que vengas).

Estas agrable aŭdi la kantadon de la birdoj (Es agradable oír el canto de los pájaros).

Ne estas tiel malfacile lerni Esperanton kiam oni ekamas ĝin kaj kiam oni ekkomprenas ĝian spiriton. Ĝi estas vere facilaj kaj simpla, kaj pro tio estas tre facile lerni ĝin. Ĉu ne vere?

Después que haya leído varias veces los ejercicios de la página anterior y los comprenda sin traducir, formule preguntas en base a las frases que se presten a ello, y contéstelas. Ejemplo: **Kiamaniere mi legis vian leteron? Vi legis ĝin atente. Kiel oni devas lerni lingvon?... Kion li faris apenaŭ li eniris en la ĉambron?... Kiom da fojoj estas bone ke la lernanto legu la ekzercojn...**

Haga por lo menos diez preguntas con sus respuestas.

V O C A B U L A R I O

Naskiĝtago	Cumpleaños	Bruo	Ruido
Donaci	Regalar	Metio	Oficio
Ringo	Anillo	Ŝipo	Barco, nave
Esti prava	Tener razón	Trankvile	Tranquilamente
Leviĝi	Levantarse	Fantome	Como fantasma
Pli-malpli	Más o menos	Glitas	Se desliza
	Tertremo	Temblor de tierra	
	Bru'ad'o	Ruido continuado	
	Esperi	Esperar (en sentido moral)	
	Atendi	Esperar (en sentido material)	
	Konsento	Acuerdo, consentimiento	
	Klarigi	Aclarar, explicar	

LECCIÓN 20ª

De la Preposición

Preposición es la palabra que sirve para expresar la relación que existe entre dos palabras: Sombrero **de** paja (**Ĉapelo el pajlo**); Juan entra en su casa (**Johano eniras en sian domon**).

En castellano, como en muchos otros idiomas, las preposiciones tienen el valor que el uso les ha ido dando, y sucede así, que una preposición se usa en diversos sentidos y acepciones, y, a veces, una misma idea se expresa con diferentes preposiciones.

En Esperanto, en cambio, como ya dijimos brevemente en otro lugar, cada preposición tiene su significado propio, fijo y constante. Debemos dedicar, pues, una especial atención al estudio del significado de las preposiciones para usarlas con la debida propiedad.

He aquí las principales preposiciones en E-o:

Al	A, hacia	Krom	Aparte de, además de
Anstataŭ	En lugar de	Kun	Con, en compañía de
Antaŭ	Ante, delante de	Laŭ	Según, de acuerdo a
Apud	Al lado de	Malgraŭ	A pesar de
Cis	De este lado de	Per	Por medio de
Ĉe	En, en casa de	Po	A razón de, a tanto c/u.
Ĉirkaŭ	Alrededor de	Por	Para, por
Da	De (cantidad)	Post	Detrás de, después de
De	De, desde, por	Preter	Más allá
Dum	Mientras,	Pri	Acerca de
Ekster	Fuera de	Pro	A causa de, por (eso)
El	De, de entre	Sen	Sin
En	En, dentro de	Sub	Debajo de
Ĝis	Hasta, espacio y tiempo	Super	Por encima (pendiente)
Inter	Entre	Sur	Sobre (apoyando)
Je	Indefinida	Tra	A través de
Kontraŭ	Contra	Trans	Del otro lado de

La preposición indefinida "je" no tiene significado propio, y se usa en aquellos casos en que el sentido no nos indica con claridad qué preposición hemos de emplear.

He aquí lo que dice el Dr. Zamenhof a este respecto:

"Se ni bezonas uzi prepozicion kaj la senco ne montras al ni, kian prepozicion uzi, tiam ni povas uzi la komunan prepozicion "je". Sed estas bone uzadi la vorton "je", kiel eble plej malofte. Anstataŭ la vorto "je" ni povas ankaŭ uzi akuzation sen prepozicio. Mi ridas je lia naiveco (Aŭ mi ridas lian naivecon, aŭ mi ridas pro lia naiveco). Je la lasta fojo mi vidis lin ĉe vi (Aŭ la lastan fojon). Mi veturis du tagojn kaj unu nokton. Mi sopiras je mia perdita feliĉo (Aŭ mian perdintan feliĉon). El la dirita regulo sekvas, ke se ni pri ia verbo ne scias, ĉu ĝi postulas post si la akuzativon (t. e. ĉu ĝi estas aktiva aŭ ne), ni povas ĉiam uzi la akuzativon. Ekzemple: ni povas diri "Obei la patron" (anstataŭ "obei je la patro". Sed ni ne uzas la akuzativon tiam, kiam la klareco de la senco tion ĉi malpermesas; ekzemple: ni povas diri: "pardonu al la malamiko" kaj "pardonu la malamikon", sed ni devas diri ĉiam "pardonu al la malamiko lian kulpon". — Z.

Ejemplos sobre el uso de las Preposiciones

Al - Preposición de Dativo, de dirección, destino, intención, aditamento.

Mi diras tion al vi. Donu tion al via frato. Ŝi iras al la lernejo. La profesoro etendis la manon al la studento. Oni devas deziri bonon al ĉiuj. Li kantis kanzonon al sia amatino. Aliĝi al iu asocio. Aldoni du al kvar. Tio estas konforma al la regulo. Li estis tre afabla al tiu persono.

Anstataŭ - Anstataŭ kupro, mi alportos oron. Anstataŭ ŝi, li pagis la ŝuldon. Li serĉas anstataŭanton (Él busca un reemplazante).

Antaŭ - Antaŭ la palaco staras statuo. Antaŭ du jaroj mi iris Londonon. Antaŭ du semajnoj, mi vidis la instruiston. Antaŭ ne longe mi parolis al via patro. Mi lasis mian pluvombreton malantaŭ la pordo.

Apud - Apud la tablo staras seĝo. Apud la parko staras teatro. Apud mia domo estas butikoj (tienda).

Cis - Neologismo de no muy frecuente uso. Su significado es lo contrario de "trans". Trans la rivero (Al otro lado del río); Cis la rivero (De este lado del río). Cisanda regiono (Región de este lado de los Andes; Transanda regiono (Región transandina).

Ĉe - Es el "chez" francés. Significa "en", "en casa de", "al pie de": Via frato estis ĉe mi hieraŭ. Antaŭhieraŭ mi estis ĉe mia onklo. Ĉe la alveno de la patro, la infano kontentiĝis. Ĉe tiuj okazoj estas pli bone silenti. Ĉemane (a mano).

Ĉirkaŭ - Ĉiuj kokidoj estis ĉirkaŭ la kokino. Li venis min viziti ĉirkaŭ la sepa. Ĉirkaŭpremi (abrazar).

Da - Significa "de" en sentido de cantidad, medida, etc., como ya se ha dicho: Unu dekduono da ovoj. Donu al mi glason da akvo. Unu funto da viando. Du metroj da kotona ŝtofo.

De - Indica pertenencia (Genitivo): Tiu ombrelo estas de mia fratino; Origen: Oranĝoj de Valencio; punto de partida en el tiempo o en el espacio: De kiam mi vidis vin la lastan fojon, vi multe maldikiĝis. De tie ĉi, ĝis tiu domo. En esta acepción, cuando el caso lo requiera por razones de claridad, puede emplearse las preposiciones compuestas "ekde", "de post", "detempe de", "de antaŭ", "disde": Ekde tiu tago mi ĉiam vizitadis lin. Depost la apero de la homo sur la tero. Detempe de miaj plej junaj jaroj. De antaŭ tri monatoj mi ne vidas lin. Infano apartigita disde sia patrino. Origen de una causa: Tremi de febro. Paliĝi de kolero.

Es también la preposición que se emplea en la Voz Pasiva, y en este caso, es equivalente a "por": Ese cuadro ha sido pintado por el famoso pintor N. Tiu bildo estas pentrita de la fama pentristo N. Si hubiere posibilidad de confusión o de ambigüedad, en lugar de "de", puede emplearse "fare de", o simplemente "far": La detruo de la ponto fare de la malamiko. La nutrado de la infanoj far ilia patrino.

Dum - Fleksu arbon dum ĝia juneco. Li estas dumviva membro. Dumnokta spektaklo. Dum la manĝado venas apetito.

Ekster - Mi staras ekster la domo, kaj li estas interne. Ekster danĝero. Ekster ia dubo. Eksterordinara.

El - Indica salida o extracción, o material de que está hecha una cosa: Eliri el la domo (Salir de la casa). Tiu plumo estas el oro (Esa pluma es de oro). Ne gutas mielo el la ĉielo (No gotea miel de-el cielo). Tio estas traduko el la hispana.

En - En la kaŝo estas birdo. Mi eniras en la ĉambron. Mi havas unu kraĵon en mia poŝo. En Buenos Ajres estas multaj hoteloj.

Ĝis - Ĝis la fino de la strato. De la komenco ĝis la fino. De antaŭhieraŭ, ĝis postmorgaŭ. Ĝis revido, fartu bone.

Inter - Mi ne scias ĉu inter ili estas iu kiu scipovas naĝi. Inter la glavo kaj la muro.

Kontraŭ - Li frapis sin kontraŭ la muro. La kuracisto batalis kontraŭ la malsano. Kontraŭveneno.

Krom - Aparte de, además de: Krom tio kio estas ĉi tie klarigata, ekzistas aliaj aferoj kiuj estas klarigotaj. Kiel internacia ne povas esti elektita ia alia lingvo krom arta.

Kun - Li iris promeni kun sia edzino. Li iris kun gazeto sub la brako. Mi kun mia fratino atendis dum unu horo. (Aŭ unu horon) Li parolis kun saĝo.

Laŭ - Laŭ la frukto oni arbon konas. Laŭ mia opinio vi pravas. Laŭ decido de la komitato. Laŭlonge de la rivero. Birdo kantas laŭ sia beko. Laŭvole (a voluntad). Mi konas lin nur laŭ la nomo. Laŭ la ordono de...

Malgraŭ - Malgraŭ la malbona vetero ili foriris tutsame.

Per - Per kombilo oni kombas sin. Per tranĉilo oni tranĉas. Per segilo oni segas. Mi faris tion per miaj propraj fingroj. Ni vidas per la okuloj. Per kio mi povas esti utila al vi?

En la próxima lección continúan las preposiciones. Construya frases empleando éstas:

V O C A B U L A R I O

Naiveco	Ingenuidad	Funto	Libra (peso)
Sopiri	Suspirar, añorar	Viando	Carne (para comer)
Postuli	Pedir, exigir	Segi	Aserrar
Naĝi	Nadar	Fare	Adv. de fari
Serĉi	Buscar	Vetero	Tiempo (atmósfera)
Kotona	De algodón	Saĝo	Sabiduría
Ŝtofo	Tela, tejido	Rajto	Derecho
Birdo	Pájaro, ave	Beko	Pico
Pravi	Tener razón	Kaĝo	Jaula

LECCIÓN 21ª

Ejemplos (sigue)

Po - Prep. que rige solamente numerales con significado distributivo, repetitivo para cada objeto al que se refiere: Al ĉiu li donis po 4 moneroj (4 monedas a cada uno). Ili trinkis po du boteloj (2 botellas c/u.). Puede usarse como prefijo. Pogrande (Al por mayor), Popece (Por pieza). Pogute (Por gotas). Pometre (Por metro).

Por - Tio ĉi estas por mia fianĉino, kaj tio estas por mia fratino. Por tranĉi oni bezonas tranĉilon. Por tiu prezo la vesto ne estas kara. Por nenio oni faras nenion. Por patrino ne ekzistas infano malbela. Por sia oro ĉiu estas sinjoro. Por la unua fojo.

Post - Post la pordo (Detrás de la puerta). Post du monatoj (Dentro de dos meses). Iom post iom (poco a poco). Debemos tener presente que cuando es adverbio, debe tomar la forma adverbial. Ya sabemos que adverbio es la palabra que califica a un verbo, y preposición, la que sirve de enlace entre dos palabras. Generalmente después de una preposición va siempre un sustantivo o palabra equivalente: Post la kunveno ni iris en la domon de sinjoro B., kaj poste ni vespermanĝis. Prenu tion, kaj poste, metu ĝin post la pordon.

Preter - Preter la Katedralo staras palaco. Li preterpasis la statuon. Li pasis preter mi sen saluto.

Pri - Mi jam parolis al la Doktoro pri tiu afero. Ili scias nenion pri tio kion vi diris. Ŝi diris ke ŝi aŭdis nenion pri la novaĵo. Pri gustoj oni disputi ne devas.

Pro - La patrino punis la infanon pro lia malbona konduto. Pro tio, mi preferis ne diri ion. Mi venis pro serioza afero.

Sen - Sen ia kaŭzo. Senkaŭze. La junulo eliris el la domo sen la patra permeso.

Sub - Sub la gvidado de la instruisto. La libro kuŝas sub la tablo, sur la planko.

Sur - { La lampo pendas super la tablo, kaj sur la tablo estas diversaj Super - { objektoj.

Tra - Tra la mondo iras forta voko. Li rigardis tra la fenestro.

Trans - Trans la rivero troviĝas urbeto. Transrivere.

NOTA: Las preps. "al" y "ĝis", tienen significado de dirección, y por lo tanto, cuando se emplean estas preposiciones, no emplearemos el acusativo de dirección.

OTRA: Las únicas preps. que pueden preceder a los verbos en infinitivo, son las siguientes:

Anstataŭ, antaŭ (que entonces toma la conjunción "ol"), por y sen.

Anstataŭ labori, li ludas.

Anstataŭ veni, li skribis.

Antaŭ ol paroli, oni devas pripensi.

Antaŭ ol foriri, li rekomendis tion al mi.

Por montri ke li estas prava, li faris tion.

Li restis du tagojn sen manĝi.

Cuando a la prep. "por" le sigue la conjunción "ke", se debe poner el verbo que sigue en Imperativo-Subjuntivo: **Mi donas tion al vi por ke vi donu ĝin al via fratino.** Por ke vi ne forgesu tion, mi rediras ĝin al vi.

La mayoría de las preposiciones son susceptibles de usarse como prefijos, y también de tomar otras terminaciones gramaticales o afijos. A continuación damos algunos ejemplos.

Aliri	Ir, ir hacia	Interŝanĝo	Intercambio
Aldoni	Sumar, agregar	Kontraŭstari	Oponerse
Anstataŭi	Sustituir	Kromfolio	Hoja extra
Antaŭa	Anterior	Laŭdire	Según se dice
Antaŭe	Anteriormente	Laŭvice	Por turno
Antaŭdiri	Predecir	Laŭvorte	Literalmente
Antaŭsenti	Presentir	Peranto	Intermediario
Antaŭjuĝi	Prejuzgar	Porpaca	Pro paz
Ĉeesti	Estar en,	Postmilito	Postguerra
Ĉirkaŭpremi	Abrazar	Pretero (la)	Más allá (el)
Ĉirkaŭi	Rodear	Prizorgi	Cuidar de
Ĉirkaŭfrazo	Perífrasis	Senmovi	Inmóvil
Demeti	Quitar-se	Senutila	Inútil (adj.).
Deveno	Origen	Sendependi	Independiente
Eliri	Salir	Sendube	Indudablemente
Eniri	Entrar	Senfina	Sin fin (adj.)
Eldoni	Editar, emitir	Senkapigi	Decapitar
Eksterlande	En el exterior	Sentaŭgulo	Inservible
Eksterurbe	Fuera de la ciudad	Subpremi	Oprimir
Elmontri	Mostrar	Subulo	Súbdito
Elŝipiĝi	Desembarcar-se	Superulo	Superior (un)
Enŝipiĝi	Embarcar-se	Surgenui	Arrodillarse
Enhavi	Contener	Surmeti	Poner sobre
Formanĝi	Comer-se	Trastudi	Estudiar, compl'te
Ĝisnune	Hasta ahora	Transloĝiĝi	Mudarse de casa

k.t.p., k.t.p.

Algunas veces por razones de claridad y precisión será conveniente emplear preps. compuestas como las ya indicadas al tratar de la prep. "de", u otras como, "elde", "de el", "de inter", "el inter", "de sub", "ĝis antaŭ", o un adverbio y una preposición como, "fare de", "Age de", "de tempe de", "honore al", "responde al", "escepte de", "kompare kun", etc., etc.

Dank' al - Contracción preposicional (Danke al...) Gracias a... **Dank' al la ĝentileco de tiu sinjoro, ni povis trovi nian vojon.**

MÁS SUFIJOS

El Sufijo "ej" indica lugar adecuado o destinado para hacer lo que indica la raíz:

Preĝi	Rezar	Preĝejo	Iglesia
Lerni	Aprender	Lernejo	Escuela
Libro	Libro	Librejo	Librería
Malsanulo	Enfermo	Malsanulejo	Hospital

El Sufijo "ist" indica oficio, profesión u ocupación habitual:

Kuiri	Cocinar	Kuiristo	Cocinero
Kaso	Caja	Kasisto	Cajero
Piano	Piano	Pianisto	Pianista
Pordo	Puerta	Pordisto	Portero

El Sufijo "ism" indica idea, tendencia o profesión de fe, etc.:

Kristano	Cristiano	Kristanismo	Cristianismo
Asketo	Asceta	Asketismo	Ascetismo
Esperanto	Esperanto	Esperantismo	Esperantismo

Se usa también el prefijo internacional "anti", con el significado que todos conocemos, esto es, de "contrario", "opuesto", "hostil":

Antikorpusklo - Antitoksino - Antitezo -

Antikorpo - Antibiotiko - Antikristo - etc.

EJERCICIOS

Post harda kaj longa laboro, oni bezonas ripozon. Unue oni laboras, kaj poste oni ripozas. Post du semajnoj alvenos en Buenos Ajres'n la fama filmaktoro N., kaj post monata restado inter ni, li vojaĝos al Montevideo. Anstataŭ fari tion li mem, li devigis sian malgrandan fraton ĝin fari. Dank' al la grandaj kaj luksaj vaporŝipoj kaj aerŝipoj kiuj rapidveturas

ĉiudirekten, nuntempe estas tre facile ĉirkaŭvojaĝi la tutan mondon dum tre mallonga tempo. Ĉu vi ŝatus ĉirkaŭvojaĝi la tutan mondon? . . . Ankaŭ mi. En la malnovaj tempoj, la pasaĝeroj veturis per tiu, jam malaperinta veturilo, la diligenco. Hodiaŭ (nuntempe), oni veturas multe pli rapide, ekz. per aŭtobuso, trajno, vaporŝipo, aeroplano kaj aliaj tre rapidaj veturiloj. Li amas tiun ĉi fraŭlinon pro ŝia beleco. Okulo pro okulo, dento pro dento. Por ŝafon formangĝi lupon trovos pretekston. Ĉe malfacilaj cirkonstancoj oni bezonas grandan kuraĝon. Laŭ sciigoj aperintaj en la gazetoj, la venontan jaron la mondfamkonata verkisto N. N. vojaĝos al Afriko por fari esplorojn pri la vivo de l' simioj. Malgraŭ miaj konsiloj li faris tion. Per grandaj penoj li sukcesis. Li laboregis per siaj tutaj fortoj. Dum malvarma vetero estas necese vesti sin per dikaj vestaĵoj, sed, kontraŭe, dum varma vetero ni vestas nin per maldikaj, malpezaj vestaĵoj. Jen estas la ĉefaj vestaĵoj de viro: Jako, veŝto, pantalono, ĉemizo, kamizolo, kalsono, kolumo, kravato, ĉapelo, ŝuoj, ŝtrumpoj, surtuto.

TRABAJO PARA REMITIR POR CORREO:

Construya seis u ocho frases empleando lo más posible las preposiciones.

Traduzca lo siguiente: Más allá de la arboleda hay un río, al otro lado del río hay un palacio, y ante el palacio se eleva (staras) un monumento.

¿Acerca de qué quería Ud. hablarme?

Complete las palabras: Post ki. . . mi est. . . alven. . . . de mi. vojaĝo tra la tut. mond., mi tuj ir. . . vizit. mi. . . am. . . . . patr. . . (vea lec. 8ª prefijo "ge").

V O C A B U L A R I O

Gvidado	Guía	Peno	Esfuerzo
Voko	Llamado	Sukcesi	Tener éxito
Harda	Arduo	Ripozi	Descansar
Vaporŝipo	Buque a vapor	Simio	Mono
Jako	Saco	Kolumo	Cuello postizo
Veŝto	Chaleco	Ŝtrumpoj	Medias
Subĉemizo	Camiseta	Ĉemizo	Camisa
Ĉapelo	Sombrero	Kalsono	Calzoncillos
Ŝuoj	Zapatos	Surtuto	Sobretodo
Ŝafo	Cordero	Lupo	Lobo

LECCIÓN 22ª

SUFIJOS

El sufijo "uj" indica recipiente, vasija, caja, continente de algo:

Inko	Tinta	Inkujo	Tintero
Supo	Sopa	Supujo	Sopera
Sukero	Azúcar	Sukerujo	Azucarera
Pano	Pan	Panujo	Panera

Úsase también este sufijo en la designación de los árboles frutales agregado a la raíz que expresa el nombre de la fruta. Se usa también para el mismo propósito, la raíz, "arb" (árbol) empleada como sufijo:

Piro	Pera	Pirujo aŭ pirarbo	Peral
Ĉerizo	Cereza	Ĉerizujo aŭ ĉerizarbo	Cerezo
Olivo	Oliva	Olivujo aŭ olivarbo	Olivo

Se emplea asimismo el sufijo "uj" en la formación del nombre de aquellas naciones que toman su nombre del de sus habitantes:

Hispano	Español	Hispanujo	España
Franco	Francés	Francujo	Francia
Germano	Alemán	Germanujo	Alemania
Italo	Italiano	Italujo	Italia

Se usa también indistintamente la terminación "io": **Hispanio, Italio, Francio, Germanio**, etc.

Los nombres de los países de América, como por lo general en ellos predomina el nombre de la nación sobre el de sus primitivos habitantes, no toman el sufijo "uj", y el nombre de sus habitantes se forma con ayuda del sufijo "an":

Argentino	Argentina	Argentinano	Argentino
Brazilo	Brasil	Brazilano	Brasileño
Ĉilio	Chile	Ĉiliano	Chileno
Urugvajo	Uruguay	Urugvajano	Uruguayo
Kanado	Canadá	Kanadano	Canadiense

El sufijo "ing" significa el objeto en que se introduce otro objeto, como, vaina, candelero, etc.

Glavo	Espada	Glavingo	Vaina de espada
Kandelo	Vela	Kandelingo	Candelero
Fingro	Dedo	Fingringo	Dedal

El sufijo "em" indica inclinación, tendencia o hábito a hacer una cosa:

Babili	Charlar	Babilema	Amigo de charlar
Labori	Trabajar	Laborema	Trabajador (adj.)
Mensogi	Mentir	Mensogema	Mentiroso

El sufijo "end" indica algo que debe ser irremisiblemente hecho:

Farenda laboro	Labor que tiene que hacerse
Pagenda sumo	Suma que tiene que pagarse
Direnda vorto	Palabra que tiene que decirse

El sufijo "ind" indica la cosa que merece, o es digna de:

Laŭdi	Alabar	Laŭdinda	Digno de alabanza
Ridi	Reír	Ridinda	Ridículo
Pardoni	Perdonar	Pardoninda	Digno de perdón

El prefijo "eks" indica cese en alguna profesión, función u oficio:

Eksfabrikanto	Ex fabrikante
Eksoficiro	Ex oficial
Eksfunciulo	Ex funcionario

Eksigi: Despedir a alguien de su pueste

Eksigi: Dejar de desempeñar un cargo

El sufijo "aê" indica deterioro, inferioridad, desprecio:

Ĉevalo	Caballo	Ĉevalaêo	Matungo
Domo	Casa	Domaêo	Casucha
Strato	Calle	Strataêo	Callejuela

Los sufijos "êj" y "nj" colocados después de la 2ª, 3ª, 4ª o 5ª letra de un nombre propio (el primero para los masculinos y el segundo para los femeninos), dan a éste, significado diminutivo cariñoso:

Paêjo	Papito
Panjo	Mamita
Josefêjo	Josesito
Marinjo	Marieta, Mariquita
	K.t.p.

Y, por último, existe también el sufijo indeterminado que juega un papel entre los sufijos, semejante al que juega la preposición "je" entre las preposiciones. Este sufijo es "um", y se emplea para indicar algo que de alguna manera tiene alguna relación con lo que expresa la raíz:

Kolo	Cuello	Kolumo	Cuello postizo
Mano	Mano	Manumo	Puño postizo
Kruco	Cruz	Krucumi	Crucificar
Pleni	Llenar	Plenumi	Cumplir
Vento	Viento	Ventumi sin	Abanicarse
Suno	Sol	Sunumi sin	Tomar sol
Ami	Amar	Amindumi	Galantear
Malvarmo	Frío	Malvarmumo	Resfrío

EJERCICIOS

La patro eltiris la monujon el sia poŝo, kaj donis al la infano du nikelajn monerojn. Johano eltiris sian cigarujon kaj el ĝi li elprenis unu cigaredon kiun li metis en sian cigaringon, kaj fine, li, per alumeto, ekbruligis la cigaredon kaj ekfumis. Tiu instruisto estis tre punema kaj ankaŭ venĝema. Se li ne estus tiel babilema, li estus pli fidinda. Tiu fraŭlino estas vere aminda, ŝi havas tre ŝatindan karakteron. Ne ĉio kio estas legebla estas leginda ĉar ekzistas multaj libraĉoj kiuj ja ne estas indaj je legado. Figujo, aŭ figarbo, estas la arbo kies frukto estas la figoj. Mia avo havas grandan pomarbaron, ĝi konsistas el pli ol ducent pomujoj. En anglujo oni parolas angle, kaj en germanujo, oni parolas germane. En Argentino oni parolas la hispanan lingvon: oni parolas hispane. Estas multaj gravaj literaturaj verkoj tradukitaj Esperanten. Kaj ankaŭ ekzistas multaj verkoj kiuj estis verkitaĵe rekte en Esperanto, kaj poste ili estis tradukitaj en aliajn naciajn lingvojn.

La brava soldato kun aroganta mieno eltiris sian glavon el ĝia ingo kaj per ĝi. . . . li akiris sian krajonon. La laboremulo ĉiam sentos sin pli feliĉa ol la mallaboremulo; sed malgraŭ tio, kiom da mallaboremuloj sin trovas en la mondo! Oni kondukis la mortigistojn en la malliberejon. La elspezemo de lia edzino frenezis lin. La infano kriegis, sed mi donis al li moneron, kaj tio kontentigis lin. Oni esperas ke ĉiu plenumu sian devon. Li tute akurate plenumis la ordonon de la ĉefo. La Egiptaj piramidoj estas unu el la mondaj mirindaĵoj. Tiu poemo estas vere admirinda.

Pagenda sumo estas tia sumo kia nepre devas esti pagata, kaj pagota sumo, estas sumo kiu devas esti pagata en la estonto, sed kiu povas esti pagata aŭ ne; dum pagenda sumo estas sumo kiu nepre devas esti pagata. Tiu ĉi problemo estas solvenda antaŭ ol ni disigu. Dum nia lasta vojaĝo tra la kamparo kelkfoje ni estis devigataj veturi sur malnovaj veturilaĉoj tirataj de maljunaj kompatindaj ĉevalaĉoj. Panjo, ĉu paĉjo jam alvenis?

esperplene demandis la knabeto. Ĉu vi estas varma? Kial vi ne ekfunkciigas la elektran ventofanilon? Mi provis ĝin ekfunkciigi, sed ĝi ne funkcias. Ni disigis kaj iris en diversajn flankojn; mi iris dekstren, kaj ili iris maldekstren. Flanken, sinjoroj! Via ago estas tre laŭdinda. Tiu ĉi grava tago restos por mi ĉiam memorinda. En varmega tago, mi amas promeni en arbaro. Buenos Ajres estas la ĉefurbo de Argentino.

Vea la nota al final de la lección 19ª, y proceda con los ejercicios que anteceden en la misma forma.

Será una práctica muy provechosa escribir diálogos, pequeñas composiciones y cartas con ayuda de los vocabularios que figuran en el Apéndice.

Procúrese que el contexto sea claro, evitando traducir literalmente algunos modismos de carácter demasiado localista que pueden resultar poco claros en el orden internacional. Por otro lado, creemos oportuno citar aquí la siguiente manifestación del doctor Zamenhof:

“Ĉiun bonan esprimon kiu ekzistas en kiu ajn lingvo, lingvo arta havas plenan rajton aligi al si” - Z.

V O C A B U L A R I O

Nepre	Indefectiblemente
Bruli	Arder
Bruligi	Quemar
Ekbruligi	Encender
Fumi	Fumar
Venĝi	Vengar
Ŝati	Apreciar
Fido	Fe
Figo	Higo
Grava	Importante
Mieno	Talante, apostura
Akrigi	Afilar
Akra	Agudo, afilado
Elspezi	Gastar
Enspezi	Cobrar
Freneza	Loco (adj.)
Flanko	Lado, costado
Laŭdi	Alabar
Rajto	Derecho

KIEL INTERNACIA NENIAM ESTOS ELEKTITA IA ALIA LINGVO
KROM ARTA. ESPERANTO ESTAS LA PLEJPERFEKTA ARTA LINGVO.

LECCIÓN 23ª

LA CONJUNCIÓN

Es la parte de la oración que sirve para enlazar las palabras y las oraciones unas con otras: El hogar y la escuela (La hejmo kaj la lernejo). Iré si puedo (Mi iros se mi povos).

Las conjunciones más frecuentes en Esperanto son las siguientes:

Anstataŭ	En lugar de
Aŭ	O
Ĉar	Porque, puesto que
Ĉu	Partic. interrogativa
De kiam	Desde que
Do	Pues, por lo tanto
Dum	Mientras (que)
Kaj	Y
Ke	Que
Kondiĉe ke	Con tal que, siempre que
Kvankam	Aunque
Kvazaŭ	Como si (fuera)
Laŭ tio se	Según que
Nek	Ni
Nu	Ahora bien, pues bien
Ol	Que (en comparaciones)
Plus	Más
Por ke	Para que
Post kiam	Después que
Pretekste ke	Con el pretexto de que
Pro tio, ke	Por tal causa o motivo
Se	Si (condicional)
Sed	Pero
Tamen	Sin embargo
Tial ke	Porque, ya que
Timante ke	Temiendo que
Tuj kiam	En seguida que

EJEMPLOS SOBRE EL USO DE LAS CONJUNCCIONES

Anstataŭ - Anstataŭ babili, laboru. Petro batis Paŭlon anstataŭ (bati) Jozefon.

Ĉar - Kial vi ne venis? Mi ne venis ĉar mi estis tre okupita. Kial vi ne manĝas? Ĉar mi ne estas malsata (porque no tengo hambre).

Ĉu - Ĉu via frato venos? Mi ne scias ĉu li venos aŭ ne; sed mi multe dubas ĉu li venos. Li demandis min, ĉu li povos veni. Mi ne scias, ĉu tio estas vera.

Do - Mi jam diris tion al vi pli ol unu fojon, do, vi ne povas senkulpigi vin. Tion dirinte, do, li daŭrigis sian rakonton.

Dum - Forĝu ferojn dum ĝi estas varmega. Li estas nur infano dum vi estas jam plenkreskulo.

Ke - La kuracisto certigis ke la malsanulo resaniĝos. Oni esperas ke ĉiu plenumos sian devon. Ŝi diris al mi ke ŝi bezonas monon. La patro donis monon al la filo por ke li aĉetu libron.

Kondiĉe ke - Mi donos ĝin al vi kondiĉe ke vi redonos ĝin al mi morgaŭ matene.

Kvankam - Kvankam la vetero ne ŝajnis tre favora, ili eliris tutsame.

Kvazaŭ - Tiu fraŭlino parolas kvazaŭ ŝi estus princino. Li aspektis kvazaŭ ia terura malfeliĉo estus okazinta. La ĉielo malheliĝis kvazaŭ nokto.

Laŭ tio se - Ĉu vi venos kun ni la venontan Dimanĉon? Tio estos laŭ tio, se mi havos monon.

Nek - Nek vi nek tutaj viaj riĉaĵoj ŝanĝigos mian decidon. Li estas nek kapabla, nek inteligenta. Mi vidis nek lin nek lian fraton. Restas nek konsilo nek konsolo.

Nu - Nu, mia kara, kion vi respondas al tio? Nu, ni ekmarŝu. Nu, ĉu vi estas preta?

Ol - Pli bona pano sen butero ol dolĉa kuko sen libero. Taksi iun pli alte ol kiom li meritas. Antaŭ ol forveturi, li manĝis.

Post kiam - Post kiam vi foriris, ili alvenis. Post kiam vi finos vian laboron, bonvolu voki min.

Pretekste ke - Li eniris en la domon pretekste ke tie loĝas unu lia konatulo.

Pro tio, ke - Vi ne devas kulpigi min pro tio, ke mi ne plenumis vian deziron.

Se - Se ĉiu homo plenumus sian devon, la mondaj kondiĉoj estus tute aliaj. Diru al mi se ŝi intencas veni. Jes, amiko, mi dirus tion al vi tre volonte, se mi mem tion sciis, sed mi ne scias ĉu ŝi venos aŭ ne. Se vi vidas lin, salutu lin je mia nomo.

Sed - Mia intenco estis vin viziti antaŭhieraŭ, sed lastmomente mi renkontis nerifuzeblan kompromison. Marinjo kantas tre bone, sed ŝia fratino kantas ankoraŭ multe pli bone.

Tamen - La Maljunulo tamen daŭrigis sian vojon. Li estis riĉa, tamen li estis sufiĉe malsaga.

Tial, ke - Ĉiuj ŝatis Esperanton nur tial, ke ĝi alprosimigas reciproke la korojn de la homoj.

EJERCICIOS

Ĉu frue aŭ malfrue, tio ne gravas, la afero estas ke vi ĝin faru. Ĉu pro timo, ĉu pro fiereco, li nenion respondis. Ĉar la aktorino ne estis longe aplaŭdata, ŝi malsaniĝis. Mi volegis ŝin paroli, sed ĉiufoje kiam mi estis ŝin parolonta, iu aŭ alia alvokis ŝin. Ĉu kaŭze de unu afero, ĉu kaŭze de alia, mi neniam povis lin renkonti. De kiam vi publikigis vian lastan verkon, mi volis vin renkonti por vin gratuli, sed, tamen, tio ne estis ebla al mi ĝis ĉi tiu momento. Junulo, mi estas pli aĝa kaj havas multe pli da sperto ol vi, aŭskultu min do. Kial do, ni estos ĝenataj de tiuj bagateloj? Energie diris la direktoro. Oni disdonis diversajn premiojn, kiel librojn, Albumojn, artajn fotografaĵojn k.t.p. (aŭ k.s. - kaj simile). Inter la ĉeestantoj oni rimarkis la jenajn personojn: La Baronan moŝton P., lian edzinon kaj filinon, gesinjorojn N. kaj M., fraŭlinojn T., S. kaj P. kaj aliajn. Kvankam li estis trompinta ŝin plurajn fojojn, tamen, ŝi ankoraŭ amis lin. La ĉielo estis kovrita de nuboj, kaj estis malhele kvazaŭ nokto. Ĉu vi aĉetos la gitaron, aŭ la violonon? Laŭ tio se mia patro donas al mi sufiĉan monon, mi eble aĉetos ambaŭ, la gitaron kaj la violonon, sed se li donas al mi neniom tiam mi aĉetos nek la gitaron nek la violonon. Se eĉ nur malmulte da mono ŝi havus, ŝi estus tute kontenta. Kial vi faras tion? Mi faras ĝin tial ke mi estas devigata ĝin fari (aŭ ĉar mi estas devigata ĝin fari). Kial vi agis tiel stulte? Mi agis tiel, tial ke mi ne sciis agi pli saĝe (aŭ ĉar mi ne sciis). Pro kio vi plendas? Mi plendas pro tio ke tiu homaĉo nomis min stultulo. Ho! kia senhontulo (*sin vergüenza*) li parolas kvazaŭ li konus vin de longa tempo. Timante ke li estus punita se li ne alvenas domen ĝustatempe, la knabo rapidis hejmen tuj kiam li estis elirinta el la lernejo. Kia domaĝo ke vi ne venis kun ni hieraŭ nokte, ni amuzis nin tiom multe! Kvar plus kvin estas naŭ. Ho! vi jam alvenis, mi pensis ke vi alvenus multe pli malfrue. Ho ve! kion vi faris, infano. Nu, ĉu ĉio estas preta? Jes. Ni ekmarŝu do. Nu, kion vi pensas pri tio? Hieraŭ matene la ĉielo estis tute sennuba, tamen posttagmeze pluvegis torente. Unuavide l' afero ŝajnis tute en ordo, sed tamen kiam oni ekzamenis ĝin pli atente, aperis iaj malregulaĵoj.

INTERJECCIÓN

Es la palabra con que expresamos los varios estados del ánimo. En Esperanto, como en otros idiomas, hay muchas palabras que se usan como interjecciones, aunque no sean propiamente tales, como p. ej.: **Zorgon!** (¡Cuidado!). **Silenton!** (¡Silencio!), etc.

He aquí algunas interjecciones:

Ha!	¡Ah!	Help!	¡Auxilio!
He!	¡Eh!	Hura!	¡Hurra!
Ho!	¡Oh!	Ve!	De queja, amenaza, etc.
For!	¡Fuera!	Nu!	Y, bien
Halt!	¡Alto!	Bis!	¡Bis!
Hola!	¡Hola!	Fi!	¡Uf!

Ha! bone, mi tuj iros.

He! kion vi portas en la sako?

For de tie ĉi! Vi, senhontuloj!

Hola!, amiko, kia plezuro vin renkonti.

Hura! nia teamo venkis.

Ve! al la venkitoj!

Nu!, ĉu vi estas preta?

La interjección "fi" empleada como prefijo, da a las palabras a las que se junta significación de bajeza, degradación o repulsión: **Fihomo** (un ruin). **Fiinsekto** (un insecto repulsivo).

.....

Escriba una composición sobre cualquier tema, de una carilla más o menos, y reténgala para enviárnosla juntamente con lo que indicaremos en la próxima lección.

V O C A B U L A R I O

Timo	Temor	Fiereco	.Orgullo
Daŭrigi	Continuar	Gratuli	Felicitar
Kuraci	Curar	Aĝo	Edad
Kuracisto	Médico	Aŭskulti	Escuchar
Plenumi	Cumplir	Ĝeni	Molestar
Malheliĝi	Obscurecerse	Trompi	Engañar
Ŝanĝi	Cambiar	Pluraĵ	Varios-as
Voki	Lllamar	Plendi	Quejarse
Kauze de	A causa de	Amuzi sin	Divertirse
Vojo	Camino, vía	Puni	Castigar
Miri	Admirarse, sorprenderse		
Certigi	Asegurar, afirmar		
Volonte	De buen grado, con mucho gusto		

LECCIÓN 24ª

DE LAS PALABRAS

Existen en Esperanto palabras simples, derivadas y compuestas.

Son palabras simples aquellas que tienen significado en sí mismas sin tomar ninguna terminación gramatical, como las palabras del cuadro dado en la lección 10ª, y otras, como: **Hodiaŭ**, **ankoraŭ**, **pli**, **post**, **tuj**. **k.t.p.**, **k.t.p.**

Son palabras derivadas las formadas con ayuda de los afijos, como: **Malfeliĉa**, **rekomenci**, **facileco**, **infano**, **k.t.p.**, **k.t.p.**

Y son palabras compuestas las formadas mediante la reunión de dos o más raíces con, o sin afijos.

Al formar palabras compuestas debemos tener en cuenta que la palabra principal va al final, y la palabra que califica va delante:

Poŝtkarto	(karto de poŝto)	Tarjeta postal
Vizitkarto	(karto de vizito)	Tarjeta de visita
Ĉefurbo	(Urbo ĉefa)	Capital (ciudad)

Como se ve, para formar palabras compuestas, simplemente se toma la primera raíz, o sea la que califica o aclara, a la que se agrega la raíz principal, la cual toma la terminación gramatical que corresponda, según su significado:

Belsona	Que tiene sonido agradable
Preĝlibro	Libro de oraciones
Ĉirkaŭpremi	Abrazar

Si sucediera que la palabra compuesta así obtenida, no resultase de fácil pronunciación, se agregará a la primera raíz la terminación sustantiva, o, la que según el significado, mejor convenga:

Skribotablo	mejor que Skribtablo	— Mesa-escritorio
Mangosalono	„ „	Mangŝalono — Salón comedor
Baptopatrino	„ „	Baptpatrino — Madrina de bautizo

A veces puede ser imprescindible el agregar a la primera raíz la terminación gramatical para mejor definir el significado de la palabra compuesta:

Unujara	Que dura un año
Unuajara	Del primer año
Unuklasa	De una clase
Unuaklasa	De primera clase

Con el fin de que el alumno se familiarice con las características, y con el arte de formar palabras compuestas, damos a continuación algunos ejemplos:

Samlingvano	Que habla el mismo idioma
Partopreni	Tomar parte en
Doganimpostoj	Impuestos de Aduana
Kulturlingvo	Idioma de cultura
Tutmonda	De todo el mundo
Tagĵurnalo	Periódico diario
Eldonjaro	Año de edición
Egalvaloro	Valor equivalente
Poŝtmarko	Estampilla de correo
Eksterlande	En el extranjero
Dumviva	Vitalicio
Abonkotizo	Cuota de abono
Homamaso	Multitud, muchedumbre (personas)
Rozkolora	De color de rosa
Liberpensulo	Librepensador
Ĉirkaŭpremi	Abrazar
Postagmezo	Después de mediodía (tarde)
Tiamaniere	De esa manera (adv.)
Plimulto, la	La mayoría
Aliparte	Por otra parte
Fajroadorantoj	Adoradores del fuego
Kvinjarplano	Plan de cinco años
Fervojo	Ferrocarril
Unuaranga	De primer rango
Ĝustatempe	Justo a tiempo
Preterpasi	Pasar de largo
Unutaga	Que dura un día
Teatramanto	Amante del teatro
Korktirilo	Sacacorchos
Duonpatrino	Madrastra
Kvarpieda	Cuadrúpedo
Antaŭmilite	Antes de la guerra
Postmilita	De la postguerra
Scivolemo	Curiosidad
Pluvombrelo	Paraguas
Sunombrelo	Sombrilla

Okulvitroj	Anteojos
Ventmueliloj	Molinos de viento
Matenmanĝo	Almuerzo
Tagmanĝo	Comida (del mediodía)
Vespermanĝo	Cena
Dusenca	De sentido ambiguo
Dekkapa	De diez cabezas
Interŝanĝi	Intercambiar
Tranokti	Pernoctar
Travintri	Invernar
Antaŭhieraŭ	Anteayer
Antaŭjuĝi	Prejuzar
Antaŭŝenti	Presentir
Pligrandigi	Agrandar
Malgrandfidulo	Hombre de poca fe
Memfidema	Que se tiene fe
Memamo	Amor propio
Memdefendo	Defensa propia
Memevidenta	Evidente de por sí
K.t.p.	Etc.

“Vortoj kunmetitaj estas kreataj per simpla kunligado de vortoj; oni prenas ordinare la purajn radikojn, sed se la bonsonco aŭ la klareco postulas, oni povas ankaŭ preni la tutan vorton, t. e. Skribtablo aŭ skribotablo (tablo sur kiu oni skribas); Internacia (kiu estas inter diversaj nacioj); tutmonda (de la tuta mondo); unutaga (kiu daŭras unu tago); unuataga (kiu estas en la unua tago); vaporŝipo (ŝipo kiu sin movas per vaporo); matenmanĝi, tagmanĝi, vespermanĝi; abonpago (pago por la abono)”. — (Zamenhof).

EJERCICIOS

Li portas rozkoloran superveston kaj teleroforman ĉapelon. Mia skribotablo havas kvar tirkestojn. Liaj lipharoj estas pli grizaj, ol liaj vangharoj. Ĉu vi havas korktirilon por malŝtopi la botelon? La tranĉilo estis tiel malakra, ke mi ne povis tranĉi per ĝi la viandon kaj mi devis uzi mian poŝan tranĉilon. Mi volis ŝlosi la pordon, sed mi perdis la ŝlosilon. Sur mia skribotablo sin trovas skribilaro kiu konsistas el inkujo, kelke da plumoj, liniilo, krajono kaj inksorbilo. Oni metis antaŭ mi manĝilaron, kiu konsistis el telero, kulero, tranĉilo, forko, glaseto por likvoro, glaso por vino, kaj buŝtuko. La jara abonkotizo por ĉi tiu gazeto kostas unu dolaron.

La dumvivaj membroj devas pagi nur unufoje la sumon de dudekkvin dolaroj. La plimulto el la homoj amas la veron. En Nederlando oni troviĝas multaj ventmueliloj. De la sunleviĝo ĝis la dekdua horo (tagmezo), estas la mateno, de tiu horo ĝis la sunsubiro, estas la posttagmezo, de tiam ĝis la noktiĝo, estas la vespero, kaj kiam estas noktiĝinte, estas la nokto. Je la dekdua horo nokte, estas noktomezo. La horloĝo malfruas; ĝustigu kaj streĉu ĝin por ke ĝi ne haltu.

TRABAJO PARA REMITIR POR CORREO:

Envíe la composición pedida en la lección anterior.

Construya cinco frases en las que entre al menos una palabra compuesta en cada una.

VOCABULARIO

Bapti	Bautizar	Kesto	Cajón
Fajro	Fuego	Lipoj	Labios
Vojo	Vía, camino	Lipharoj	Bigote
Korko	Corcho	Vango	Mejilla
Milito	Guerra	Ŝtopi	Taponar
Kunmetita	Compuesto-a	Kulero	Cuchara
Krei	Crear	Forko	Tenedor
Ligi	Ligar	Glaso	Vaso
Radiko	Raíz	Buŝo	Boca
Postuli	Exigir	Buŝtuko	Servilleta
Kune kun	Junto con	Nederlandp	Países Bajos
Finiĝo	Terminación	Ĝustigi	Ajustar
Porti	Llevar	Halti	Parar
Telero	Plato	Malfrui	Atrasar
Egala	Igual, equivalente		
Puro	Puro-a, limpio-a		
Ŝlosi	Cerrar con llave		
Sorbopapero,	} Papel secante		
Inksorbilo			
Streĉi	Poner en tensión, dar cuerda, reloj, etc.		

LECCIÓN 25ª

Como complemento y punto final a los estudios de las partes de la oración del Idioma Esperanto que hemos venido desarrollando en nuestras anteriores lecciones, insertamos en ésta el "FUNDAMENTO DE GRAMÁTICA DEL IDIOMA ESPERANTO", tal como fue publicado por el doctor Lázaro Ludovico Zamenhof en su primer librito sobre el idioma, y que ha quedado como fundamento intocable del mismo:

PLENA GRAMATIKO DE ESPERANTO

A. Alfabeto

Aa, Bb, Cc, Ĉĉ, Dd, Ee, Ff, Gg, Ĝĝ, Hh, Ĥĥ, Ii, Jj, Ĵĵ,
Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Rr, Ss, Ŝŝ, Tt, Uu, Ŭŭ, Vv, Zz.

Rimarko. Presejoj, kiuj ne posedas la literojn ĉ, ĝ, ĥ, ĵ, ŝ, ŭ, povas anstataŭ ili uzi ch, gh, hh, jh, sh, u.

B. Reguloj

1) ARTIKOLO nedefinita ne ekzistas; ekzistas nur artikolo definitiva (la), egala por ĉiuj seksoj, kazoj kaj nombroj.

Rimarko. La uzado de la artikolo estas tia sama, kia en la aliaj lingvoj. La personoj, por kiuj la uzado de la artikolo prezentas malfacilaĵon, povas en la unua tempo tute ĝin ne uzi.

2) LA SUBSTANTIVOJ havas la finiĝon "o". Por la formado de la multenombro oni aldonas la finiĝon "j". Kazoj ekzistas nur du: nominativo kaj akuzativo; la lasta estas ricevata el la nominativo per aldono de la finiĝo "n". La ceteraj kazoj estas esprimataj per helpo de prepozicioj (la genitivo per "de", la dativo per "al", la ablativo per "per" aŭ aliaj prepozicioj laŭ la senco).

3) LA ADJEKTIVO finiĝas per "a". Kazoj kaj nombroj, kiel ĉe la substantivo. La komparativo estas farata per la vorto "pli", la superlativo per "plej"; ĉe la komparativo oni uzas la konjunkcion "ol".

4) LA NUMERALOJ fundamentaj (ne estas deklinaciataj) estas: unu, du, tri, kvar, kvin, ses, sep, ok, naŭ, dek, cent, mil. La dekoj kaj centoj estas formataj per simpla kunigo de la numeraloj. Por la signado de la numeraloj ordaj oni aldonas la finiĝon de la adjektivo; por la multoblaj - la sufikson "obl"; por la nombronajj - "on"; por la kolektaj - "op"; por la disdividaj - la vorton "po". Krom tio povas esti uzataj numeraloj substantivaj, kaj adverbaj.

5) PRONOMOJ personaj: Mi, vi, li, ŝi, ĝi (pri objekto aŭ besto), si, ni, vi, ili, oni; la pronomoj posedaj estas formataj per la aldono de la finiĝo adjektiva. La deklinacio estas kiel ĉe la substantivo.

6) LA VERBO ne estas ŝanĝata laŭ personoj nek nombroj. Formoj de la verbo: la tempo estanta akceptas la finiĝon -as; la tempo estinta -is; la tempo estonta -os; la modo kondiĉa -us; la modo ordona -u; la modo sendifina -i. Participoj (kun senco adjektiva aŭ adverba): aktiva estanta -ant; aktiva estinta -int; aktiva estonta -ont; pasiva estanta -at; pasiva estinta -it; pasiva estonta -ot. Ĉiuj formoj de la pasivo estas formataj per helpo de responda formo de la verbo "esti" kaj participo pasiva de la bezonata verbo; la prepozicio ĉe la pasivo estas "de".

7) LA ADVERBO finiĝas per "e"; gradoj de komparado kiel ĉe la substantivoj.

8) Ĉiuj PREPOZICIOJ per si mem postulas la nominativon.

9) Ĉiu vorto estas legata, kiel ĝi estas skribita.

10) La akcento estas ĉiam sur la antaŭlasta silabo.

11) Vortoj kunmetitaj estas formataj per simpla kunigo de la vortoj (la ĉefa vorto staras en la fino); la gramatikaj finiĝoj estas rigardataj ankaŭ kiel memstaraj vortoj.

12) Ĉe alia nea vorto la vorto "ne" estas forlasata.

13) Por montri direkton, la vortoj ricevas la finiĝon de la akuzativo.

14) Ĉiu prepozicio havas difinitan kaj konstantan signifon; sed se ni devas uzi ian prepozicion kaj la rekta senco ne montras al ni, kian nome prepozicion ni devas preni, tiam ni uzas la prepozicion "je", kiu memstaran signifon ne havas. Anstataŭ la prepozicion "je" oni povas ankaŭ uzi la akuzativon sen prepozicio.

15) La tiel nomataj vortoj "fremdaj", t. e. tiuj, kiujn la plimulto de la lingvoj prenis el unu fonto, estas uzataj en la lingvo Esperanto sen ŝanĝo, ricevante nur la ortografion de tiu ĉi lingvo; sed ĉe diversaj vortoj de unu radiko estas pli bone uzi senŝanĝe nur la vorton fundamentan kaj la ceterajn formi el tiu ĉi lasta laŭ la reguloj de la lingvo Esperanto.

16) La fina vokalo de la substantivo kaj de la artikolo povas esti forlasata kaj anstataŭata de apostrofo.

"LA ESPERO"

(Himno Esperantista)

En la mondon venis nova sento,
Tra la mondo iras forta voko;
Per flugiloj de facila vento
Nun de loko flugu ĝi al loko.

Ne al glavo sangon soifanta
Ĝi la homan tiras familion:
Al la mond' eterne militanta
Ĝi promesas sanktan harmonion.

Sub la sankta signo de l' espero
Kolektiĝas pacaj batalantoj,
Kaj rapide kreskas la afero
Per laboro de la esperantoj.

Forte staras muroj de miljaroj
Inter la popoloj dividitaj;
Sed dissaltos la obstinaj baroj
Per la sankta amo disbatitaj.

Sur neŭtrala lingva fundamento,
Komprenante unu la alian,
La popoloj faros en konsento
Unu grandan rondon familian.

Nia diligenta kolegaro
En laboro paca ne laciĝos,
Ĝis la bela sonĝo de l' homaro
Por eterna ben' efektiviĝos.

L. L. Zamenhof

Modelo de carta como para iniciar correspondencia con personas de otros países.

Buenos Ajres la 10an de Novembrø de 1971a.

Al Sinjoro .....

Tre estimata samideano:

Mi havas la plezuron saluti vin kaj sciigi al vi ke mi vidis vian adreson sur la gazeto ....., petanta korespondanton el ĉi tiu lando, kaj kiel mi ankaŭ volus havi korespondanton, speciale en tiu tiel malproksima urbo, mi adresas al vi tiun ĉi ilustritan poŝtkarton kun la espero ke vi akceptos min kiel vian korespondanton. La temoj pri kiuj ĉefe mi dezirus korespondi estas la jenaj: Sociaj problemoj, Filozofio, Religio, moroj de via lando, aŭ pri iu ajn alia interesa temo. Se okaze vi interesiĝas pri la interŝanĝo de poŝtmarkoj, mi havas amikon kiu estas filatelisto sperta kaj mi povus transdoni al li vian adreson kun la rekomendo vin skribi, se tio estas plaĉa al vi.

Tiu ĉi poŝtkarto prezentas vidaĵon de la Registardomo de mia urbo.

Atendante vian baldaŭan respondon, mi restas kun ĉia estimo,

Sincere kaj samideane via,

(Ver principio y final de cartas en el apéndice).

* * *

V O C A B U L A R I O

Presejoj	Imprentas	Soifanta	Sediento-a
Multenombro	Plural	Tiri	Tirar, atraer
Ceteraj	Los-as demás	Kreski	Crecer
Rigardata	Considerado-a	Afero	Asunto, causa
Lasi	Dejar	Baroj	Barreras
Plimulto	Mayoría	Disbati	Derrumbar
Loko	Lugar, sitio	Rondo	Círculo
Sango	Sangre	Laciĝi	Cansarse
Beno	Bendición	Sonĝo	Sueño, anhelo

Adreso	Dirección
Poŝtmarko	Estampilla de correo
Registaro	Gobierno

Koleg'ar'o (Colegas) Sam'ide'an'o (de la misma idea)

LECCIÓN 26ª

Deveno de la Nomo "ESPERANTO"

..... La Nomo de nia lingvo ne estas elpensita, kaj jen estas ĝia historio:

Eldonante la unuan lernolibron de nia lingvo, mi prenis por mi la pseŭdonimon "Esperanto"; la lingvo mem havis nenian propran nomon kaj estis nomata "la lingvo internacia proponita de Esperanto". Pro oportuneco oni komencis uzadi la esprimon "lingvo de Esperanto" (die Esperanto-Sprache); aliaj esprimoj, kiujn kelkaj provis uzadi (ekzemple "la lingvo internacia", "la internacia"), montris sin ne oportunaj, kaj ne enfortikiĝis, ĉar ili estis ne bone elparoleblaj, ne memorebla por la publiko kaj prezentis nenion difinitan (ĉar sub "lingvo internacia" oni povas egale bone kompreni la Volapukon aŭ aliajn proponitajn projektojn). Baldaŭ montriĝis, ke nur la vorto "Esperanto" (sole aŭ kun aliaj vortoj klare diferencigas nian lingvon de aliaj, kaj multaj amikoj komencis baldaŭ en siaj leteroj aŭ artikoloj uzadi simple la solan vorton "Esperanto", ekzemple "la afero Esperanto, skribi en Esperanto k.s. Tiel, iom post iom ellaboriĝis unuvorta nomo de nia lingvo. Vidante ke mia komenca pseŭdonimo transiris al la afero mem kaj ke ĝi estas tre oportuna, mi baldaŭ tute ĉesis uzadi mian pseŭdonimon, kaj ĝi restis nur kiel nomo por la afero mem. La nomo "Esperanto" estas per si mem tute senlogika; sed en signifa kondiĉa nomo kial ni bezonas logikon?

(De Respuestas sobre el Idioma, del doctor Zamenhof, aparecido en "La Esperantisto", en 1890).

La enkonduko de lingvo internacia alportus al la homaro grandegan utilon.

La enkonduko de lingvo internacia estas tute ebla.

La enkonduko de lingvo internacia pli aŭ malpli frue efektiviĝos.

Kiel internacia neniam estos elektita ia alia lingvo krom arta.

Kiel internacia neniam estos elektita ia alia lingvo krom Esperanto.

Esperanto estas la pli perfekta arta lingvo.

LA VOJO

Tra densa mallumo briletas la celo,
Al kiu kuraĝe ni iras,
Simile al stelo en nokta ĉielo,
Al ni la direkton ĝi diras.
Kaj nin ne timigas la noktaj fantomoj,
Nek batoj de l' sorto, nek mokoĵ de l' homoj
Ĉar klara kaj rekta kaj tre difinita
Ĝi estas, la voj' elektita.

Nur rekte, kuraĝe kaj ne flankiĝante
Ni iru la vojon celitan!
Eĉ guto malgranda, konstante, frapante,
Traboras la monton granitan.
L' espero, l' obstino kaj la pacienco -
Jen estas la signoj, per kies potenco
Ni paŝo post paŝo, post longa laboro,
Atingos la celon en gloro.

Ni semas kaj semas, neniam laciĝas,
Pri l' tempoj estontaj pensante.
Cent semoj perdiĝas, mil semoj perdiĝas,
Ni semas kaj semas konstante.
"Ho, ĉesu!" mokante la homoj admonas, -
"Ne ĉesu, ne ĉesu!" en kor' al ni sonas.
Obstine antaŭen! La nepoj vin benos,
Se vi pacience eltenos.

Se longa sekeco aŭ ventoj subitaj
Velkantajn foliojn deŝiras,
Ni dankas la venton, kaj, repurigitaj,
Ni forton pli freŝan, akiras.
Ne mortos jam nia bravega anaro,
Ĝin jam ne timigos la vento, nek staro,
Obstine ĝi paŝas, provita, hardita,
Al cel' unu fojon signita!

Nur rekte, kuraĝe kaj ne flankiĝante
Ni iru la vojon celitan!

Eĉ guto malgranda, konstante, frapante,
Traboras la monton granitan.
L' espero, l' obstino kaj la pacienco, -
Jen estas la signoj, per kies potenco
Ni paŝo post paŝo, post longa laboro.
Atingos la celon en gloro.

L. Zamenhof

DON KIĤOTO

(Poemo en Prozo)

Ho! Don Kiĥoto, filo de l' nobla Hispanujo, respekte vin salutas mia kanto.

La homoj elturniĝemaj vin mokas, kaj sur iliaj lipoj via nomo estas insulto.

Ĉar vi iras firme antaŭen kaj sentime defendas la justecon, ilia diplomatio vin severe kritikis.

Ĉar vi ne vin demandas, ĉu al viaj klopodoj respondos la sukceso, ili vin juĝas freneza.

* * *

La ambiciuloj vin ridindigas kaj kun malestimo ili citas vian nomon.

Ĉar vi ne konas la arton flati potenculojn, nek vivi apud la estroj, ili ŝercas pri via soleco.

Ĉar anstataŭ sendi la aliajn en la batalon, vi iras mem kaj ricevas pli da batoj ol da laŭroj, malŝate ili rigardas vin de sia alta, saĝa neŭtraleco.

* * *

La sprituloj ridas pri vi kaj via nomo estas al ili sinonimo de naiveco.

Ĉar vi protektas la rajton de l' malfortulo kaj malamas la arogantecon, ili vin diras simplulo.

Ĉar vi enskribis sur vian ŝildon la vortojn: "Fideleco", "Vereco", "Lojaleco", ilia vivsperto ridetas kun indulgo.

* * *

Sed kion valoras la mokoĵ de l' homoj elturniĝemaj, la rido de l' ambiciuloj, la rideto de l' sprituloj?

Revante vian belan revon, ho Don Kiĥoto, vi iris fidele kaj obstine la vojon elektitan, kaj glorinda estas via nomo!

Vi ankaŭ, ho ĉiutempaj Don Kiĥotoj, restu fidelaj, iru senŝanceliĝe vian vojon, revu vian belan revon: **Nenio granda fariĝis sur la tero, se ne dank' al viaj senlacaj, sentimaj bataloj!**

Ho! Don Kiĥoto, filo de l' nobla Hispanujo, respekte vin salutas mia kanto.

(Del Prof. Th. Cart eminente jurista francés, a los esperantistas.)

KOMERCA LETERO

Sinjoroj N. N.
en HindaĈinio.

Buenos Ajres la 4an. de Decembro, 1971.

Karaj Sinjoroj:

Mi havas la plezuron sendi al vi ĉi kune duplikaton de nia fakturo koncernanta la komercaĵojn enŝipigitajn je via konsigno en la v. ŝ "Bon-tempo" 'n kiu eliris el tiu ĉi haveno la 2an. de la kuranta monato.

Kiel kutime, ni estas liverintaj al la Banko, originalon de la fakturo kaj Konosamento (Sargatesto) kune kun la responda Trato ĉe 90 tagoj vido por la sumo de \$ 200.000 kontraŭ kies akcepto la Banko transdonos al vi la koncernajn dokumentojn.

Esperante ke vi trovos ĉion je via plena aprobo, kaj dankante vin anticipi por la honoro kiun sendube vi faros al nia Trato, ni restas kiel ĉiam,

Sincere viaj,

v. ŝ. vaporŝipo

Cia. Exp. Argentina

KVITANCO (Recibo)

Ni ricevis de S-roj B. k K-nio la sumon de Dek mil kvincent peso (\$ 10.500) n/m (nacia mono) kiel pago de nia fakturo de la 4a. de Septembro, 1970.

Buenos Ajres la 4an. de Oktobro, 1970.

Kompanio Unuiĝintaj Fabrikantoj

VOCABULARIO

Deveno	Origen	Lipoj	Labios
Oportuneco	Comodidad	Klopodoj	Esfuerzos
Ĉesi	Cesar	Flati	Adular
Vojo	Camino, vía	Ŝerci	Bromear
Celo	Meta, fin	Rajto	Derecho (jur.)
Stelo	Strella	Ŝildon	Escudo
Timigi	Amedrentar	Revi	Soñar
Mokoj	Burlas	Ŝanceli	Vacilar
Guto	Gota	Fiŝoj	Pescados
Frapo	Golpear	Komercaĵoj	Mercaderías
Trabori	Agujerear	Enŝipigi	Embarcar
Atingi	Alcanzar	Liveri	Entregar
Semi	Sembrar	Ŝargatesto	Conocimiento (mar.)
Velki	Marchitar	Haveno	Puerto
Deŝiri	Desgarrar	Trato	Letra (comerc.)

— FIN DEL CURSO —

APÉNDICE

AFIJOS no oficializados aún por la Academia de Esperanto, pero que han sido sancionados por el uso y figuran en la última edición (1970) del "PLENA ILUSTRITA VORTARO DE ESPERANTO" (1.344 págs., 30 láminas), obra ésta, digámoslo de paso, digna de los más expresivos elogios, por su amplitud y por su enjundioso contenido, y también por la amplia capacidad profesional puesta de manifiesto por los numerosos y dignos profesores que, después de varios años de encomiable dedicación, lograron sacar a la luz esta extraordinaria obra, fiel exponente del alto nivel cultural y de la difusión ya alcanzada en todo el mundo por el Idioma Auxiliar Internacional.

Muchos son los nombres que quisiéramos mencionar, entre ellos, el de los editores; pero resumamos nuestro sincero homenaje para todos ellos en la persona del Presidente de la Academia de Esperanto, Profesor G. Waringhien, verdadero gigante en la labor de consolidación y difusión del Idioma del Amor y de la Paz Universal.

Y, después de esta obligada disquisición, he aquí los referidos afijos: Prefijo "pseŭdo", significa algo falso, no auténtico:

Pseŭdoinstruitaj kavaliroj

Pseŭdopatriotoj

Pseŭdomodernecoj

Pseŭdoliberalaj

Prefijo "retro", tiene el significado de movimiento o acción en sentido contrario a la dirección normal:

Retroaktiva — Retroactivo/a

Retroefika — De efecto retroactivo

Puede usarse independientemente en forma adverbial: "iru retro, satano!"

Sufijo "esk", significa "a la manera de"; "semejante a":

Vireska virino — Mujer hombruna

Danteska vizio — Visión Dantesca

Sufijo "iv", significa que alguien puede; que tiene la capacidad de; idea activa que corresponde a la idea pasiva del sufijo "ebl":

Produktiva — Que puede producir, que produce

Produktebla — Que puede ser producido

Elvokiva vorto — Palabra evocadora

Kreiva forto — Fuerza creadora

Sufijo "iz", tiene los significados de aplicar a algo alguna substancia o agente físico o químico según procedimiento técnico o industrial, p. ej.:

“Ŝtalizi, kuprizi metalajn objektojn”

(Aplicar acero, cobre a objetos metálicos)

Nikelizi saksofonon (niquelar un saxofón)

Elektrizi fervojon (electrizar un ferrocarril)

O, el de aplicar algún método ideado por alguien, como p. ej.:

Pasteŭrizi; Galvanizi

Sufijo “oz”, se emplea en varios términos científicos como:

Askaridozo (Ascariidiasis); **Streptokokozo** (Estreptococosis), **Tuberkulozo** (Tuberculosis), **Tuberkulozulo** (Tuberculoso, indiv.).

Algunas veces se usa también en el significado que indica abundancia o existencia de algún elemento como en:

Poroza	(que tiene poros)
Sabloza	(que contiene arena)
Ŝtonoza	(pedregoso/a)
Nuboza	(nuboso/a)

Para este último objeto se emplean preferentemente las formas:

Porohava	(que tiene poros)
Sabloabunda	(abundante en arena)
Ŝtonoriĉa	(rico/a en piedra)
Fruktodona	(que da fruto)

Para la designación de las sustancias y procesos químicos, y otros términos científicos, el Esperanto emplea los mismos Afijos que generalmente se emplean internacionalmente, p. ej.:

Sulfato	Hemiplegio	Konjuntivito
Klorato	Kokaino	Rozaceoj
Klorido	Penicilino	Graminaceoj
Kloroformo	Fungicido	Elektrono
Formolo	Insekticido	Protone
Metano	Aminoacidoj	Elektrolito
Pentano	Metaloido	Deshidrati
Metanolo	Fruktalo	Desinfekti
Aŭtogiro	Nazalo	Desorganizi
Aŭtoklavo	Radioaktiva	Dekametro
Aŭtodidakto	Radiografio	Acetileno
Biologio	Centigrado	Hidrofobio
Biokĉmio	Centimetro	Hidroterapia
Biografio	Dekalitra	etc., etc., etc.

Ver regla 15ª de “PLENA GRAMATIKO DE ESPERANTO” en la lección 25ª.

BREVE VOCABULARIO DE TERMINOS TÉCNICO-CIENTIFICOS

Acuatizar	Surakviĝi
Aerolito	Aerolito, aeroŝtono
Aeronáutica	Aeronaŭtiko
Aeroplano	Aeroplano, flugmaŝino
Aleación	Alojo
Algebra	Algebro
Alimento espacial	Spaciala nutraĵo
Altoparlante	Laŭtparolilo
Aluminio	Surluniĝo
Anatomía	Anatomio
Antibiótico	Antibiotiko
Año lunar	Lunjaro
Año luz	Lumjaro
Aparato respiratorio	Spiraparato
Apéndice	Apendico
Árbol de transmisión	Ŝafto
Arco lunar	Lunarko
Artritis	Artrito
Asma	Asmo
Astro	Astro
Astrónomo	Astronomo
Astronomía	Astronomio
Aterrizar	Surteriĝi
Átomo	Atomo
Atracción de la Tierra	Teraltiro
Automático	Aŭtomata
Avión teleconducido	Telekondukita aviadilo
Batería	Baterio
Biofísica	Biofiziko
Biología	Biologio
Bioquímica	Biokĉmio
Bisturí	Bisturio
Bomba atómica	Atombombo
Botánica	Botaniko
Calcio	Kalcio
Calculadora electrónica	Elektrona kalkulmaŝino
Carburador	Karburilo
Célula	Ĉelo

Central eléctrica	Elektra centralo
Cibernética	Cibernetiko
Ciencias exactas	Ekzaktaj sciencoj
Científico, un	Scienculo, sciencisto
Cinzel	Ĉizilo
Circuito	Cirkvito
Circulación sanguínea	Sangcirkulado
Circulación pulmonar	Pulmocirkulado
Cirujano	Kirurgo
Cirugía	Kirurgio
Civilización	Civilizacio, civilizo
Clorofila	Klorofilo
Cohete	Raketo
Complejo, un	Komplekso
Condensador	Kondensatoro
Computadora	Komputero, komputatoro
Constelación	Konstelacio
Corriente continua	Kontinua kurento
alternada	alterna
Cosmonauta	Kosmonaŭto
Cuerpo radioactivo	Radioaktiva korpo
Chispa eléctrica	Sparko
Descubrimiento	Eltrovo
Deshidratador	Deshidrati
Desinfectar	Desinfekti
Desodorizar	Desodori
Desorganizar	Desorganizi
Diferencial	Diferencialo
Eclipse	Eklipto
Eclíptica	Ekliptiko
Eje	Akso
Elektrificar	Elektrizi
Electrodo	Elektrodo
Electrón	Elektrono
Electroimán	Elektromagneto
Electrónica, la	Elektroniko, la
Electrónico/a	Elektrona
Electroterapia	Elektroterapio
Energía atómica	Atomenergio

Energía nuclear	Nuklea energio
Engranaje	Denradaro
Electricidad estática	Statika elektro
positiva	pozitiva
negativa	negativa
Espacio, el	Spaco, la
Esquizofrenia	Skizofrenio
Espectroscopio	Spektroskopo
Estratosfera	Stratosfero
Evolución	Evoluo, evolucio
Expedición lunar	Luna ekspedicio
Fase lunar	Lunfazo
Física nuclear	Nuklea fiziko
	atomkerna fiziko
Fisión	Fisio
Fósforo	Fosforo
Fuerza de gravedad	Gravita forto
Fuerza de atracción	Altiraforto
Fuselaje	Fuzelaĝo
Galaxia	Galaksio
Generador	Generatoro
Globo terráqueo	Terglobo
Glóbulos rojos	Sangoglobetoj
Grupo sanguíneo	Sangogrupo
Hélice	Helico
Helio	Heliumo
Hormonas	Hormonoj
Infarto	Infarkto
Insulina	Insulino
Inyección	Injekto
Isótopo	Izotopo
Jet	Jeto
Kilociclo	Kilociklo
Leucocitos	Leŭkocitoj
Luna llena	Plenluno
Luna nueva	Novluno
Magnetismo	Magnetismo
Magneto, imán	Magneto
Manómetro	Manometro

Matemática	Matematiko
Media luna	Duonluno
Medicina espacial	Spaciala medicino
Medidor	Komputilo
Mes lunar	Lunmonato
Metabolismo	Metabolismo
Meteorología	Meteorologio
Microbiología	Mikrobiologio
Microscopio	Mikroskopo
Micrófono	Mikrofono
Molécula	Molekulo
Náutica	Naŭtiko
Nave espacial	Spacveturilo
Nervio óptico	Optika nervo
Núcleo atómico	Atoma nukleo
Onda corta	Mallongondo, kurtondo
Ondas electromagnéticas	Elektromagnetaj ondoj
Ondas sonoras	Sonoraj ondoj
Penicilina	Penicilino
Peso atómico	Atompezo
Planeta	Planedo
Plato volador	Flugtelero
Potencia	Potenco
Prisma	Prismo
Protón	Protono
Psicastenia	Psikastenio
Psicoanálisis	Psikoanalizo
Psicodrama	Psikodramo
Psicología espacial	Spaciala psikologio
Psiconeurosis	Psikoneŭrozo
Psicoterapia	Psikoterapio
Psicosis	Psikozo
Psicosomático/a	Psikosomata
Psicotecnía	Psikotekniko
Psiquiatra	Psikiatro
Psiquiatría	Psikiatrio
Psiquismo	Psikismo
Química	Kemio
Radar	Radaro

Radiaciones cósmicas	Kosmaj radiadoj
Radioactividad	Radioaktiveco
Radium	Radiumo
Rayos alfa	Alfaradioj
Rayos beta	Betaradioj
Rayos cósmicos	Kosmaj radioj
Rayos infrarrojos	Infraruĝaj radioj
Rayos Laser	Laseraj radioj
Rayos X	Iksaj radioj
Reacción	Reago, quim., reakcio
Reflector	Reflektoro
Relay	Relajso
Reostato	Reostato
Repuesto, mecán.	Riparpeco
Retina	Retino
Rotación	Rotacio
Satélite	Satelito
artif.	sputniko
Servicio sanitario	Sanitara servo
Síntesis	Sintezo
Sismo	Sismo
Sociología	Sociologio
Subconciencia	Subkonscio
Subconsciente, el	Subkonscio, la
Submarino	Submarŝipo
Sugestión	Sugestio
Tejido celular	Ĉelahisto
Teléfono	Telefono
Telefoto	Telefoto
Telégrafo	Telegrafo
Telegrama	Telegramo
Telemetro	Telemetro
Teleobjetivo	Teleobjektivo
Telepatía	Telepatio
Teletipo	Teletajpilo
Telescopio	Teleskopo
Televisión en colores	Kolortelevizio
Teoría de la relatividad	Teorio de la relativeco
Termómetro	Termometro

Termostato	Termostato
Termoterapia	Termoterapio
Terremoto	Tertremo
Tornillo	Ŝraŭbo
Transformador	Transformatoro
Transfusión de sangre	Sangtransfuzo
Transistor	Transistoro
Trayectoria	Trajektorio
Trasplante de corazón	Kortransplanto
Tuerca	Ŝraŭbingo
Turbina	Turbino
Uranio	Uranio
Válvula	Valvo
Vaso sanguíneo	Sangvazo
Viajes cósmicos	Kosmaj vojaĝoj
Vía Láctea, la	Lakta vojo, la
Vibración	Vibrado
Visibilidad	Videbleco
Voltaje	Voltkvanto
Voltio	Volto
Vitaminas	Vitaminoj
Vuelos espaciales	Spacialaj flugoj
Zodiaco, signos del	Zodiako, signoj de l'
Aries	Arieso
Tauro	Taŭro
Géminis	Ĝemeloj
Cáncer	Kankro (el cangrejo)
Leo	Leono
Virgo	Virgo
Libra	Pesilo (la balanza)
Escorpio	Skorpio
Sagitario	Sagitario
Capricornio	Kaprikorno
Acuario	Amforo (la ánfora)
Piscis	Fiŝoj (los peces)

VOCABULARIO REFERENTE A LAS COSAS DEL HOGAR

Alcoba	Alkovo	Castillo	Kastelo
Alfombra	Tapiŝo	Cena	Vespermanĝo
Almohada	Kapkuseno	Cenizas	Cindroj
Antena	Anteno	Cerrojo	Riglilo
Aparador	Telerŝranko	Cocina, local artefacto	Kuirejo
Araña, electr.	Lustro	Colcha	kuirforno
Armario	Ŝranko	Colchón	Litkovrilo
Ascensor	Lifto	Columna	Matraco
Azotea	Teraso	Comedor	Kolono
Balcón	Balkono	Comida 1/2 d.	Mangôĉambro
Balde	Sitelo	Cómoda	Tagmanĝo
Bandeja	Pleto	Copa	Komodo
Banco, asiento	Benko	Cornisa	Pokalo
Bañadera	Bankuvo	Corredor	Kornico
Batidor	Kirlilo	Cortina	Koridoro
Baúl	Kofro	Corral	Kurteno
Biblioteca	Biblioteko	Cuadro, pint. la imagen	Korto
Bidé	Bideo	Cuarto, habitac. de baño	Pentraĵo
Bisagra	Ĉarniro	Cuchara	bildo
Biombo	Ekrano	Cuchillo	Ĉambro
Bodega	Vinkelo	Cuna	Banĉambro
Botella	Botelo	Cúpula	Kulero
Buzón	Leterkesto	Chimenea	Tranĉilo
Cacerola	Kaserolo	Departamento	Lulilo
Caja	Skatolo	Desayuno	Kupolo
Cajón	Kesto	Desván	Kameno
de tracc.	Tirkesto	Dintel	Apartamento
Caldera	Kaldrono	Diván	Matenmanĝo
Calefacción	Hejtado	Dormitorio	Mansardo
Cama	Lito	Escalera	Lintelo
Canapé	Kanapo	Escalón	Divano
Canasta	Korbo	Escoba	Dormoĉambro
Calefón	Banhejtilo		Ŝtuparo
Canilla	Krano		Ŝtupo
Carbón	Karbo		Balailo

Escritorio	Oficejo	Olla	Bolpoto
habitación	Skribotablo	Olla a presión	Prempoto
mesa	Spegulo	Pared	Muro
Espejo	Stalo	Parquet	Pargeto
Establo	Breto	Parrillas	Rostkrado
Estante	Stovo	Patio	Korto
Estufa	Hejtforno	Pavimento	Pavimo
Fachada	Fasado	Piano	Piano
Felpudo	Mato	Piso, un	Etaĝo
Filtro	Filtrilo	el piso	Planko
Fósforos	Alumetoj	Plumero	(Plum) senpolvigilo
Fotografía, una	Fotografajo	Pórtico	Portiko
arte	Fotografio	Pupitre	Pupitro
Fuente (vajilla)	Plado	Puerta	Pordo
Jarra	Ĉarafo	Radioaparato,	Radioaparato
Gabinete	Kabineto	recept. de R.	Radio ricevilo
Galería	Galerio	Reloj	Horloĝo
Habitación	Ĉambro	despert.	Vekhorloĝo
Heladera	Fridujo	de pared	Murhorloĝo
Hornalla	Fornelo	pulsera	Brakhorloĝo
Horno	Forno	de bolsillo	Poŝhorloĝo
Humo	Fumo	Repasador	Viŝtuko
Jabón	Sapo	Retrato	Portreto
Jardín	Ĝardeno	Retrete	Necesejo
Lámpara	Lampo	Sábana	Littuko
Lavadero	Lavejo	Sacacorchos	Korktirilo
Lavarropas	Lavmaŝino	Salida de haño	Bannegliĝo
Linterna	Lanterno	Salón	Salono
Loza	Fajenco	Sartén	Pato
Lunch	Lunĉo	Servilleta	Buŝtuko
Llama	Flamo	Silla	Seĝo
Llave	Ŝlosilo	Sillón	Apogseĝo
Mantel	Tablotuko	Sofá	Sofa
Máq. de coser	Kudromaŝino	Sótano	Kelo
Marco	Kadro	Tapa	Kovrilo
Mecha	Meĉo	Tapiz	Tapiŝo
Mesa	Tablo	Tapón	Ŝtopilo
Moldura	Modluro	corcho	korko

Taza	Taso	Toalla	Mantuko
Techo	Plafono	Tocador	Tualetto
Tejado	Tegmento	Vaso	Glaso
Teléfono	Telefono	Ventana	Fenestro
Televisor	Televidilo	Ventilador	Ventolilo
Tenedor	Forko	Vestíbulo	Vestiblo
Terraza	Teraso	Umbral	Sojlo
Tijeras	Tondilo	Zapatilla	Pantoflo
Timbre	Sonorileto	Zócalo	Soklo

ALGUNOS VERBOS MÁS USUALES

Abandonar	Forlasi	Afirmar	Certigi,
Abolir	Abolicii		jesi
Abonarse a	Aboni	Agitar	Agiti
Abrazar	Ĉirkaŭpremi	Agotar	Elĉerpi
Abrir	Malfermi	Agasajar	Regali
Aburrirse	Enui	Agradar	Plaĉi
Acabar	Fini	Agradecer	Danki
Acariciar	Karesi	Aguardar	Atendi
Acelerar	Akceli	Ahogarse	Droni
Aceptar	Akcepti	Ahorrar	Ŝpari
Acertar	Trafi	Alabar	Laŭdi
Aclarar,	Klarigi	Alcanzar	Atingi
explicar	ekspliki	Alegrarse	Ĝoji
Acompañar	Akompani	Alquilar	Lui
Aconsejar	Konsili	Aludir	Aludi
Acordarse de	Memori	Alumbrar	Lumigi
Acostarse	Kuŝiĝi	dar a luz	naski
en la cama	Enlitiĝi	Amanecer	Ektagiĝi
Acostumbrar	Kutimi	Amar	Ami
Acumular	Akumuli	Amasar	Knedi
	amasigi	Amenazar	Minaci
Acusar	Akuzi	Analizar	Analizi
Adaptar	Adapti	Andar	Marŝi, piediri
Adivinar	Diveni	Anotar	Noti
Adjuntar,	Kunsendi,	Anunciar	Anonci
incluir	enmeti	Aparecer	Aperi
Adornar	Ornami	Aplaudir	Aplaŭdi
Adorar	Adori	Aplicar	Apliki
Admirar	Admiri	Apostar	Veti
Adquirir	Akiri	Apoyar	Apogi
Adular	Flati	Aprender	Lerni
Advertir	Averti	Aprobar	Aprobi
observar	observi	Aprovechar	Profiti
Afeitar	Razi	Apuntar (arma)	Celi
Afiliarse	Aliĝi	anotar	Noti

Arar	Plugi	Cabargar	Rajdi
Arder	Bruli	Calcular	Kalkuli
Arrastrar	Treni	Calentar	Varmigi, hejti
Arreglar	Aranĝi	Calificar	Kvalifiki
reparar	ripari	Calumniar	Kalumnii
Arrepentirse	Penti	Callarse	Silenti
Arrestar	Aresti	Cambiar	Ŝanĝi
Arrojar, tirar	Ĵeti	Caminar,	Marŝi,
Asar	Rosti	andar	piediri
Aserrar	Segi	Cantar	Kanti
Asistir	Ĉeesti	Cansar	Lacigi
Atar	Ligi	Cansarse	Laciĝi
Atender	Atenti	Capacitar	Kapabligi
Atentar	Atenci	ser capaz	kapabli,
Aumentar	Pliigi		esti kapabla
Ausentarse	Foriĝi	Cargar	Ŝarĝi
Autorizar	Rajtigi	armas, etc.	Ŝarĝi
Avergonzar	Hontigi	Casarse	
Avergonzarse	Honti	el novio	Edziĝi
Averiguar	Enketi	la novia	Edziniĝi
Avisar	Avizi, averti	los dos	Geedziĝi
Ayudar	Helpi	Castigar	Puni
Ayunar	Fasti	Cavar	Fosi
Bailar	Danci	Cazar	Ĉasi
Bajar	Malsupreniri	Ceder	Cedi
Bañar	Bani	Celebrar	Celebri
Bañarse	Sin bani	Cerrar	Fermi
Bautizar	Bapti	con llave	Ŝlosi
Beber	Trinki	Cesar	Ĉesi
en exceso	drinki	Citar	Citi
Bendecir	Beni	Cobrar	Enspezi
Besar	Kisi	Cocinar	Kuiri
Bosquejar	Skizi	Codiciar	Avidi
Brillar	Brili	Colocar	Loki
Bromear	Ŝerci	Colgar	Pendigi
Brotar, flor	Burĝoni	Combatir	Batali
líquidos	Ŝpruci	Comentar	Komenti
Buscar	Serĉi	Comenzar	Komenci
Caer	Fali	Comer	Manĝi

Compadecer	Kompati	Crecer	Kreski
Comparar	Kompari	Creer	Kredi
Complacer	Komplezi	Criar	
Completar	Kompletigi	animales	Bredi
Complicar	Kompliki	Criticar	Kritiki
Comprar	Aĉeti	Cuidar de	Zorgi pri
Comprender	Kompreni	enfermos	flegi
Comprobar	Konstati	Cumplir	Plenumi
Comunicar	Komuniki	Curar	Kuraci
Condenar	Kondamni	Curarse	Saniĝi
al infierno	damni	Chapupear	Fuŝi
Conducir	Konduki	Charlar	Babili
auto, etc.	Stiri	Chicanear	Ĉikani
Confesar	Konfesi	Dar	Doni
Confiar	Fidi	Deber	
Confiar en	Konfidi	tener que,	Devi
Confundir	Konfuzi	adeudar	Ŝuldi
Conocer	Koni, scii	Decidir	Decidi
Consentir, estar		Decir	Diri
de acuerdo	Konsenti	Declamar	Deklami
Conservar	Konservi	Declarar	Deklari
Considerar	Konsideri	Dedicar	Dediĉi
Constatar	Konstati	Deducir	Konkludi
Construir	Konstrui	Defender	Defendi
Contar	Kalkuli	Definir	Difini
con	kun	Dejar	Lasi
Contener	Enhavi, enteni	permitir	permesi
detener	deteni,	Delirar	Deliri
	haltigi	Demostrar	Demonstri
Convencer	konvinki	Denunciar	Denunci
Convenir	Konveni	Depender	Dependi
Corregir	Korekti	Desaparecer	Malaperi
Correr	Kuri	Descansar	Ripozi
Cortar	Tranĉi	Descifrar	Deĉifri
c/tijera	Tondi	Descubrir	Malkovri, eltrovi
Cosechar	Rikolti	Desear	Deziri
Coser	Kudri	Desmayarse	Ŝveni
Costar	Kosti	Despertar	Veki
Crear	Krei	Despertarse	Vekiĝi

Despreciar	Malestimi	Ejercitarse	Ekzerciĝi
Destinar	Destini	Elaborar	Ellabori
Destruir	Detruir	Elegir	Elekti
Detener	Deteni, haltigi	Elevar	Levi
Detenerse	Halti	Eliminar	Elimini, forigi
Devenir	Deveni	Elogiar	Laŭdi
Devolver	Redoni	Eludir	Eviti
Dibujar	Desegni	Embarcarse	Enŝipiĝi
Digerir	Digesti	Emitir	Eldoni
Dirigir	Direkti	moneda, etc.	Emisii
guiar	gvidi	Emocionar	Emocii
una carta	adresi	Empaquetar	Paki
Disculparse	Senkulpiĝi	Empeñar	Lombardi
Discutir	Diskuti	Empezar	Komenci
Disparar armas	Pafi	Emplear, usar	Uzi
Disponer	Disponi	dar empl.	Dungi
Disputar	Disputi	Emprender	Entrepreni
Distinguir	Distingi	Empujar	Puŝi
Distraer,		Encantar	Enŝorĉi, ĉarmigi
entretener	distri	Encargar,	Komisii
Distraerse	Malatenti,	un pedido	Mendi
	senatenti	Encender	
Divertir	Amuzi	una lámp., etc.	Eklumigi
Divertirse	Amuziĝi	fuego	ekbruligi
Dividir	Dividi	aparato eléc.	ŝalti
Dormir	Dormi	Encerrar	Enfermi
Dotar	Doti	c/llave	enŝlosi
Dudar	Dubi	Ensayar	
Durar	Daŭri	probar	elprovi
Echar, lanzar	Ĵeti	teatro, etc.	provludi
al correo	poŝti	Enchufar	Konekti,
Edificar	Konstrui	elect.	ŝalti
Editar	Eldoni	Encontrar, hallar	Trovi
Educar	Eduki	Encontrarse	
Ejecutar,		con alguien	Renkontiĝi
realizar	Realigi	Encuadernar	Bindi
un conden.	ekzekuti	Endosar cheq., etc.	Ĝiri
Ejercer,	Praktiki,	Endulzar	Dolĉigi
una prof.	profesii	Enfermarse	Malsaniĝi

Engañar	Trompi	Exigir	Postuli	Golpear,	Frapí,	Insistir	Insisti
Enjugar	Viŝi	Existir	Ekzisti	pegar	bati	Instruir	Instrui
Enojarse	Koleriĝi	Explicar	Ekspliki,	Gozar	Ĝui	Insultar	Insulti
Enredar	Impliki, konfuzi		klarigi	Grabar	Gravuri	Intentar	Intenci, provi
Entrar	Eniri	Explorar	Esplori	Gritar	Krii	Interesar	Interesi
Entusiasmarse	Entuziasmiĝi	Expotar	Eksploidi	Guardar	Gardi	Interpretar	Interpreti
Enviar	Sendi	Expresar	Esprimi	Guiar	Gvidi	Intrigar	Intrigi
Envolver	Envolvi	Exterminar	Ekstermi	Gustar		Investigar	Esplori
Equivocarse	Erari, trompiĝi	Extender	Etendi,	degustar	Gustumi	Invitar	Inviti
Errar	Erari	a lo largo	sterni	apreciar	Ŝati, apreci	Ir	Iri
Escribir	Skribi	Extinguir	Estingi	Haber o tener	Havi	Irse, retirarse	Foriri
una obra	Verki	Extraer	Ekstrakti	Habitar, vivir	Loĝi	Jugar	Ludi
Esconder	Kaŝi	quím., liter.		Hablar	Paroli	apostar	veti
Escuchar	Aŭskulti	sacar	Ĉerpi, eltiri	Hacer	Fari	bromear	ŝerci
Esforzarse,	Strebi, peni	Extrañarse	Miri,	Hallar	Trovi	juguetear	petoli
tratar de	klopodi		surpriziĝi	Heredar	Heredi	Jurar	Ĵuri
Esperar		Extraviarse	Vojerari	Herir	Vundi	Justificar	Pravigi
de esperanza	Esperi	algo	Perdiĝi	Herirse	Vundiĝi, vundi sin	Ladrar	Boĵi
a alguien	Atendi	Faltar	Manki	Hervir	Boli	Lamentar	Lamenti, bedaŭri
Estar	Esti	al respeto	Malrespekti	Hilar	Ŝpini	Lanzar, arrojar	Ĵeti
de pie	Stari	Felicitar	Gratuli	Hornear	Baki	Lavar	Lavi
sentado	Sidi	Fiarse	Fidi	Hurtar	Ŝteli	Leer	Legi
bien de salud	Bonfarti	Fijar	Fiksi	Imaginar	Imagi	Levantar	Levi
Estabilizar	Stabilizi	Firmar	Subskribi	Imitar	Imiti	lev. de la cama	Ellitiĝi
Estimar	Estimi	Fluir	Flui	Incitar	Inciti	Ligar, atar	Ligi
Estimular	Stimuli	Forjar	Forĝi	Influir	Influi	Limar	Fajli
Estornudar	Terni	Forcejear	Barakti	Informar	Informi, sciigi	Limpiar	Purigi
Estropear	Difekti	Fracasar	Malsukcesi	Iluminar	Ilumini, lumigi	Luchar	Lukti
Estudiar	Studi		fiaski	Imaginar	Imagi	Lllamar	Voki
Evacuar	Evakui	Freír	Friti	Impedir	Malhelpi,	nombrar	Nomi
(medicina)	elpeli, elĵeti	Frotar	Froti		maleblig	llamarse	Nomiĝi
fisiol.	feki, urini	Fumar	Fumi	Impeler	Peli	Llegar	Alveni
Evitar	Eviti	Funcionar	Funkcii	Implantar	Enkonduki	Llenar	Plenigi
Evolucionar	Evolui	Fundar	Fondi	Imprimir	Presi	Llevar	Porti
Exagerar	Troigi	Ganar	Gajni	Inaugurar	Inaŭguri	llevar a	alporti al
Examinar	Ekzameni	trabaj.	Lukri, perlabori	Iniciar	Iniciati	Llorar	Plori
Exceptuar	Escepti	vencer	Venki	Inclinar	Klini	Llover	Pluvi
Excitarse	Ekscitiĝi	Gastar	Elspezi	Propender a	Inklini al	Mandar	Ordoni
Excusar	Ekskuzi	Gobernar	Regi	Indicar	Indiki	enviar	sendi

Meditar	Mediti	Ordenar	Ordigi
Mentir	Mensogi	poner orden	Ordoni
Merecer	Meriti	dar órdenes	Ordni
Mezclar	Miksi	sacerd.	Organizi
Mimar	Dorloti	Organizar	Pagi
Mirar	Rigardi	Pagar	Palpi
Movilizar	Mobilizi	Palpar	Ŝajni
Molestar	Molesti, ĝeni	Parecer	Pasi
Morder	Mordi	Pasar	Promeni
Mostrar	Montri	Pasear	Peki
Mover	Movi	Pecar	Peti
Multiplicar	{ Multipliki, multoblīgi	Pedir	Bati, frapi
Nacer	Naskiĝi	Pegar, golpear	Glui, alglui
dar a luz	Naski	con cola	Kombi
Nadar	Naĝi	Peinar	Pensi
Necesitar	Necesi	Pensar	Perdi
Negar	Nei, negi	Perder	Pardoni
Nombrar	Nomi	Perdonar	Perei
Notar	Rimarki	Perecer	Bori
hacer notar	rimarkigi	Perforar	Permesi
Nutrir	Nutri	Permitir	Persekuti, postkuri
Obedecer	Obei	Perseguir	Persisti
Obligir	Devigi	Perseverar	Aparteni
Obrar	Agi	Pertenecer	
Observar	Observi	Pesar	Pesi
Ocultar,		acción de	Pezi
esconder	Kaŝi	tener peso	Fiŝkapti
Ocupar	Okupi	Pescar	Pentri
Ocurrir, suceder	Okazi	Pintar	Gladi
Odiar	Malami	Planchar	Faldi
Ofender	Ofendi	Plegar	Povi
Oír	Aŭdi	Poder	Meti
Oler,		Poner	
tomar el olor	Flari	ponerse	Surmeti
exhal. olor	Odori	un vestido	Posedi
Olvidar	Forgesi	Poseer	Prediki
Opinar	Opinii	Predicar	Preferi
Orar	Preĝi	Preferir	

Preguntar	Demandi	Reconocer	Rekoni
Preparar	Prepari, pretigi	Recordar	Rememori
Presentar	Prezenti	Rechazar	Rifuzi
Presidir	Prezidi	Redactar	Redakti
Presionar	Premi	Reducir	Redukti
Prestar	Prunti	Reformar	Reformi
dar prestado	pruntedoni	Refugiarse	Rifuĝi
tomar prest.	pruntepreni	Refutar	Refuti
pedir prest.	pruntepeti	Regalar	Donaci
Pretender	Pretendi	Regatear	Marĉandi
Prevenir		Registrar	Registri
advertir	Antaŭaverti	Regresar	Reveni
enferm., etc.	preventi	Reír	Ridi
Probar		Reparar	
ensayar	Provi	componer	Ripari
demost.	Pruvi, demonstri	remendar	Fliki
gustar	gustumi	notar	Rimarki
Producir	Produkti	Repetir	Ripeti
Progresar	Progresi	Reprochar	Riproĉi
Prometer	Promesi	Resbalar,	
Pronunciar	Prononci	deslizarse	Gliti
Prometer	Promesi	Resolver	Solvi
Prosperar	Prosperi	Respetar	Respekti
Proteger	Protekti	Respirar	Spiri
Publicar	Publiki, publikigi	inspirar	enspiri
		espirar	elspiri
Pulir	Poluri	Responder	Respondi
Quejarse	Plendi	Restar, aritmét.	Subtrahi
Quemar,	Bruligi	quedar	Resti
arder	Bruli	Resultar	Rezulti
Quedarse	Resti	Reventar	Krevi
Querer	Voli	Revolver	Kirli
Quitar	Forpreni	Rezar	Preĝi
Rascar	Grati	Robar	Ŝteli, rabi
Rasgar	Ŝiri	Romper	Rompi, frakasi
Razonar	Rezoni	Saber,	Scii
Recibir	Ricevi	a saber	Nome
Recomendar	Rekomendi	Sacar	Eltiri, eligi,
Recompensar	Rekompenci		ĉerpi

Salir	Eliri	poseer	posedi
Saltar	Salti	sostener	teni
Saludar	Saluti	derecho a	rajti
Salvar	Savi	razón	pravi
Sanar,	Sanigi	Tentar	Tenti
sanarse	Saniĝi	Terminar	Fini
Santificar	Santigi	Tirar, tracción	Tiri
Seguir	Sekvi	arrojar	ĵeti
Sembrar	Semi	Tocar	Tuŝi
Sentarse	Sidiĝi, eksidi	instr. musical	Ludi
Sentir	Senti	Tolerar	Toleri
Separar	Disigi	Tomar	Preni
Ser o estar	Esti	Torcer	Tordi
Servir	Servi	Toser	Tusi
para	Taŭgi	Trabajar	Labori
Significar	Signifi	Traducir	Traduki
Silbar	Fajfi	Traer	Alporti
Sofocar	Sufoki	Tragar	Gluti
Sonar	Soni	Tranquilizar	Trankviligi
música	sonori	Tratar	Trakti
Soñar,	Sonĝi	de	klopodi, provi
fantasear,		medic.	kuraci, trakti
anhelar	revi	Tronar	Tondri
Soplar	Blovi	Untar	Ŝmiri
Sospechar	Suspekti	Urgir	Urgi
Subir	Supreniri	Usar	Uzi
Subscribirse	Aboni	Usurpar	Uzurpi
Suceder	Okazi	Vencer	Venki
Sudar	Ŝviti	Vender	Vendi
Sufrir	Suferi	Venir	Veni
Sumar	Adicii, sumigi	Ver	Vidi
Suponer	Supozi	Verter	Verŝi
Suplicar	Petegi	Vestir	Vesti
Suspirar	Suspiri	Viajar	Vojaĝi
Tapar		en vehículo	veturi
cubrir	Kovri	Vigilar	Gardi
con tapón	Ŝtopi	Visitar	Viziti
Temer	Timi	Vivir	Vivi
Tener	Havi	Volar	Flugi

Volver	Reveni	Zumbar	Zumi
Volverse	Turniĝi	Zurcir	Fliki

Como ya sabemos, de todas estas raíces se pueden obtener muchas otras palabras por medio de los Afijos, Desinencias Gramaticales, o de cualquiera otro elemento del lenguaje:

Ejemplos:

ESPERI,

Espero, espera, espere, espereble, Esperanto, esperantista, esperantismo, esperema, esperigi, esperiga, esperinda, malespera, malespere, senespera, antaŭespero, k.t.p.

LABORI,

Laboro, labora, laborema, laborulo, laboristo, laborejo, kunlabori, senlaborulo, mallaborulo, mallaborema, prilabori (elaborar), manlaboro (trabajo manual); punlaboro (trabajo penal).

Recomendar	— rekomendi
Recomendación	— rekomendo
Recomendado	— rekomendito
Recomendable	— rekomendinda
Recomendante	— rekomendanto
Recomendablemente	— rekomendinde

Así pues, que si buscamos una palabra en el Vocabulario General que sigue, y no la encontramos, podemos buscar en la lista de verbos y quizás encontremos el verbo del cual podamos formar la palabra deseada: ej. "Regalo", buscamos el verbo "regalar" y de "donaci" obtenemos el sustantivo "donaco" (regalo).

VOCABULARIO GENERAL

Abajo	Malsupre, sube	Agudo/a	Akra
Abeja	Abelo	dolor, etc.	akuta
Abierto/a	Malfermita, aperta	Aguja	Kudrilo
Abogado	Advokato	de aparato	nadlo
Abreviatura	Mallongigo	Agujero	Truo
Absurdo/a	Absurda	Ahora	Nun
Accidente	Akcidento	Aire	Aero
Aceite	Óleo	Ajedrez	Ŝako
Acento	Akcento	Ajuste	Alĝustigo
Acera	Trotuaro	Ala, aves	Flugilo
Acerca de	Pri	avión, edif.	alo
Acero	Ŝtalo	Alambre	Drato
Ácido/a	Acida	Alcohol	Alkoholo
Acontecimiento	Okazaĵo, evento	Aldea	Vilaĝeto
Acordeón	Akordiono	Alegre	Gaja
Acta, escrito	Protokolo, akto	Algodón	Kotono
Activo/a	Aktiva, agema	en rama	vato
finanzas	aktivo	Alguien	Iu
Acto, acción	Ag-ad-o	Algunos/as	Kelkaj, iuj
teatro, etc.	akto	Alimento	Nutraĵo
en el acto	tuj, senpro- kraste	Alfiler	Pinglo
¡Adelante!	Antaŭen!	Alma	Animo
Adentro, dentro	Interne, ene	Almacén, vta.	Magazeno
Además	Plie, krom, krome	depósito	deponejo
Adición	Adicio, sumo, aldono	Almanaque	Almanako
Adiós	Adiaŭ	Almuerzo	Tagmanĝo
Afable	Afabla	Altar	Altaro
Aflicción	Aflikto	Alto/a	Alta
Agradable	Agrabla	voz, etc.	Laŭta
Agua	Akvo	Altura	Alteco
		una	Altaĵo
		Alumno	Lernanto
		Amargo/a	Amara, maldolĉa
		Amarillo/a	Flava
		Ambición	Ambicio

Ambiente	Medio	Arco	Arko
espiritual	Etoso	violín, etc.	arĉo
Ambos	Ambaŭ	Arena	Sablo
A menudo	Ofte	Argumento	Argumento
Amigo	Amigo	Arma	Armilo
Amistad	Amikeco	de fuego	Pafilo
Amor	Amo	Armamentos	Armilaro
Ancla	Ankro	Armonía	Harmonio
Ancho/a	Largá	Aroma	Aromo
Andamio	Skafaldo	Arriba	Supre
Anécdota	Anekdoto	¡Arriba!	Supren!
Ángel	Ángelo	Arroz	Rizo
Ángulo	Angulo	Arte	Arto
recto	orta angulo	Articulación	Artiko
esquina	angulo	Artículo	Artikolo
Anillo	Ringo	mercad.	artiklo
Animal	Besto, animalo	Artificial	Artefarita
Aniversario	Datreveno	Arveja, guisante	Pizo
Antiguo/a	Antikva	Asa	Anso, tenilo
Anuncio	Anonco	Ascensor	Lifto
cartel	afiŝo	Así	Tiel, tiele
Año	Jaro	Asiento,	Sidloko
Año nuevo	Novjaro	en libros	registro
Aorta	Aorto	Asno	Azeno
Aparato	Aparato	Aspecto	Aspekto
A pesar de	Malgraŭ	Áspero/a	Aspra, malglata
Apetito	Apetito	Astuto/a	Ruza
Apóstol	Apostolo	Asunto	Afero
Aprendizaje	Metilernado	tema	temo
Apretón		Ataque	Atako
de manos	Manpremo	Atención	Atento
Aprobación	Aprobo	cortesía	afableco, ĝentileco
Aproximación	Alproksimiĝo	Atracción	Altiro
Aquél, lla	Tiu	A través de	Tra
Aquí	Tie ĉi	Aula	Aŭlo, klasĉambro
Arado	Plugilo	Aunque	Kvankam
Araña	Araneo	Aurora	Aŭroro
Árbol	Arbo	Automóvil	Aŭtomobilo

Autoridad	Aŭtoritato, aŭtoritateco	Batata	Batato
Avaro/a	Avara	Bebida	Trinkaĵo
un	Avarulo	Bello/a	Bela
Avenida	Avenuo	Bendición	Beno
Ave	Birdo	Berros	Kreso
Avido/a	Avida	Beso	Kiso
Avispa	Vespo	Bestia	Besto
Ayer	Hieraŭ	Biblioteca	Biblioteko
Azúcar	Sukero	Bicicleta	Biciklo
Azufre	Sulfuro	Bilis	Galo
Azul	Blua	Blanco/a	Blanka
Azul celeste	Lazura	Blando/a	Mola
Azul marino	Marblua	Blusa	Bluzo
Bacalao	Gado	Boca	Buŝo
Baile	Dancado	Boletín	Bulteno
espectáculo	balo	Boleto	Bileto
Balance	Bilanco	Bolsa,	Sako
Balanza	Pesilo	comercio	Borso
Balde	Sitelo	Bolsillo	Poŝo
de balde	senpage	Bomba	Bombo
en balde	vane	hidr.	pumpilo
Baldosa	Kahelo, slabo	Bombo	Tamburego
Ballena	Baleno	Bordar	Brodi
Banco, instit.	Banko	Borde	Rando
asiento	benko	Borrador	
Bandera	Flago	de un escr.	Malneto
Banquete	Bankedo, festeno	libro	Notkajero
Baño	Bano	Bosquejo	Skizo
cuarto	banĉambro	Bote	Boato
Barato/a	Malkara	Botella	Botelo
Barba	Barbo	Botón	Butono
Barco	Ŝipo	Bribón, pilló	Fripono
Barniz	Lako, verniso	Brida, rienda	Brido
Barro, lodo	Koto	Brindis	Tosto
Base	Bazo	Brazo	Brako
Bastante	Sufiĉe	Brillante (adj.)	Brila, brilanta
Bastón	Bastono	joya	Brilianto
Basura	Rubo	Broma	Ŝerco
		Bronce	Bronzo

Brújula	Kompaso	Cangrejo	Kankro
Buena/a	Bona	Cansado/a	Laca
Buey	Bovo	Cántaro	Kruĉo
Buitre	Vulturo	Cantidad	Kvanto
Burla	Moko	Caos	Ĥaoso
Caballo	Ĉevalo	Capaz	Kapabla
Cabello	Haro	Capilla	Kapelo
Cable	Kablo	Capital	Kapitalo
Cabeza	Kapo	ciudad	ĉefurbo
Cacao	Kakao	Capítulo	Ĉapitro
Cada	Ĉiu	Capricho	Kaprico
Cadena	Ĉeno	Cara	Vizaĝo
de preso, etc.	Kateno	Caracol	Heliko
Café	Kafo	Carbón	Karbo
Cafetera	Kafkruĉo	Cárcel	Karcero, malliberejo
Caja	Skatolo	Caridad	Karito
dinero	Kaso	acto de	bonfaro
Cajón	Kesto	Carne	Karno
Cal	Kalko	para comer	Viando
Caldo	Buljono	asada	Rostaĵo
Calendario	Kalendaro	Carnero	Ŝafo
Calidad	Kvalito	Caro/a	Kara
Caliente	Varma	Casa	Domo
Cáliz	Kaliko	hogar	hejmo
Calle	Strato	Casi	Preskaŭ
Calzada	Ŝoseo	Casino	Kazino
Camarada	Kamarado	Caso	Kazo
Camarote	Kajuto	Casualidad	Hazardo
Cambio	Ŝanĝo	Catarata	Akvofalo
Camino, vía	Vojo	óptica	katarakto
Camisa	Ĉemizo	Carrera	Kurado
Camión	Ŝarĝaŭto, kamiono	profes.	kariero
Campana	Sonorilo	Carro	Ĉaro
Campeón	Ĉampiono	Carrocería	Karoserio
Campo	Kampo	Carta	Letero
Campaña	Kamparo	Cartel	Afiŝo
Canalla	Kanajlo	Cartera	Biletujo
Canción	Kanzono	Cartero	Leterportisto
Candela	Kandelo		

Cartón	Kartono	Cigarro	Cigaro
Castillo	Kastelo	Cigarrillo	Cigaredo
Casto/a	Ĉasta	Cigüeña	Cikonio
Catarro	Kataro	Cine, local	Kinejo
Catecismo	Katekismo	aparato	Kinematografo
Categoría	Kategorio	arte	Kinematografio
Causa	Kauzo	Cinto	Zono
Cebada	Hordeo	Circular,	Cirkla
Cebolla	Cepo	carta	Cirkulero
Ceja	Brovo	Círculo	Cirklo, rondo
Celoso/a	Ĵaluza	Circunstancia	Cirkonstanco
Cena	Vespermanĝo	Ciruela	Pruno
Centímetro	centimetro	Cisne	Cigno
Cepillo	Broso	Ciudad	Urbo
de carpintero	rabotilo	Claro, color	Klara, hela
Cera	Vakso	Clase	Klaso
Cerca	Proksime	Clavel	Dianto
aproximad'te	Ĉirkaŭ	Clavo	Najlo
Cerdo	Porko	especie	kariofilo
Cerebro	Cerbo	Cliente	Kliento
Cereza	Ĉerizo	Club	Klubo
Cero	Nulo	Cobarde	Malkuraĝa
Cerrado	Fermita	un	Malkuraĝulo
Cerradura	Seruro	Cobre	Kupro
Certificado	Atest-il-o	Cociente	Kvociento
carta, -ada	registrita, rekomendita letero	Coche,	Veturilo
		vehíc. en gen.	
Cerveza	Biero	Cochero	Koĉero
Ciego/a	Blinda	Cocinero	Kuiristo
un	Blindulo	Codo	Kubuto
Cielo	Ĉielo	Cojo, rengo/a	Lama
Ciencia	Scienco	Cola, rabo	Vosto
Cierto/a	Certa	de pegar	Gluo
Ciervo	Cervo	Colección	Kolekto
Cifra	Cifero	Color	Koloro
Cinta	Rubando	Colosal	Kolora
magnética	magneta bendo	Coma	Komo
sonora	sonbendo		

Comercio	Komerco	Conversación	Konversacio
un	Butiko, magazeno	Copia	Kopio
Compañía	Kompanio	Coro	Ĥoro
Consejo	Konsilo	Corona	Krono
Colegio	Kolegio	Corazón	Koro
Colgante	Pendanta	Corbata	Kravato
Columna	Kolono	Correo	Poŝto
vertebral	vertebra	oficina	postoficejo
	kolumno, spino	Corriente (adj.)	Kuranta, fluanta
Comida	Mangajo	ordin.	kutima, ordinara
almuerzo	Tagmanĝo	eléctrica	elektra kurento
Comisaría	Policejo	de aire	trablovo
Comisión	Komisiono, komitato	de liquido	fluo
		cta. corriente	kuranta konto
Como	Kiel	Cortadura	Tranĉaĵo
Comparación	Komparo	herida	vundo
gram.	Komparacio	Corteza	Ŝelo
Compasión	Kompato	de pan	Krusto
Competencia	Konkurencio	Cortina	Kurteno
Competente	Kompetenta	Cortés	Ĝentila
Competición	Konkurado	Corto/a	Mallonga, kurta
Complejo	Komplekso	Cosa	Afero, aĵo
Completo/a	Kompleta	Costado	Flanko
Común	Komuna	Costilla	Ripo
Concerniente	Koncerna	de cordero	Kotleto
Concierto	Koncerto	Costoso	Multekosta
Condición	Kondiĉo	Costumbre	Kutimo,
Conducta	Konduto	Costumbres	Moroj
Conejo	Kuniklo	Cráneo	Kranio
Conexión	Konektaĵo	Crecimiento	Kreskado
Confortable	Konforta	Crédito	Kredito
Confuso/a	Konfuza, malklara	Creencia	Kredo, fido
Contento/a	Kontenta	Crema	Kremo
Contra	Kontraŭ	Crimen	Krimo
Control	Kontrolo	Crisis	Krizo
Conveniente	Konvena	Cristo	Kristo
		Cruel	Kruela

Cruz	Kruco	Choque	Kolizio
Cuaderno	Kajero	Chocolate	Ĉokolado
Cuadrado/a	Kvadrata	Churrasco	Ĉurasko
Cuadro pint. la escena	Pentraĵo Bildo	Daño	Domago difekto
Cualidad	Kvalito, eco	Debate	Debato
Cuando	Kiam	Débil	Malforta, febla
Cuchara	Kulero	Decisión	Decido
Cuchillo	Tranĉilo	Declive	Deklivo
Cuenta	Kalkulo	Dedo	Fingro
contab.	konto	Definitivo/a	Definitiva
de collar	bido	Delante	Antaŭ
Cuello	Kolo	Delegado	Delegito
Cuento	Rakonto, fabelo	Delgado	Maldika, malgrasa
Cuerda	Ŝnuro	Delicado	Delikata
de instrum.	kordo	Demasiado	Tro, troe, tro multe
vocal	voĉkordo	Demente	Freneza, frenezulo, alienulo
Cuero		un	
piel anim.	Felo	Dentro	Interne, ene
curtido	Ledo	De nuevo	Denove
Cuerpo	Korpo	Dependiente	Dependa
Cuervo	Korvo	de comercio	komizo
Cuidado	Zorgo	Deporte	Sporto
de enfermos	flegado	Derecho/a	Rekta
Cultura	Kulturo	mano, etc.	dekstra
Curva	Kurvo	leyes	juro
Curioso/a	Kurioza, scivolema	de autor	kopirajto
Curso	Kurso	Desarrollo	Disvolvo
Cutis	Haŭto	Desde	De, ekde, de post
Chaleco	Veŝto	Deseo	Deziro
Champaña	Ĉampano	Despierto	Vigla
Charco	Flako	Desnudo/a	Nuda
Chasis	Ĉasio	Después	Poste
Chinche	Cimo	Destino	Destino
de clavar	puŝnajlo	Detalle	Detalo
Cheque	Ĉeko		
Chiste	Spritaĵo, ŝerco		
Chofer	Ŝoforo		

Diente	Dento	Efecto	Efekto
Diferencia	Diferenco	Eficaz	Efika
Diligente	Diligenta	Egoísmo	Egoismo
Dios	Dio	Egoísta	Egoisto
Diploma	Diplomo	Ejemplo	Ekzemplo
Dirección		Ejemplar, un	Ekzemplero
de empresa	Direccio	Ejercicio	Ekzerco
domic.	adreso	Ejército, milit., multitud	Armeo
rumbo	direkto	Elástico	Homamaso
Discípulo	Disĉiplo	Eléctrico	Elasta
Discreto/a	Diskreta	Elocuente	Elektra
Discusión	Diskutado	Eminente	Elokventa
Disgusto	Ĉagreno, malplaĉo	Empanada	Eminenta, elstara
Dispuesto a	Preta por	Empleado	Pasteĉo
Distribución	Distribuo, disdono	Empresa	Oficisto
Diverso/a	Diversa	Empresario	Entreprene
Diversos/as		Enaguas	Subjupo
varios/as	Pluraj	Elegante	Eleganta
Divisa	Devizo	Encantador/a	Ĉarma
División	Divido	Enfermo/a	Malsana
secc. depart.	fako	un	Malsanulo
Doble	Faldaĵo	En lugar de	Anstataŭ
de caract.	hipokriteco	Ensalada	Salato
Dolor	Doloro	En seguida	Tuj
Donde	Kie	Entonces	Tiam
Duda	Dubo	Entre	Inter
Ducha	Duŝo	en medio de	meze de
Dulce (adj.)	Dolĉa	Envidia	Envio
un	dolĉaĵo	Época	Epoko
Durazno,	Persiko	Equipaje	Pakaĵo, valizaro
Duro/a	Malmola	milit. mecan.	ekipaĵo
Ébano	Ebono	Escabeche	Marinaĵo
Edad	Aĝo	Escándalo	Skandalo
Edición	Eldono	Escritura	Skribaĵo
Edificio	Konstruaĵo	Sagradas	Sanktaj
Editorial	Eldonejo		Skriboj
Educación	Edukado	Esencia	Esenco

Esfera	Sfero	Exacto/a	Ekzakta	Fecha	Dato	Fórmula	Formulo
Esmalte	Emajlo	justo/a	ĝusta	Feliz	Feliĉa	Fortuna	Fortuno
Espacio	Spaco	Examen	Ekzameno	Femenino	Femala	Forzoso/a	Deviga
Espada	Glavo	Exclusivamente	Ekskluzive	Feria	Foiro	irrenisible	Nepra
Espalda, dorso	Dorso	Excursión	Ekskurso	Feriado, vacac.	Ferio	Frágil	Fragila
Especial	Speciala	Existencia	Ekzistado	Ferrocarril	Fervojo	Frase	Frazo
único/a	aparta, unika	Éxito	Sukceso	Fértil	Fekunda	Fraternidad	Frateco
Especie, clase	Speco	Expedición	Ekspedicio	Fervor	Fervoro	una	Fratario
zool.	Specio	Experiencia	Sperto, travivaĵo	Festival	Festivalo	Frecuente	Ofta
Espectáculo	Spektaklo	Experto/a	Sperta	Fiesta	Festo	Freno	Bremso
Espinaca	Spinaco	un experto	Spertulo	Ficción	Fikcio	Frente	Frunto
Esponja	Spongo	Expreso	Ekspreso	Fiebre	Febro	de edif.	Fronto
Esposo	Edzo	Extensión	Amplekso	Fiel	Fidela	Fresco/a,	
Espuma	Ŝaumo	Extranjero/a	Fremda	un	Fidelulo	reciente	Freŝa
Esqueleto	Skeleto	un	Fremdulo	Figura	Figuro	Frío	Malvarmo
Esquina	Stratangulo	Extraño/a	Stranga	de cuadro	bildo	Fruta	Frukto
Estación, año	Sezono	un	Eksterulo	Fila, hilera	Vico	Fuego	Fajro
f. c.	Stacio	adj.	Fremda	Filatelía	Filatelo	Fuente	Fonto
edif.	Stacidomo	raro/a	Rara	Fin	Fino	vajilla	plado
Estado, el	Ŝtato, la	Extremo	Ekstremo	propósito	Celo	Fuera	Ekstere
Estampilla,		Fábrica	Fabriko	Fino	Bonkvalita, fajna	Fuerte	Forta
sello correos	Poŝtmarko	Fábula, cuento	Fabelo	delgado	maldika	Fuerza	Forto
Este	Tiu ĉi	c/moraleja	Fablo	Físico/a	Fizik ^o	Fundamento	Fundamento
punto	{	Fácil	Facila	Física	Fizik ^o	Furioso/a	Furioza
cardinal		Oriente,	Factura, comerc.	Fakturo	un	Fizikisto	Fusil
Estética	Easto	Fachada	Fasado	Flecha	Sago	Fútbol	Futbalo,
Estofado	Estetiko	Falda	Jupo	Flete	Frajto		piedpilko
Estómago	Stufaĵo	de monte	Montodeklivo	Flojo	Malstreĉita	Futuro/a	Estonta
Estructura	Stomako	Falso/a	Falsa	suelto	loza	gram.	Futuro
Estudiante	Strukturo	Fama	Famo	débil	malvigla	el	Estonteco, la
que estudia	Studento	Familia	Familio	Flor	Floro	Gaceta	Gazeto
Estúpido/a	Studanto	Familiar (adj.)	Familiara	Florería	Florvendejo	Galante	Galanta
Etapas	Stulta	un	familiano	Flora	Flaŭro	Gallo	Koko
Eterno/a	Etapo	Fantasia	Fantazio	Fondo	Fundo	Ganado	
Etiqueta, rótulo	Eterna	Farmacia	Apoteko	Florín	Floreno, guldeno	animales	Brutario
ceremonia	Etikedo	Faro	Lumturo	Folletín	Felietono	Gancho	Hoko
Evangelio	Etiketo	Fatal	Fatala	Folleto	Broŝuro	Garganta	Gorĝo
Eventual	Evangelio	Favor	Favoro	Forma	Formo	Gas	Gas
Evolución	Eventuala	Fe	Fido	manera	maniero		
	Evoluo						

Gasolina	Gazolino gasoleno	Gripe	Gripo
Gasto	Elspezo	Gris	Griza
Gato	Kato	Grueso/a	Dika, grasa
Gaucha	Gaučo	Grupo	Grupo
Gavilla	Garbo	Guante	Ganto
General (adj.)	Ĝenerala	Guardapolvos	Kitelo
milit.	generalo	Guardia	Gvardio
Género	Genro	hacer guardia	deĵori
Genio	Genio	Guerra	Milito
mitol.	Ĝenio	Guía, libro	Gvidlibro
Germen	Ĝermo	un	Gvidisto
Gigante	Giganto	Guisante	Pizo
Giro, endoso	Ĝiro	Guitarra	Gitaro
Glándula	Glando	Gusano	Vermo
Globo	Globo	Gusto,	Gusto
Gloria	Gloro	con mucho,	volont-eg-e
Golpe	Frapo, bato	Hábil	Lerta, kapabla
de Estado	Ŝtatrenverso	día hábil	labortago
Goma	Gumo	Habitación	Ĉambro
de borr.	Skrapgumo	Hábito, vest.	Robo
Gorra	Ĉapo	costumbre	kutimo
Gorrión	Pasero	Hacha	Hakilo
Gota	Guto	Harapo, trapo	Ĉifono
enferm.	Podagro	Harina	Faruno
Grabado	Gravuraĵo	Hasta	Ĝis, eĉ
Gracioso/a	Gracia, ĉarma, sprita	Hecho, un	Fakto
Grado	Grado	Helada	Frosto
Gramática	Gramatiko	Helado	Glaciaĵo
Granizo	Hajlo	crema	Ino, femalo
Granja	Farmo	Hembra	Vundo
Grano, pepita	Grajno	Herida	Frato
cereal	Greno	Hermano	Heroo
furunculosis	Akno	Héroe	Glacio
Gratitud	Dankemo	Hielo	Herbo
Grave,		Hierba	Fero
importante	Grava	Hierro	Hepato
Grillo	Grilo	Hígado	Fadeno
		Hilo	Hipotezo
		Hipótesis	

Historia	Historio	Idioma	Idiomo
Hogar, el	Hejmo, la	Iglesia, edif.	Preĝejo
de la cocina	Fajrejo	instit.	Eklezio
Hoja,	Folio	Igual	Egala
de cuchillo,		Ilusión	Iluzio
etc.	Klingo	Imperio	Imperio
Holgado	Malstrikta	Importación	Import-ad-o
suelto	loza	Importante,	
Hollin	Fulgo	grave	Grava
Hombre		Imprenta, la	Presarto, la
ser humano	Homo	lugar	presejo
varón	viro	Impulso	Impulso
mujer	virino	Incendio	Incendio, brulego
Hombro	Ŝultro	Independiente	Sendependa
Hondo	Profunda	Indiferente	Indiferenta
Honesto/a	Honesta	Industria	Industrio
Hongo	Fungo	Infancia	Infanaĝo,
Honor	Honoro		infaneco,
Hora	Horo		infanaro
Hormiga	Formiko	Infeliz	Malfeliĉa
Horno	Forno	Inferior,	
Horóscopo	Horoskopopo	posic.	Malsupra
Horror	Hororo	calid.	Malsupera
Hospital	Hospitalo, malsanulejo	Infierno	Infero
Hotel	Hotelo	Inflación	Inflacio
Hoy	Hodiaŭ	Ingenioso	Sprita
Hoyo	Kavo	Inglés (adj.)	Angla
Huelga	Striko	un	Anglo
Hueso	Osto	Inscripción	Surskribo
Huésped	Gasto	alistam.	enskribo
Huevo	Ovo	Inspiración	Inspiro
Humanidad	Homaro	Instituto	Instituto
Húmedo	Humida, malseka	Instinto	Instinkto
Humilde	Humila	Instruido/a	Klera
Humo	Fumo	Instrumento	Ilo, instrumento
Humor	Humoro	Inteligencia	Inteligenteco
Huso	Ŝpinilo	Inteligente	Inteligenta
Idea	Ideo	Intención	Intenco

Interés	Intereso	Juventud	Juneco
finan.	interezo		Junagô
	procento		Junularo
Internacional	Internacia	Kermese	Kermeso
Intérprete	Interpretisto	Kilogramo	Kilogramo
Interviú	Intervjuo	Kimono	Kimono
Intestinos	Intestoj	Kiosco	Kiosko
Inútil	Neutila	Labio	Lipo
un	Sentaŭgulo	Lado, costado	Flanko
Invención	Inventaĵo	Ladrillo	Briko
	elpensaĵo	Lago	Lago
Inventario	Inventaro	Lágrima	Larmo
Irremisible,		Lamentable	Bedaŭrinda
ineludible	Nepra	Lana	Lano
Invisible	Nevidebla	Lancha	Boato
Isla	Insulo		Motorboato
Izquierdo/a	Maldekstra	Largo/a	Longa
Jabón	Sapo	Lástima	Kompato
Jalea	Ĵeleo	¡Qué! ¡!	Kia bedaŭro!
farm. quím.	Ĉelo	Laucha, ratón	Muso
Jamón	Ŝinko	Leal	Loyalala
Jarabe	Siropo	Lección	Leciono
Jardín	Ĝardeno	Leche	Lakto
Jaula	Kaĝo	Lechuga	Laktuko
Jefe	Ĉefo	Legumbre	Legomo
Jirafa	Ĝirafa	Lejos	Malproksime,
Joven (adj.)	Juna		fore
un	Junulo	Lengua, org.	Lango
Joya	Juvelo	idioma	idiomo, lingvo
Jubilación	Emeritiĝo	Lente	Lenso
Juego	Ludo	Lenteja	Lento
de cartas	Kartludo	Lento/a	Malrapida,
Juez	Juĝisto		lanta
Jugo	Suko	Libra, peso	Funto
Junto a	Apud	esterlina	Pundo
Juntos	Kune	signo zodiaco	Pesilo
Justo/a		Ley	Leĝo
que ajusta	Ĝusta	Leyenda	Legendo
equitat.	Justa	Libertad	Libereco

Libre	Libera	Madre	Patrino
Libro	Libro	Maduro/a	Matura
Liebre	Leporo	Maestro, escuela	Instruisto
Lienzo, tela	Tolo	relig. filos.	Majstro
Limón	Citrono	Magia	Magio
Limosna	Almozo	Mago, relig.	Mago
Limpio/a	Pura	profes.	Magiisto
Línea	Linio	Maíz	Maizo
Líquido/a	Likva,	Malicioso	Malica
	fluida	Mancha	Makulo
un	Likvaĵo	Mandíbula	Makzelo
Liso/a	Glata, ebena	Manera	Maniero
Lista	Listo	Manga, vest.	Maniko
Literatura	Literaturo	Manija	Tenilo
Litro	Litro	Mano	Mano
Liviano	Malpeza	Manteca	Butero
	maldensa	Manual	Lernolibro
Lobo	Lupo	trabajo	Manlaboro
Loco/adj.	Freneza	Manzana	Pomo
un	Frenozulo	Mañana	Morgaŭ
Locomotora	Lokomotivo	la	mateno, la
Longitud	Long-ec-o	Máquina	Maŝino
geogr.	Longitudo	de escr.	Skribmaŝino
Lotería	Loterio	de coser	Kudromaŝino
Luego	Poste	Mapa	Mapo
Lugar	Loko, ejo	Mar	Maro
en lugar de	Anstataŭ	Marca	Marko
Lujo	Lukso	Marco de cuadro	Kadro
Luna	Luno	la moneda	marko
Luminoso	Luma, hela	Marea	Tajdo
Luz	Lumo	Marinero	Maristo
Llamado	Alvoko	Mariposa	Papilio
Llamarse	Nomiĝi	Mármol	Marmoro
Llamativo	Alloga, altira	Marrón, color	Bruna
Llano/a	Ebena	Martillo	Martelo
Lleno/a	Plena	Más	Pli
Lluvioso	Pluvema,	Más o menos	Pli-malpli
	pluvoza	Máscara	Masko
Madera, leña	Ligno	Masculino	Vira, maskla

Mate, yerba	Mateo	Mochilero	Tornistrulo
Materia	Materio	Modesto/a	Modesta
Material	Materialo	Molde	Muldilo
Matrimonio, un	Geedzaparo	de moda	Modelfolio
	Geedzoj	plantilla	Ŝablono
Mayoría	Plimulto	Molestia	Ĝeno
Medias	Ŝtrumpoj	Momento	Momento
Médico	Kuracisto	Mono	Simio
Medio/a	Duono	Montaña	Mont-ar-o
en medio de	Meze de	Monumento	Monumento
Mediodía	Tagmezo	Mordisco	Mordo
Mejilla	Vango	Mosca	Muŝo
Memoria	Memoro	Mosquito	Moskito, kulo
de memoria	Parkere	Motivo	Motivo
Mendigo	Almozulo	Motor	Motoro
Menos	Malpli	Motocicleta	Motoĉiklo
Mente	Menso	Movimiento	Movado
Mentón	Mentono	Mozo, café, etc.	Kelnero
Mercadería	Varo	Muchacho	Knabo
Mes	Monato	Mueble	Meblo
Mesa	Tablo	Muestra	Specimeno
Mesías	Mesio	Mudo/a	Muta
Metal	Metalo	un	mutulo
Metro	Metro	Mujer	Virino
Mezcla	Miksaĵo	Mundo	Mondo
Miedo	Timo	Municipio	Municipo
Miel	Mielo	Municipalidad	.
Miembro	Membro	edif.	Urbodomo
Mientras	Dum, dume	Museo	Muzeo
Militar (adj.)	Milita	Músculo	Muskolo
un	militisto	Música	Muziko
Milla	Mejlo	Muslo	Femuro
Mina	Minejo	Nación	Nacio
Minuto	Minuto	Naípe	Ludkarto
Mirada	Rigardo	Naranja	Oranĝo
Misa	Meso	Nariz	Nazo
Misterio	Mistero	Navidad	Kristnasko
Mitad	Duono	Natural	Natura
Mochila	Tornistro	Naturaleza	Naturo

Necesario/a	Necesa	Objetivo	
Negocio	Negoco	foto	Objektivo
de venta	Butiko	fin, propos.	Celo
Negro/a (adj.)	Nigra	Obra, liter.	Verko
un	Negro,	construc.	Masonaĵo
	nigrulo	Observación	Observado
Nene	Bebo	Observatorio	Observatorio
Nervio	Nervo	Obstáculo	Obstaklo,
Nervioso/a	Nerva, nervoza		malhelpo,
Niebla	Nebulo	Obstante, no	baraĵo
Nieve	Neĝo		Tamen,
Nivel	Nivelo		malgraŭ tio
Noble (adj.)	Nobla	Obstinado/a	Obstina
un	Nobelo	Oculista	Okulisto
Nobleza,		Odio	Malamo
cualidad	Nobleco	Oeste	Ocidento,
la nobleza	Nobelaro		Uesto
Noche	Nokto	Oferta, comere.	Oferto
Nombre	Nomo	Oficial (adj.)	Oficiala
Normal	Norma,	milit., etc.	Oficiro
	normala	operario	Metiisto
Norte	Nordo	Ojo	Okulo
Nota	Noto	Ola, onda	Ondo
Noticiero,		Olfato	Olfakto,
información	Raportado		flarsenso
Novio	Fianĉo	Ombbligo	Umbiliko
Nube	Nubo	Operación	Operacio
Nuevamente	Denove	Opinión	Opinio
Nuevo/a	Nova	Oportunidad	Oportuneco,
Número	Numero		ŝanco
cantidad	nombre	Optimista, un	Optimisto
Nunca	Neniam	Opuesto/a	Kontraŭa
Nutritivo	Nutra	Orden	Ordo
Nylon	Nilono	relig.	Ordino
Obediencia	Obe-ad-o	Sociedad relig.	Ordeno
Obelisco	Obelisko	Ordinario/a	Ordinara,
Obispo	Episkopo		kutima
Objeto	Objekto	calidad	malbonkvalita
		Oreja	Orelo

Organización	Organizaĵo, organizado	carbónico de lija	Karbopapero smirga papero
Órgano, físic.	Órgano	Paquete	Paketo
instr. mus.	Orgeno	Paraguas	Pluvombrelo
Orgullosa	Orgojla, fiera	Paraíso	Paradizo
Origen	Origino, deveno	Paralelo/a	Paralela
Oro	Oro	geogr.	paralelo
Orquesta	Orkestro	Parecido	Simila
Oso	Urso	Paréntesis	Parentezo
Otoño	Aŭtuno	Pariente	Parenco
Ovario	Ovario	Parlamento	Parlamento
Ovillo	Fadenbulo	Párpado	Palpebro
Oxígeno	Oksigeno	Parque	Parko
Oyente	Aŭskultanto, aŭdanto	Parte	Parto
Pabellón	Pavilono	tomar p. en	partopreni
Paciencia	Pacienco	despacho teleg.	depeŝo
Padre	Patro	Párroco	Paroĥestro
Página	Paĝo	Partícula, fis.	Partiklo
Pago	Pago	gramát.	Partikulo
País	Lando	Pasado, el	Pasinteco, la
Paja	Pajlo	gram.	preterito, pasinto
Pájaro	Birdo	Pasajero	Pasaĝero
Pala	Ŝovelilo	Pascua	Pasko
Palabra		Pasta	Pasto
una	Vorto	Pastel,	
la	Parolo	masita	Kuko
Palacio	Palaco	Pasto, forraje	Pastaĵo
Pan	Pano	Patata, papa	Terpomo
Panadería	Panvendejo	Patio	Korto
Panadero	Panisto	Pato	Anaso
Pantalón	Pantalono	Patria	Patrio,
Paño	Drapo, ŝtofo		patrujo, patrolando
Papa, el	Papo, la	Patrón, amo	Mastro
papa, la	terpomo	relig.	patrono
Papel	Papero	moda	modelfolio
rol	rolo	Pausa	Paŭzo
secante	sorbpapero	Paz	Paco

Pecho	Brusto	Pildora	Pilolo
lact.	mamo	Pimienta	Pipro
Pedante	Pedanta	Pincel	Peniko
Pedazo	Peco	Pipa	Pipo
Pegajoso	Gluiĝema	Piso	Planko
Pelea	Kverelo, bataleto	de edif.	etaĝo
Peligro	Danĝero	Pizarra,	
Peligroso	Danĝera	geolög.	Ardezo
Pelo	Haro	Pizarrón	Nigra tabulo
Pelota	Pilko	Placer	Plezuro
Peluquería	Razejo	Plan	Plano,
Pena, castigo	Puno	proyecto	projekto
aflicción	Afliktio, malĝojo	de trabajo	laborplano
Pequeño/a	Malgranda	Plano, un	Plandesegnaĵo
Pera	Piro	llano/a	ebena
Periódico,	Ĵurnalo, gaceta	primer plano	unua plano
Perjudicial	Malutila	Planta	Planto
nocivo/a	noca	del pie	plando
Perfecto/a	Perfekta	industrial	uzino
Perfume	Parfumo	Plata	Arĝento
Perro	Hundo	Plato	Telero
Persona	Persono	Playa	Plaĝo, strando
Pesado/a	Multpeza	Plaza	Placo
Pésame	Kondolenco	Plazo, límite	Limtempo, tempodaŭro
Pestaña	Okulharo	pago alquiler	pagdato
Pez	Fiŝo	Pleito	Proceso, disputo
Picante	Pika	Plomo	Plumbo
Pico, ave,		Pluma	Plumo
vasijas	Beko	fuelle	Fontoplumo
Pie	Piedo	Pobre (adj.)	Malriĉa, povra
medida	futo	Poder	Povo
Piedra	Ŝtono	potencia	potenco
Piel	Haŭto	Poderoso	Potenca
curtida	ledo	Poesía	Poezio
de fruta	ŝelo	Poeta	Poeto
Pierna	Kruro, gambo		

Policía	Polico	Probable	Probabla
un jefe de	Policisto	Problema	Problemo
Polo, geog. deporte elect., etc.	Policestro	Proceso desarr. judic.	Procezo proceso
Pollera, vest.	Poloso	Producto	Produkto
Pollo	Poloo	Profesión	Profesio
Popularidad	Jupo	Profesor	Profesoro
Polvo, tierra de tocador medic., etc.	Kokido	Profundo/a	Profunda
Pólvara	Populareco	Progreso	Progreso
Porción	Polvo	Prohibido/a	Malpermesita
Por favor	Pudro	Prólogo	Prologo, antaŭparolo
Portero	Pulvoro	Pronombre	Pronomo
Posible	Pulvo	Pronto	Baldaŭ
Posición	Porcio	Pronunciación	Prononco
Postre	Bonvolu, bv.	Propaganda	Propagando
Pozo	Pordisto	Propio/a	Propra
Práctica	Pordisto	Propósito	Intenco, celo
Precio	Possible	Prosa	Prozo
Preciso/a neces.	Posicio	Provecho	Profito
Premio	Deserto	¡buen provecho!	bonan apetiton!
Presente que está el tiempo p. gram. obsequio	Puto	Prudencia	Prudento
Presión	Praktiko	Prudente	Prudenta
Primavera en poesía	Prezo	Público, el adj.	Publiko, la Publika
Principal (adj.) el princ.	Preciza	Pueblo villa	Popolo vilaĝo
Principio en principio	Preciza neces.	Puente	Ponto
Privado/a	Premio	Puerta	Pordo
Privilegio	Ĉeestanta nuntempo prezenco donaco	Puerto	Haveno
		Pulgada	Colo
		Pulgar	Polekso
		Pulmón	Pulmo
		Puntada	Kudrero
		pespunte	steboro
		Puntapié	Piedbato

Punto en el juego	Punkto poento	Reacción quím.	Reago Reakcio
Puntual	Akurata	Rebaja	Rabato
Puño de manga	Pugno manumo	Receta	Recepto
Pupila, ojo	Pupilo	Recibo, comerc.	Kvitanco
Pupilo	Pensionulo	Recíproco/a	Reciproka
Puro/a	Pura	Record	Rekordo
Quebradizo	Rompigema	Recorrido	Vojiro
Queja	Plendo	Recreo (escuela)	Amuzo, distro paŭzo
Querido/a, caro/a	Kara	Recto/a	Rekta
Queso	Fromaĝo	calidad	justa
Quieto/a	Kvieto	ángulo recto	orta angulo
Quién	Kiu	el recto	rektumo
Quilate	Karato	Recurso	Rimedo
Quilo, medic.	Ĉilo	Red	Reto
Quiste	Kisto	Redondo/a	Ronda
Quizá	Eble, povas esti	Referencia	Referenco
Quórum	Kvorumo	Reforma	Reformo
Rabioso/a	Rabia	Refrán	Proverbo
Rabo, cola	Vosto	Registro	Registro
Raíz cuadrada cúbica	Radiko kvadrata kuba	Regla de reglam'to.	Linilo regulo
Rama	Branĉo	Relación	Rilato
Rápido/a	Rapida	Relámpago	Fulmobrilo
Rasgo, facial	Trajto	Religión	Religio
Ratón	Muso	Repollo	Brasiko
Raya, línea	Streko	Reportero	Raportisto
pez	Rajo	Reposo	Ripozo
Rayo, fís. de torm.	Radio Fulmo	Respeto	Respekto
Raza	Raso	Respetable	Respektinda
Razón, facultad tener razón	Racio Pravi, esti prava	Respiración inspiración espiración	Spiro enspiro elspiro
		Respuesta	Respondo
		Restaurante	Restoracio
		Retrato	Portreto
		Revista milit.	Revuo parado

Reunión	Kunveno, kuniĝo	Salida	Elirejo
Rey	Reĝo	de baño	banneĝliĝo
Rico/a	Riĉa	de astro	leviĝo
un	riĉulo	Saliva	Salivo
Riel	Relo	Salón	Salono
Rienda, brida	Brido	Salsa	Saŭco
Rifa	Tomboło	Salto	Salto
Rígido/a	Rigida	de cama	matenrobo
severo	rigora, strikta	Salvaje (adj.)	Sovaĝa
Riñón	Reno	un	Sovaĝulo
Río	Rivero	Sanatorio	Sanatorio
Ritmo	Ritmo	Sangre	Sango
Robusto	Fortika	Sano/a	Sana
Rodilla	Genuo	Santo/a	Sankta
Rojo/a	Ruĝa	un	Sanktulo
Ronco	Raŭka	Sastre	Tajloro
Ropa, vest.	Vestaĵoj	Secante	Sekiga
de cama	Littukoj	papel	sorbpapero
Rosa	Rozo	geom.	sekanto
Rosario	Rozario	Secreto	Sekreto
Rubio/a	Blonda	Secretario	Sekretario
Rueda	Rado	Seda	Silko
Ruido	Bruo	Según	Laŭ
Ruidoso	Bruema	y como	Laŭ tio, se
Sabio/a	Saĝa	Segundo/a	laŭ tio, ĉu
un	Saĝulo	hora	Dua
Sabroso	Bongusta	Seguro/a	Dua
Saco, bolsa	Sako	de aseg.	sekundo
chaqueta	jako	Semana	sekura, senriska,
Sacerdote	Sacerdoto, pastro	Semejante	certa, senduba
Sacramento	Sakramento	un	asekuro
Sacudida	Ekskuo	Semilla	Semajno
Sal	Salo	Sentido	Simila
Salario	Salajro	significado	Similulo
		dirección	Semo
		común	Senco
			direkto
			komuna saĝo

práctico	praktika saĝo	Soda	Sodakvo
órgano de l. s.	sensorganoj	Sol	Suno
Sentimiento	Sentimento	Solo/a	Sola
pésame	kondolenco	Solamente	Nur, sole
Señal	Signalo	Soldado	Soldato
Señor	Sinjoro	Solidario/a	Solidara
Separado/a	Aparta	Soltero	Fraŭlo
matrim.	separita	Sombra	Ombro
Serie	Serio	Sombrero	Ĉapelo
Serio/a	Serioza	Sombrilla	Sunombrelo
Serpiente	Serpento	Sonido	Sono
Servicio	Servo	Sonrisa	Rideto
Sesión	Sesio, kunsido	Sopa	Supo
Severo	Severa, rigora	Soporte	Apogilo, subtenilo
Sexo	Sekso	Sordo/a	Surda
Sidra	Cidro	un	surdulo
Siempre	Ĉiam	Sorpresa	Surprizo
Sien	Tempio	Suave	Glata
Siglo	Jarcento	de caract.	milda
Signo	Signo	Sucio/a	Malpura
de interr.	demanda signo	Sueño	Sonĝo
de admir.	ĉusigno	anhelo	revo
	ekkria signo	Suerte	Sorto
	mirsigno	buena	Bonŝanco
Simple	Simpla	Suficiente (adj.)	Sufiĉa
Simpático/a	Simpatia	adverbio	Sufiĉe
Simultáneo/a	Simultana, samtempa	Sugestión	Sugesto
Sincero/a	Sincera	de sugerir	Sugestio
Sin embargo	Tamen	de hipnot.	Surfaco
Sirviente	Servisto	Superficie	Supra
Sistema	Sistemo	Superior	Supera
Sobre (prepos.)	Sur, super	posición	Superstiĉo
de carta	Kovrilo	calidad	Sudo
Sobretudo	Surtuto	Superstición	Susuro
Sobrio/a	Sobra	Sur	lirlo
Social	Sociala	Susurro	Subtila
Sociedad	Societo	arroyo, etc.	
la	socio, la	Sutil	

Tabla, madera lista	Tabulo tabelo	país materia	lando grundo
Talento	Talento	Tijeras	Tondilo
Talón	Kalkano	Tina	Kuvo
Taller	Laborejo, metiejo	Tinta tintero	Inko inkujo
de artista	Ateliero	Tiradores	Ŝelko
Tamaño	Grandeco, volumeno	Tiro, arma	Pafo
También	Ankaŭ	Título	Titolo
Tampoco	Ankaŭ ne	Tiza	Kreto
Tarde, la llegar tarde anoch.	Posttagmezo malfruiĝi vespero	Tobillo	Maleolo
Tarea	Tasko	Todavía, aún	Ankorauĉio
Tarjeta de visita postal	Karto Vizitkarto Poŝtkarto (p.k.)	Todo	Ĉio
Tarro	Bokalo	Tomate	Tomato
Tasa	Takso	Tonel	Barelo
Taza	Taso	Tonto	Stultulo
Té	Teo	Torcedura	Tordo
Tela, paño	Ŝtofo, tolo	Tormenta	Fulmotondro, ŝtormo
Temperatura	Temperaturo	Tornillo	Ŝraŭbo
Tempestad	Tempesto, ŝtormo	Torre	Turo
Temprano	Frue	Torta	Torto
Tenaza	Tenajlo	Tos	Tuso
Tendón	Tendeno	Total	Totalo
Terror	Teruro, teroro	Traje	Kostumo
Testigo	Atestanto	Tranquilo/a	Trankvila
Tetera	Tekruĉo	Transporte	Transporto
Texto	Teksto	Tren	Trajno, vagonaro
Tiempo atmosférico	Tempo vetero	Trigo	Tritiko
Tienda gran t.	Butiko magazeno	Triste	Malĝoja, trista
Tierra planeta	Tero terglobo	Triunfo, cartas	Triunfo atuto
		Tronco	Trunko
		Trueno	Tondro
		Tubo	Tubo
		Tuerca	Ŝraŭbingo
		Túnel	Tunelo
		Turno	Vico
		Tutor	Kuratoro

Ubicación	Situo	Verdad	Vero
Úlcera	Ulceró	Verdadero/a	Vera
Unidad	Unuo	Verde	Verda
Universo	Universo	Vergüenza	Honto
Universidad	Universitato	Verso	Verso
Uña	Ungo	Veterano	Veterano
Urgente	Urĝa	Vez	Fojo
Uso	Uzo	una vez	foje
Útero	Utero	Víbora	Vipuro
Útil	Utila	Victoria	Venko
Uva	Vinbero	Vidriera,	
Vaca	Bovino	escaparate	Montrofenestro
Vacaciones	Libertempo, ferioj	Vidrio	Vitro
Vagón	Vagono	Viejo/a	Malnova, olda
Vaina	Ingo	indiv. (adj.)	maljuna
Valija	Valizo	un	maljunulo
Valle	Valo	Viento	Vento
Valor	Valoro	Vientre	Ventro
coraje	kuraĝo	Viga	Trabo
Vanidoso/a	Vanta	Vino	Vino
Vano/a	Vana, vanta	Violencia	Perforto
Vapor	Vaporo	Violento/a	Violenta, perfort-em-a
buque a a vela de guerra	vaporŝipo velŝipo militŝipo	Violín	Violono
Varios/as	Pluraj	Virgen (adj.)	Virga
Vecino	Najbaro	La Santa	La Sankta Virgulino
Vejiga	Veziko	Virtud	Virto
Vela de barco	Kandelo velo	Viudo	Vidvo
Velo	Vualo	Volcán	Vulkano
Vena	Vejno	Voluntad	Volo
Veneno	Veneno	Voz	Voĉo
Ventaja	Avantaĝo	en voz alta	Laŭte
Ventana	Fenestro	Vuelo	Flugo
Ventanilla	Giĉeto	Vulgar	Vulgara
boletería	Biletejo	Ya	Jam
Verano	Somero	Yarda	Jardo
		Yate	Jakto
		Yegua	Ĉevalino

Yeso	Gipso	Zanahoria	Karoto
Yodo	Jodo	Zapato	Ŝuo
Yokey	Ĵokeo	Zócalo	Soklo
Yugo	Jugo	Zumo, jugo	Suko
Yunque	Amboso	Zurdo	Maldekstrulo

TERMINOS GRAMATICALES

(Gramatikaj Terminoj)

Acento	Akcento	Complemento	Komplemento
Activo/a	Aktiva	directo	rekta
Adjetivo	Adjektivo	indirecto	nerekta
calificativo	kvalifika	circunstancial	cirkonstanca
demonstrativo	demonstrativa	Conjugación	Konjugacio
posesivo	posesiva	Conjunción	Konjunkcio
comparativo	komparativa	Consonante	Konsonanto
numeral	numerala	Correlativo	Korelativa
Ordinal	orda	Declinación	Deklinacio
Adverbio (de)	Adverbo	Diptongo	Diftongo
afirmación	jesa	Elisión	Elizio
negación	nea	Elíptica	Elipsa
cantidad	kvanto (de)	Frase	Frazo
duda	dubo „	Género	Genro
lugar	loko „	femenino	ingenra
modo	maniero „	masculino	virgenra
tiempo	tempo „	Gerundio	Gerundio
Afijo	Afikso	Grado	Grado
Alfabeto	Alfabeto	positivo	pozitiva
a.b.c.	aboco	comparativo	komparativa
Apóstrofo	Apostrofo	superlativo	superlativa
Artículo	Artikolo	Gramática	Gramatiko
Asterisco	Asterisko	Interjección	Interjekcio
Caso	Kazo	Letra	Litero
ablative	ablative	Mayúscula	Majusklo
acusativo	akuzativo	Minúscula	Minusklo
dativo	dativo	Modo	Modo
genitivo	genitivo	condicional	kondicionalo
nominativo	nominativo	indicativo	indikativo
vocativo	vokativo	infinitivo	infinitivo
Coma	Komo	imperativo	imperativo
Comillas	Citiloj	subjuntivo	subjunktivo

Neutro/a	Neŭtra	Puntuación	Interpunkcio
Objeto	Objekto	punto	punkto
Oración,		punto final	fina punkto
proposición	Propozicio	punto y coma	puntokomo
Palabra	Vorto	dos puntos	dupunkto
Paréntesis	Parentezo	ptos. suspens.	tripunkto
Párrafo	Paragrafo	Silaba	Silabo
Participio	Participo	Singular	Singularo
Predicado	Predikato	Sinónimo	Sinonimo
Prefijo	Prefikso	Sintaxis	Sintakso
Pleonasmo	Pleonasmo	Sufijo	Sufikso
Plural	Pluralo	Sustantivo	Substantivo
Positivo	Pozitivo	Término	Termino
Preposición	Prepozicio	Tiempo	Tempo - Tenso
Pronombre	Pronomo	presente	prezenco
demonstrativo	demonstrativa	pasado	preterito
indefinido	nedifina	futuro	futuro
interrogativo	demanda		Ver lecc. 14
negativo	nea	Vocal	Vokalo
personal	persona	Voz	Voĉo
posesivo	posesiva	activa	aktiva
reflexivo	refleksiva	pasiva	pasiva
relativo	rilata	factitiva	faktitiva (igi)
Proposición	Propozicio	medial	mediala (iĝi)
principal	ĉefpropozicio	Verbo	Verbo
subordinada	Subordigita	transitivo	transitiva
Signo	Signo	intransitivo	netransitiva
de interrog.	demandosigno	reflexivo	refleksiva
de exclam.	ekkria signo	recíproco	reciproka
		impersonal	nepersona

Algunos REFRANES del extenso "Proverbaro", del Dr. Zamenhof, y algunos pocos de otras fuentes.

Konado de Proverboj estas necesa por perfekta konado de la lingŭo. — Z.

(glosario al final)

- 1 Afabla vorto pli atingas ol forto.
- 2 Al azeno mortinta, la hordeo ĉe la vosto.
- 3 Al ĉevalo donacita oni ne esploras la dentojn.
- 4 Al ĉiu besto plaĉas ĝia nesto.
- 5 Al ĉiu sanktulo apartan kandelon.
- 6 Al ĉiu sinjoro estu lia honoro.
- 7 Al Dio preĝante, sed ĉiam martelante.
- 8 Alian ne mallaŭdu, vin mem ne aplaŭdu.
- 9 Al kiu fruiĝas Dio helpas.
- 10 Al la malamik' en kuro faru ponton kun plezuro.
- 11 Al tio kio ne daŭros ne alkroĉigu vian am'.
- 12 Amiko fidela estas trezoro plej bela.
- 13 Bato de patrino ne longe daŭras.
- 14 Birdo kantas laŭ sia beko.
- 15 Birdo petolas kiom ĝi volas.
- 16 Bona estimo valoras pli ol arĝento kaj oro.
- 17 Ĉe botisto la ŝuo ĉiam estas kun truo.
- 18 Ĉie estas varme, sed hejme plej ĉarme.
- 19 Ĉiu besto zorgas pri sia nesto.
- 20 Ĉiu iras kiel saĝ' al li diras.
- 21 Ĉiu persono kun sia bezono.
- 22 Ĉiuj por si, por ĉiuj Di'.
- 23 Ĉiu vulpo sian voston laŭdas.
- 24 Danĝero sieĝas, al Dio ni preĝas — danĝero ĉesas ni Dion forgesas.
- 25 De kantado sen-paga doloras la gorgo.
- 26 De majesta ĝis ridinda estas nur unu paŝo.
- 27 De peko kaj mizero estas plena la tero.
- 28 De plendo kaj ploro ne finiĝas doloro.
- 29 De tre multa scio krevas la kranio.
- 30 De zorgoj, ne de jaroj, blankiĝas la haroj.

- 31 Dio batas, Dio kompatas.
- 32 Dio donis infanon, Dio donos por ĝi panon.
- 33 Dio ĝuste faras, neniam eraras.
- 34 Dio longe paciencas, sed severe rekompencas.
- 35 Dio ne perfidas, se homo lin fidas.
- 36 Dion fidu, sed senfare ne sidu.
- 37 Doloro estas pli profunda kiam forestas kompatato.
- 38 Eĉ el sub la tero aperas la vero.
- 39 Eĉ guto malgranda, konstante frapante traboras la monton granitan.
- 40 Eĉ hareto plej maldika ĵetas ombron sur la plankon.
- 41 Eĉ plej ruza vulpo en kaptilo falas.
- 42 Eĉ sur la suno troviĝas makuloj.
- 43 El malgrandaj akveroj fariĝas grandaj riveroj.
- 44 En akvo malklara oni fiŝkaptas facile.
- 45 En ĉiu kranio estas sia opinio.
- 46 En dom' de pendigito pri ŝnuro ne parolu.
- 47 En fremdan vazon ne ŝovu la nazon.
- 48 En la trijaŭda semajno.
- 49 En plej alta mizero al Dio esperu.
- 50 Espero kaj pacienco kondukas al potenco.
- 51 Esti en Romo kaj ne vidi la Papon.
- 52 Esti inter martelo kaj amboso.
- 53 Fiŝo granda naĝas profunde.
- 54 Fiŝo pli granda malgrandan englutas.
- 55 Fleksu arbon dum ĝia juneco.
- 56 Forte sidas, kiu Dion fidas.
- 57 Forveturis azenido kaj revenis azeno.
- 58 Gardu min Dio kontraŭ amikoj, kontraŭ malamikoj mi gardos min mem.
- 59 Hejma dometo estas kiel patrineto.
- 60 Hom' malesperas, Dio aperas.
- 61 Homo proponas, Dio disponas.
- 62 Hundo gardanta du pordojn restos malsata.
- 63 Inter faro kaj rakonto staras meze granda monto.
- 64 Inter la blinduloj reĝas la strabuloj.
- 65 Iri serĉi lanon, kaj reveni tondita.
- 66 Ju cerbo pli prudenta, des lango pli silenta.
- 67 Ju pli la infanoj bezonas, des pli Dio al vi donas.
- 68 Ĵeti perlojn antaŭ la porkojn.

- 69 Kapo estas por tio, ke ĝi zorgo pri ĉio.
- 70 Kapricoj de grandsinjoroj kaj multege da kreditoroj.
- 71 Kapuĉo monaĥon ne faras.
- 72 Kelkaj homoj kredas sin ĉiopotencaj, sed ĉiupotenculo estas nur Unu.
- 73 Kia la semo tia la rikolto.
- 74 Kiam la kato promenas, la musoj festenas.
- 75 Kie diablo ne povas, tien virino, li ŝovas.
- 76 Kie estas harmonio, estas beno de Dio.
- 77 Kie ne estas klaĉulo regas daŭra paco.
- 78 Kie regas la forto, tie rajto silentas.
- 79 Kio min ne tuŝas, kuŝu kiel kuŝas.
- 80 Kion ni vere bezonas, Dio nin donas.
- 81 Kion Parizo aplaŭdas, Berlino mallaŭdas.
- 82 Kion vi semas, tion vi rikoltos.
- 83 Kiu agas afable, vivas agrable.
- 84 Hundo kiu bojas ne mordas.
- 85 Kiu flatas al ĉiu, plaĉas al neniu.
- 86 Kiu koleras, tiu ne prosperas.
- 87 Kiu ne estis kaporalo, ne estos generalo.
- 88 Kiu malbone kondukas, malbona estos lia fino.
- 89 Kiu per glavo mortigas, per glavo estos mortigita.
- 90 Kiu semas venton, rikoltos fulmotondron.
- 91 Konscienco trankvila estas bona dormilo.
- 92 Kontenteco estas pli bona ol riĉeco.
- 93 Kontraŭ volo de Dio helpas nenio.
- 94 Korva malbeno ĉevalon ne mortigas.
- 95 Korvo al korvo okulon ne pikas.
- 96 Kritiki estas facile, fari malfacile.
- 97 Kun Dio vi iros ĉien, sen Dio nenien.
- 98 Kun kiu vi festas, tia vi estas.
- 99 Laboro kaj pacienco kondukas al potenco.
- 100 La koro de l' justulo pripensas antaŭ ol respondi.
- 101 La mueliloj de Dio muelas lante, sed muelas fajne.
- 102 La saĝa filo ĝojigas sian patron.
- 103 La tempo ĉiam malkaŝas la veron.
- 104 Laŭ la frukto oni arbon ekkonas.
- 105 Li estas bravulo en sia angulo.
- 106 Li komprénas predikon, kiel bovo muzikon.

- 107 Li ne elpensis la filozofian ŝtonon.
 108 Lupo ŝanĝas la harojn, sed ne la farojn.
 109 Malbeno de azeno ne plenumiĝas.
 110 Malsaĝuloj kreskas mem, sen plugo nek sem'.
 111 Monto gravediĝis, muso naskiĝis.
 112 Mortigi du birdojn per unu pafo.
 113 Multaj estos la vokitoj, sed ne multaj la elektitoj.
 114 Murmuregas la urso, sed danci ĝi devas.
 115 Najbaro ne ĝemas kiam boto nin premas.
 116 Ne ĉiam daŭras malbona vetero, ne ĉiam daŭras homa sufero.
 117 Ne ĉiutage estas sankta Johano.
 118 Ne ĉio brilanta estas diamanto.
 119 Ne ĉio kio brilas estas oro.
 120 Ne ĉiu kiu krias kantas.
 121 Ne ĉiu papereto estas banka bileto.
 122 Ne defendas oro kontraŭ doloro.
 123 Ne ekzistas honoro sen laboro.
 124 Ne ekzistas kareso sen intereso.
 125 Ne ekzistas regulo sen escepto.
 126 Ne el ĉiu ligno oni faras violonon.
 127 Ne en unu tago elkreskis Kartago.
 128 Ne gutas mielo el la ĉielo.
 129 Nek ĝojo nek malĝojo daŭras eterne.
 130 Ne mortiĝis kiu luktas.
 131 Neniu estas profeto en sia urbeto.
 132 Ne povas ĉiu homo esti Pap' en Romo.
 133 Ne volis rajdi sur ĉevalo, ekrajdis sur azeno.
 134 Nova balailo bone balaas.
 135 Nur tiu ne eraras, kiu nenion faras.
 136 Ora ŝlosilo ĉiun pordon malfermas.
 137 Peko kaj eraro estas ecoj del' homaro.
 138 Per pacienco kaj fervoro sukcesas ĉiu laboro.
 139 Per vorto ĝentila ĉio estas facila.
 140 Petro kornojn tenas, Paŭlo lakton prenas.
 141 Plej bone ridas kiu laste ridas.
 142 Plena estas la infero de promesitaj aferoj.
 143 Pli allogas kulero da mielo, ol da vinagro barelo.
 144 Pli bona ĉifona vesto, ol riĉeco en malhonesto.
 145 Pli bona estas virto sen oro, ol oro sen honoro.

- 146 Pli bona pura konscienco, ol malpura potenco.
 147 Pli bone malfrue ol neniam.
 148 Pli tiras virina haro, ol ĉevala paro.
 149 Pli valoras interkonsento, ol juĝa dokumento.
 150 Pli zorgas unu patrino pri dek infanoj, ol dek infanoj pri unu patrino.
 151 Por enamiĝinto Bagdad ne estas malproksime.
 152 Por hundon dronigi, oni nomas ĝin rabia.
 153 Por ŝafon formanĝi, lupo trovos pretekston.
 154 Post la fino de l' batalo estas multaj kuraĝuloj.
 155 Post mia malapero renversiĝu la tero.
 156 Preĝon faru, sed farunon preparu.
 157 Preĝu kore, sed laboru fervore.
 158 Pri gustoj oni disputi ne devas.
 159 Pura konscienco estas plej granda potenco.
 160 Restu tajloro ĉe via laboro.
 161 Riĉa zorgas pri ĉampano, malriĉa pri pano.
 162 Riĉulo havas grandan parencaron.
 163 Se amas Dio, prosperas ĉio.
 164 Se ĉiu balaos antaŭ sia pordo, tiam en la tuta urbo estos ordo.
 165 Se kalumnio ne brulas almenaŭ ĝi makulas.
 166 Senĉesa guto eĉ ŝtonon traboras.
 167 Sen fajro ne brulas eĉ pajlo.
 168 Sen gutoj malgrandaj maroj ne ekzistus.
 169 Servo al Dio vana ne restas.
 170 Se sako tro pleniĝas, ĝi baldaŭ disŝiriĝas.
 171 Se vi bezonas ĉashundon, mia patro havas pafilon.
 172 Se vi faros vin ŝafo, la lupoj vin manĝos.
 173 Se vi prenis la violonon, prenu ankaŭ la arĉon.
 174 Sklavo kun forta mano, estas plej granda tirano.
 175 Stumbli kaj ne fali estas antaŭeniri.
 176 Ŝiru rozojn en somero, ĉar en vintro ili ne estos.
 177 Ŝuldo ne makulas, sed pagon postulas.
 178 Tio estas faruno de alia sako.
 179 Tra unu orelo eniras, tra la dua eliras.
 180 Tro da kuiristoj kaĉon difektas.
 181 Tro rapida edziĝo - porĉiama kateniĝo.
 182 Unu, du, tri, kvar, kaj farita la far'.
 183 Unueco donas fortecon.
 184 Unu hirundo printempon ne alportas.

- 185 Vian vivon ĝuu, sed fremdan ne detruu.
 186 Vivi kun unu kiel hundo kun kato.
 187 Vorto dirita al la mondo apartenas kaj neniam revenas.
 188 Vundo sekreta doloras plej multe.
 189 Zorgu vian metion kaj ne miksu vin en alian.
 190 Zorgu vivon vian kaj lasu vivi alian.

GLOSARIO:

1. **Atingi** - alcanzar. 2. **Hordeo** - cebada; **Vosto** - rabo. 4. **Nesto** - nido.
 11. **Alkroĉiĝi** - aferrarse, engancharse. 14. **Beko** - pico. 15. **Petoli** - juguetear, retozar. 21. **Bezoni** - necesitar. 24. **Sieĝi** - sitiar, acorrallar. 28. **Plendo** - queja. 29. **Krevi** - reventar, estallar. 40. **Ĵeti** - echar, proyectar. 41. **Ruza** - astuto; **Vulpo** - zorro. 43. **Akveroj** - gotas de agua. 44. **Fiŝkapti** - pescar. 46. **Pendigito** - ahorcado. 47. **Fremda** - extraño, de otro. 48. En la semana de tres jueves. 52. **Amboso** - yunque. 57. **Forveturi** - emprender viaje. 62. **Malsata** - con hambre. 64. **Strabuloj** - vizcos. 65. **Tondita** - esquilado. 67. **Ju pli ... des pli** - cuanto más, ... más. 74. **Monaĥo** - monje. 74. **Musoj** - ratones. 75. **Ŝovi** - meter deslizando. 77. **Klaĉulo** - chismoso. 84. **Boji** - ladrar. 85. **Flati** - halagar, adular. 90. **Fulmotondro** - tempestad. 109. **Plenumiĝi** - cumplirse. 110. **Plugi** - arar. 111. **Gravediĝis** - quedar grávido; **Muso** - ratón. 115. **Ĝemi** - gemir. 120. **Krii** - gritar. 126. **Ligno** - madera. 128. **Guti** - gotear. 130. **Lukti** - luchar. 134. **Balailo** - escoba. 136. **Ŝlosilo** - llave. 137. **Ecoj** - cualidades. 143. **Allogi** - atraer, cautivar. 144. **Ĉifono** - harapo, trapo. 151. **Enamiĝinto** - enamorado. 152. **Dronigi** - ahogar; Rabia - rabioso. 153. **Ŝafo** - cordero. 162. **Parencaro** - parentela. 164. **Balai** - barrer. 166. **Trabori** - horadar. 170. **Disŝiriĝi** - desgarrarse, romperse. 171. **Ĉashundo** - perro de caza. 175. **Stumbli** - tropezar. 180. **Kaĉo** - papilla. 181. **Kateno** - cadena. 184. **Hirundo** - golondrina. 185. **Ĝui** - disfrutar. 189. **Zorgi** - cuidar, **metio** - oficio.

Fórmulas para comienzo y final de cartas:

Estimata	Samideano-ino
Altestimata	Sinjoro-ino
Tre estimata	Fraŭlino
Estimatega	Amiko-ino
Estiminda	Frato-ino
Kara	Fratsamideano-ino
Karega	Sro. Direktoro de
Ŝatata	Sro. Prezidanto de
Ŝatinda	Sro. Sekretario de

Para la terminación, depende, naturalmente, del grado de intimidad que se tenga con el corresponsal, y demás circunstancias; pudiendo emplearse, como en cualquier otro idioma, un considerable número de frases de acuerdo con el temperamento y gusto de cada uno, p. ej.

Via ...; Sincere via ...; Amikece via ...; Samideane via ...; Kun samideana saluto, mi restas via ...; Elkore via ...; Kun profunda estimo, mi restas sincere via ...; Ĝis la proksima, via ...; Amikece mi salutas vin kaj restas, kiel ĉiam, je via dispono ...; Dankante vian afablecon, mi restas elkore via ...; Mi restas respekte via ...; Mi restas kiel ĉiam via fidela amiko ...; Salutante vin elkore, mi ripetas miajn plej sincerajn bondezirojn kaj restas amikece via ...; Reciprokante viajn bondezirojn, mi restas via ...; Dezirante al vi ĉion bonan, mi restas tutkore via ĉiam amiko ...; Mi prezentas al vi la esprimon de miaj plej bonaj sentoj, via ...; Bonvolu saluti vian familion je mia nomo, via ...; Amikece mi salutas vin, kaj restas tutkore via ...; Kun anticipaj dankoj pro via ĝentileco, mi restas via ...; Atendante vian baldaŭan respondon, ni restas viaj ...; Dezirante al vi kaj viaj familianoj plej bonan bonfarton, mi restas tutkore via ...; Mi profitas la okazon por saluti tutrespekte la aŭtoritatulojn de tiu institucio, kaj restas je via dispono, via ...; Kun koraj bondeziroj, mi salutas vin ...; Mi amikece salutas vin, kaj en atendo de viaj pluaj novaĵoj, mi restas via ...; Elkorajn salutojn, kaj ĝis la proksima, via ...; Profitante ĉi tiun okazon, mi deziras al vi tre ĝojan Kristnaskon kaj feliĉan Novjaron. ...; Bonvolu akcepti miajn sincerajn bondezirojn, kaj plenan sukceson en la Nova Jaro, via ...; En okazo de la Kristnaskaj kaj Novjaraj festoj, mi deziras al vi ĉion plej bonan por vi kaj por via tuta familio. Kiel ĉiam mi restas, via ... - Bonvolu akcepti mian plej varman Novjarajn Bondezirojn. Atendante vian respondon, mi restas altestime via.

GVIDFRAZOJ por la redaktado de leteroj:

Mi estas relative nova praktikanto de la Lingvo, kaj dezirus .....
 ... aliĝi al tiu Asocio kiel individua membro, kaj mi dankos al vi sendi al mi aliĝilon kaj ĉiujn aliajn koncernajn informojn. ...
 ... ricevi liston de viaj eldonaĵoj.
 ... ekkontakti korespondanton. Mi estas ...
 (indiku viajn personaĵajn kaj aliajn detalojn, kaj la temojn pri kiuj vi preferas korespondi).
 Mi prenas la liberecon adresi min al vi kun la peto ĉu vi .....

Mi tre multe dankus al vi se vi estus tiel ĝentila por informi min pri . . . . .

Mi deziras aboni vian Revuon kaj estus tre plaĉe al mi ricevi viajn informojn tiurilate. . . . .

Ĉu vi bonvolus sciigi al mi . . . . .

Mi dankas vian estimatan de la . . . a de la kuranta monato kaj . . . . .

Siatempe mi ricevis la vian de la . . . kaj estas ege plaĉe al mi sciigi al vi ke . . . . .

Sen ia alia novaĵo mi atendas vian plej eblan baldaŭan respondon, kaj restas, ...

Mi kore vin gratulas pro via sukceso.

Mi havas la honoron gratuli vin.

Bonvolu respondi al mi per revenanta aerpoŝto.

ABREVIATURAS KOMUNEMENTE USADAS

a. K.	Antaŭ Kristo	Antes de Cristo
atm.	antaŭtagmeze	ante meridiano
Bv.	Bonvolu	por favor, tenga la bonidad
C.	Celsius	Celsio - escala termom.
C.	Centzimala	Centesimal
ĉ. l.	ĉiuj landoj	todos los países
ĉ. t.	ĉiu temo	todo tema
dez. kor.	deziras korespondi	desea mantener correspondencia
D-ro	doktoro	doctor
E-o	Esperanto	Esperanto
E.	Easto - Oriento	Este, Oriente
ekz.	ekzemple	por ejemplo
eld.	eldono, eldoninto	edición
		editor, el que editó
Est.	Estimata	estimado/a
F.	Farenhejt	Fahrenheit, escala termométrica
F-ino	fraŭlino	señorita
F. K.	Fundamenta Krestomatio	Crestomatía Fundamental
gld.	guldeno	florín holandés
i. a.	inter aliaj	entre otros/as
ing.	ingeniero	ingeniero
ink.	inkluzive	inclusive
I. L.	internacia lingvo	lengua internacional
j. c.	jarcento	siglo, cien años

k.	kaj	y
k. a.	kaj aliaj	y otros/as
k. e.	kaj cetera	y demás, etcétera
K. k.	Kuranta konto	Cuenta corriente
K-nio	Kompanio	Compañía
K. s.	kaj simile	y análogamente, y similarmente
k. t. p.	kaj tiel plu	y así sucesivamente, etc.
L. I.	Lingvo Internacia	Lengua Internacional
m.	metro	metro
N.	Nordo	Norte
N. B.	Notu Bone	Buena Nota <i>Bene</i>
n-ro	numero	número
p.	paĝo	página
p. d.	post dato	posdata
P. S.	posta skribo	Post Scriptum, posdata
p. ĉ. k.	Poŝtĉekkonto	cuenta postal
p. K.	post Kristo	Después de Cristo
p. k.	poŝtkarto	tarjeta postal
P. I. V.	Plena Ilustrita Vortaro	Pleno Diccionario Ilustrado
p. m.	poŝtmarko	estampilla postal
Prof.	Profesoro	Profesor
P. S.	posta skribo	posdata
P. T. T.	Poŝto, Telegrafo kaj Telefono	Correos, Telégrafos y Teléfonos
rpk.	respondkupono	Cupón respuesta, postal
s-no	samideano	(sam'ide'an'ó)
s-ino	sinjorino	señora
s-ro	sinjoro	señor
S.	Sudo	Sur
t. e.	tio estas	esto es
t. m.	tuta mondo	todo el mundo
t. n.	tiel nomata	así llamado
trad.	traduko, tradukinto	traducción, traductor, el q/tradujo
vd.	vidu	ver, véase
v. ŝ.	vaporŝipo	vapor, buque
U. E. A.	Universala Esperanto-Asocio	Asociación Universal de Esperanto
U. K.	Universala Kongreso	Congreso Universal
W.	Ŭesto, Okcidento	Oeste, Occidente
Z.	Zamenhof	Zamenhof, Dr.

ADRESOJ al kiuj vi povas turni vin por informoj kaj kontaktoj, je internacia nivelo, laŭ via deziro:

"UNIVERSALA ESPERANTO ASOCIO"

En konsultaj rilatoj kun Unesko (Patrin' Instituto de la Esperanto-Movado)

Oficiala Organo: "ESPERANTO" Ĉefredaktoro, Dro. Victor Sadler

Adreso: Nieuwe Binnenweg 176, Rotterdam, Holanda

Vi povas vin direkti al ĝi, ekz. petante aliĝilon (formulario de adheŝion), se vi deziras aliĝi al la Asocio, aŭ vi povas peti liston de Eldonaĵoj por akiri tiujn librojn kiuj al vi plaĉas, k.t.p.

Por peti seriozajn korespondantojn, vi povas skribi al la KORESPONDA SERVO de U.E.A., adreso:

K.S.M., 12 Rue des Jacobins, F-63-Clermont-Fd., Francia

indikante ĉu edz(in)iĝinta aŭ ne - el kiuj landoj vi preferas la korespondantojn - pri kiuj temoj. Aldonu respondkuponon (cupón respuesta); akiru ĝin ĉe la poŝtoŝicejo.

ALIAJ SENDEPENDAJ ORGANIZAĴOJ DE KIUJ VI POVAS PETI INFORMOJN KAJ KONTAKTOJN (Preskaŭ ĉiuj el ili havas sian periodaĵon):

"HEROLDO DE ESPERANTO" (Sendependa Gazeto)

13, Rue de la Reinette, B. 1000, Bruselas, Belgica

Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista

C. H. 9106, Zürchermuhle, Suiza

Kristana Esperantista Ligo Internacia

Slijpkruikweg 17, Ede, Gelderland, Holanda

Sennacieca Asocio Tutmonda (Organo "Sennaciulo")

67, Avenue Gambetta, F-75, Paris 20, Francia

"OOMOTO" (Organo de grava moderna Religia Movado)

Kameoka, Kioto-hu 621, Japón

Internacia Esperanto-Asocio de Juristoj

Dillingerstr. 7, D-887 Günzburg, Alemania

Internacia Fervojista Esperanto Federacio

D-6 Frankfurt (M) 70 Schweizer Str. 104, Alemania

Internacia Geografia Asocio

Pop Lukina 1, Belgrado, Jugoslavia

Internacia Scienca Asocio Esperantista

Ognjena Price 80, Belgrano, Jugoslavia

Internacia Societo de Arkitektoj - kaj Konstruistoj-Esperantistoj

Maksimirska c. 51/VI, Zagreb, Jugoslavia

Internacia Esperanto-Klubo Esperantista

Via O. Vigliani, 15/10 I-10135, Torino, Italia

Esperanto-Ligo Filatelista

Frobelstr, 4 D 304, Soltau F. R. Alemania

Internacia Ligo de Esperantistaj Instruistoj

87, Sebastian Avenue, Sheffield, Essex, Ingalterra

Internacia Ligo de Foto-Kino-Magnetofono-Amatoroj

Box 36 S-541 01 Skövde, Suecia

Tutmonda Esperantista Ĵurnalista Asocio

P. O., Box 59, Haugesund, Noruega

Universala Medicina Esperanto-Asocio

Kasumicho, Yamagata, Japón

Muzika Esperanto Ligo

Via Saporiti 8/11, Genova, Italia

Skolta Esperantista Ligo (Scouts)

Taxustr. 7, Zaandam, Holanda

Studenta Tutmonda Esperantista Ligo

Mianovkiego 15m 17, Varsovia, Polonia

Esperanta Ŝak-Ligo Internacia (Ajedrez)

Zlonice Nro. 6, Ĉeĉoslovaquia

Internacia Asocio de Bibliistoj kaj Orientalistoj

Piazza Duomo 4, I-48100, Ravenna, Italia

Budhana Ligo Esperantista

18, Rue des Fagnes, Les Qwirs, Lieja, Belgica

Kvakera Esperantista Societo

351, The Hides, Harlow, Essex, Ingalterra

.....
Kompreneble, ekzistas pli da Asocioj kaj publikaĵoj kiuj uzas la Internacian Lingvon; sed por ekkontakti la Mondon Esperantistan jam estas sufiĉaj, ni kredas, tiuj supre indikitaj.

.....
La supreindikitaj institucioj estas sendependaj. Kelkaj el ili havas rilatojn kun la Centra Instituto de la Esperanto-Movado, kiu estas U.E.A. (Universala Esperanto-Asocio).

Ekzistas ankaŭ grandega reto de Landaj Asocioj (Naciaj Asocioj) kiuj troviĝas en preskaŭ ĉiu lando de la terglobo, kaj kiuj estas aliĝintaj al U.E.A. Tiuj, siavice, havas plurajn societojn enlandajn aliĝintaj al ili. Ĉiuj tiuj Asocioj, same kiel la Centra, estas tute neŭtralaj rilate al politiko, religio aŭ sociaj problemoj ĝenerale.

Se iu el la lernintoj de nia Kurso deziras koni la adreson, aŭ alian informon pri iu ajn Landa Asocio, li povas adresi sin al U.E.A.

N. B. Skribante al iu el tiuj institucioj, estas konsilinde kaj dece aldoni unu respondkuponon, kiun vi povas akiri en la poŝtoficejo, precipe se oni petas iun ajn informon aŭ ian komplezon, kaj esperas respondon.

RESPONDKUPONO estas kupono aĉetebla en la poŝtoficejo de la propra lando por ĝin enmeti en leteron adresitan al eksterlanda korespondanto, por ke tiu ĉi ricevu ĉe sialanda poŝto la afrankon por la responda letero.

.....

"LA MONDA LINGVO PROBLEMO"

Grava Revuo kun Socia-Lingvistika-Psikologia-Ekonomia-Jura-Politika enhavo.

Aperigas originalajn studojn de aŭtoritatuloj en diversaj naciaj lingvoj kaj en Esperanto, kun resumoj de ĉiuj artikoloj en ĉi tiu lasta.

Petu informojn rekte al U.E.A.

.....

"INSTITUTO POR ESPERANTO EN KOMERCO KAJ INDUSTRIO"

Fondinto kaj Direktoro E. L. M. Wensing

Adreso: sama kiel U. E. A.

Tiu ĉi Instituto estis fondita kun la celo labori kaj aktivadi por la praktika uzado de la Lingvo Internacia en Komercio kaj Industrio.

Inter aliaj agadoj siaj, ĝi pretigas kaj baldaŭ aperigos (1971) Poliglota Komercan-ekonomian Vortaron kun la signifo de la fakaj terminoj en naŭ lingvoj, kaj ampleksaj difinoj en la angla kaj Esperanto. La Vortaro inkluzivas la nomojn de produktoj de la mondmerkato, landnomojn, valutojn kaj aliajn.

Por iu ajn persono kies aktiveco disvolviĝas en la kadro de l' Komercio kaj/aŭ la Industrio, estos ege interese interrilati kun ĉi tiu Instituto.

Celo - Propósito, meta, objetivo, blanco.

Fakaj terminoj - Términos de la especialidad. (Fako - Casillero, división, compartimiento).

Valutoj - Moneda, valores de cambio, divisas.

FINO

Se terminó de imprimir
en Junio de 1972
en los talleres de
IMPRESORA SUR S. A.
Luis Sáenz Peña 1955
Buenos Aires (Rep. Arg.)

"Yo predigo para el Esperanto en el futuro de la civilización un lugar semejante al del Latín en la Edad Media. Como idioma mundial se convertirá con el tiempo en un instrumento de paz y amistad entre los pueblos".

Pío XII

"Para la comunicación internacional, la intercomprensión internacional por medio del idioma internacional, es no sólo una necesidad, sino un asunto comprensible de por sí.

"El Esperanto es la mejor solución de la idea de lengua internacional".

Albert Einstein

"La implantación de un idioma internacional mucho más simple que las lenguas actuales es una empresa razonable. De todos los intentos realizados en tal sentido, el Esperanto es el que merece ocupar el lugar de preferencia".

Max Müller

"El Esperanto es la lengua universal de nuestra época".

Juan XXIII